Програма SFC2021, подкрепена от ЕФРР (цел „Инвестиции за работни места и растеж“), ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА — член 21, параграф 3

CCI	2021BG16FFPR003
Заглавие на английски език	Development of Regions
Заглавие на националния(ите) език(ци)	BG - Развитие на регионите
Версия	2.2
Първа година	2021
Последна година	2027
Допустимост от	1.01.2021 г.
Допустимо до	31.12.2029 г.
Номер на решението на Комисията	C(2023)9266
Дата на решението на Комисията	20.12.2023 г.
Номер на решението за изменение на държавата членка	
Дата на влизане в сила на решението за изменение на държавата членка	
Несъществено прехвърляне (член 24, параграф 5 от РОР)	Не
Корекции от техническо или редакционно естество (член 24, параграф 6 от РОР)	Не
Одобрено от комитета за мониторинг	Да
Региони по NUTS в рамките на програмата	BG31 - Северозападен BG311 - Видин BG312 - Монтана BG313 - Враца BG314 - Плевен BG315 - Ловеч BG3 - Северна и Югоизточна България BG32 - Северен централен BG321 - Велико Търново BG322 - Габрово BG323 - Русе BG324 - Разград BG325 - Силистра BG33 - Североизточен BG331 - Варна BG332 - Добрич BG333 - Шумен BG334 - Търговище BG34 - Югоизточен BG341 - Бургас BG342 - Сливен BG343 - Ямбол BG344 - Стара Загора BG4 - Югозападна и Южна централна България BG41 - Югозападен BG411 - София (столица) BG412 - София BG413 - Благоевград

	BG414 - Перник BG415 - Кюстендил BG42 - Южен централен BG421 - Пловдив BG422 - Хасково BG423 - Пазарджик BG424 - Смолян BG425 - Кърджали
Съответни фондове	ЕФРР ФСП
Програма	☐ По цел „Инвестиции за работни места и растеж“ само за най-отдалечените региони

Съдържание

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката 8
Таблица 1 17
2. Приоритети 22
2.1. Приоритети, различни от техническа помощ 22
2.1.1. Приоритет: 1. Интегрирано градско развитие 22
2.1.1.1. Специфична цел: RSO5.1. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в градските райони (ЕФРР) 22
2.1.1.1.1. Интервенции на фондове 22
Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+: 22
Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР: 25
Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+ 25
Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР 26
Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР 27
Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР 28
2.1.1.1.2. Показатели 28
Таблица 2: Показатели за крайния продукт 29
Таблица 3: Показатели за резултатите 32
2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията 35
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция 35
Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране 38
Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост 39
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ 39
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП 39
2.1.1. Приоритет: 2. Интегрирано териториално развитие на регионите 40
2.1.1.1. Специфична цел: RSO5.2. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността, в райони, различни от градските райони (ЕФРР) 40
2.1.1.1.1. Интервенции на фондове 40
Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+: 40
Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР: 43
Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+ 43
Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР 44
Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР 45
Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР 45
2.1.1.1.2. Показатели 46
Таблица 2: Показатели за крайния продукт 46
Таблица 3: Показатели за резултатите 49

2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията 52
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция 53
Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране 56
Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост 57
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ 57
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП 57
2.1.1. Приоритет: 4. Справедлив преход 58
2.1.1.1. Специфична цел: JSO8.1. Осигуряване на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода към постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение (ФСП) 58
2.1.1.1.1. Интервенции на фондове 58
Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+: 58
Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР: 61
Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+ 61
Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР 62
Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР 62
Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР 62
2.1.1.1.2. Показатели 63
Таблица 2: Показатели за крайния продукт 63
Таблица 3: Показатели за резултатите 64
2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията 65
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция 65
Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране 67
Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост 67
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ 67
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП 67
2.2. Приоритети за техническа помощ 68
2.2.1. Приоритет за техническа помощ съгласно член 36, параграф 4 от РОР: 5. Техническа помощ 68
2.2.1.1. Интервенция на фондовете 68
Съответните видове действия — член 22, параграф 3, буква д), точка i) от РОР 68
Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР: 70
2.2.1.2. Показатели 70
Таблица 2: Показатели за крайния продукт 70
2.2.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията 71
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция 71
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ 71
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП 71
2.2.2. Приоритет за техническа помощ съгласно член 37 от РОР: 3.Техническа помощ по чл. 37 72

2.2.2.1. Описание на техническата помощ въз основа на финансиране, което не е свързано с разходи — член 37 от РОР 72
2.2.2.2. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията 72
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция 72
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ 73
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП 73
3. План за финансиране 74
3.1. Прехвърляния и принос (1) 74
Таблица 15А: Приноси към InvestEU* (разбивка по години) 74
Таблица 15Б: Приноси към InvestEU* (обобщение) 74
Обосновка, като се вземе предвид как тези суми допринасят за постигането на избраните в програмата цели на политиката в съответствие с член 10, параграф 1 от Регламента за InvestEU 75
Таблица 16А: Прехвърляния към инструменти при пряко или косвено управление (разбивка по години) 75
Таблица 16Б: Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление* (обобщение) 75
Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление — обосновка 75
Таблица 17А: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове* (разбивка по години) 75
Таблица 17Б: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове (обобщение) 76
Прехвърляния между фондове със споделено управление, включително между фондове на политиката на сближаване — обосновка 76
Таблица 21: Ресурси, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241 76
3.2. ФСП: разпределени средства в програмата и прехвърляния (1) 76
3.2.1. Разпределени средства по линия на ФСП за програмата преди прехвърляния по приоритет (където е уместно) (2) 76
Таблица 18: Разпределени средства по линия на ФСП за програмата в съответствие с член 3 от Регламента за ФСП преди прехвърлянията 76
3.2.2. Прехвърляния към ФСП като допълнителна подкрепа (1) (когато е приложимо) 77
Таблица 18А: Прехвърляния към ФСП в рамките на програмата (разбивка по години) 77
Таблица 18Б: Прехвърляне на средства на ЕФРР и ЕСФ+ към ФСП в рамките на програмата 77
Таблица 18В: Прехвърляния към ФСП от други програми (разбивка по години) 77
Таблица 18Г: Прехвърляне на средства от ЕФРР и ЕСФ+ от други програми към ФСП в рамките на тази програма 78
Обосновка за допълнителното прехвърляне от ЕФРР и ЕСФ+ въз основа на планираните видове интервенции 78
3.3. Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед 78
Таблица 19А: Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед в рамките на програмата (разбивка по години) 78
Таблица 19Б: Прехвърляния към други програми между категории региони в резултат на междинния преглед (разбивка по години) 78
3.4. Обратни прехвърляния (1) 79
Таблица 20А: Обратни прехвърляния (разбивка по години) 79
Таблица 20Б: Обратни прехвърляния* (обобщение) 79
3.5. Финансови бюджетни кредити по години 80
Таблица 10: Финансови бюджетни кредити по години 80
3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране 81
Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране 81
4. Благоприятстващи условия 83

5. Органи, които отговарят за програмата 94
Таблица 13: Органи, които отговарят за програмата 94
Разпределение на възстановените суми за техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР, ако се установи, че повече органи получават плащания от Комисията 94
6. Партньорство 95
7. Комуникация и видимост 99
8. Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи....101
Таблица 14: Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи 101
Допълнение 1: Финансово участие на Съюза на основата на единични разходи, еднократни суми и единни ставки....102
A. Обобщение на основните елементи 102
B. Подробности по вид операция....103
C. Изчисляване на стандартната таблица за единичните разходи, еднократни суми или единни ставки 103
1. Източник на данните, използвани за изчисляване на стандартната таблица на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки (кой е генерирал, събрал и записал данните; къде се съхраняват данните; крайни срокове; валидиране и др.) 103
2. Моля, уточнете защо предложените метод и изчисление въз основа на член 94, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби са уместни за вида операция:....103
3. Посочете как са били направени изчисленията, включително и допускането по отношение на качеството или количествата. Когато е приложимо, следва да се използват статистически данни и референтни стойности и при поискване да се представят във формат, позволяващ употребата им от Комисията. 103
4. Моля, обяснете как сте гарантирали, че само допустими разходи са включени в изчислението на стандартната таблица за единичните разходи, еднократната сума или единната ставка.....103
5. Оценка на одитния орган(и) на методиката на изчисление и сумите и механизмите, осигуряващи проверката, качеството, събирането и съхранението на данни. 104
Допълнение 2: Финансово участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходите 105
A. Обобщение на основните елементи 105
B. Подробности по вид операция....106
Допълнение 3 108
Териториален план за справедлив преход - 1.Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил (null) 109
1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка....109
2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии 112
Територия: Област Кюстендил 113
2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.....113
2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г. 115
2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове 116
2.4. Предвидени видове операции....118
3. Механизми за управление....123
4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат....125
Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции 125
Таблица 1. Показатели за крайния продукт 126
Таблица 2. Показатели за резултатите....126

Териториален план за справедлив преход - 2.Териториален план за справедлив преход на област Перник (null) 127
1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка....127
2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии 131
Територия: Област Перник....131
2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.....131
2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.....134
2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове 136
2.4. Предвидени видове операции....137
3. Механизми за управление....142
4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат....144
Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции 144
Таблица 1. Показатели за крайния продукт 145
Таблица 2. Показатели за резултатите....145
Териториален план за справедлив преход - 3.Териториален план за справедлив преход на област Стара Загора и прилежащи общини (null)....146
1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка....146
2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии 150
Територия: Област Стара Загора и общините Нова Загора, Ямбол, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково, Елхово, Сливен и Тунджа 150
2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.....150
2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.....154
2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове 156
2.4. Предвидени видове операции....158
3. Механизми за управление....163
4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат....165
Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции 165
Таблица 1. Показатели за крайния продукт 166
Таблица 2. Показатели за резултатите....166
ДОКУМЕНТИ....167

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката

Позоваване: член 22, параграф 3, буква а), точки i) — viii) и точка x) и член 22, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 (РОР)

Основната цел на регионалната политика е да създаде жизнени, икономически силни и устойчиви региони като отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаване на между- и вътрешнорегионалните различия. **Специфичните цели** са:

1. *Справяне с негативните демографски тенденции и намаляване на регионалните различия по отношение на населението*
2. *Увеличаване на икономическия растеж на българските региони*
3. *Насърчаване на балансирано териториално развитие чрез полицентрична мрежа от градове, подкрепена от интегрирани инвестиции*
4. *Предоставяне на възможност на регионите и хората да се справят със социалните, икономическите и екологичните последици от прехода към целите на Съюза за 2030 в областта на енергетиката и климата и към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 въз основа на Парижкото споразумение*

Те ще бъдат постигнати чрез промяна в отношението, възгледите и перспективите към регионалното развитие, което ще се реализира чрез прилагането на интегриран териториален подход. Във фокуса на подхода е ефективното използване на потенциала на всяка територия в тесен диалог и сътрудничество между институции на различни нива на управление, както и др. заинтересовани страни, както и по-добрата териториална координация на секторните политики.

Наблюдава се задълбочаване на вътрешнорегионалните различия в различни пространствени конфигурации. Необходимо е с инструментите на регионална политика да се преодоляват или смекчават най-острите от тях, имащи негативно влияние върху стандарта на живот и социално-икономическия растеж, чрез преодоляване на демографските проблеми, изискващи специални политики и продължителен период от време и промяна на фокуса от подкрепа на населени места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към ИТИ.

Инвестициите трябва да бъдат концентрирани чрез индивидуализиран подход, отчитащ постигнатото равнище на развитие и благосъстояние. Те следва да бъдат обвързани с местния контекст, потенциал и проблеми, да подпомагат както развитите, така и периферните и изоставащите райони, с цел създаване на по-добри връзки между селищата.

Териториалният подход и координация са необходими в работата на почти всички държавни органи, за постигане на управление, ефективно подкрепящо териториалното сближаване. Важно е всяка секторна политика да се запознае с териториалната структура и проблеми на своята област на въздействие, да вземе под внимание териториалните си ефекти, както и да определи собствени териториални приоритети и връзки с други сектори и региони.

Един от най-сериозните проблеми в страната е *демографският* с неговите многостранни измерения. Това, заедно с неравномерното разпределение на населението, изправят пред сериозни предизвикателства регионалната политиката и демографската политика се превръща в основен приоритет.

Въздействието на демографската криза е очевидно в областта на важни публични услуги - *образование и здравеопазване*. То се наблюдава в намаляването на броя на новите ученици и студенти в системата на образованието, както и на съществуващите училища.

Предвидените мерки са насочени към осигуряването на равен достъп до качествено и модерно образование, както и към намаляване на преждевременно напусналите училище с акцент върху децата и учениците от уязвими групи, вкл. роми, при спазване на принципа на десегрегация. Където е необходимо, ПРР ще подкрепя инвестиции за увеличаване на капацитета на масовите училища. За да се повиши качеството на професионалното образование и да се засили връзката му с нуждите на пазара на труда, следва да продължи разширяване обхвата на системата за дуално

обучение, както и увеличаване на възможностите за прилагането му в различни професии с цел да отговори на нуждите на бизнеса на регионално и местно ниво. Инвестициите по ПРР ще се изпълняват координирано с подходящи мерки по ЕСФ+ за адресиране на конкретни нужди на териториално ниво за преодоляване на местни бариери пред достъпа до образование или насърчаване на партньорството между образователните институции, социалните и икономически партньори и гражданското общество на местно ниво. Инвестициите в образователна инфраструктура ще се осъществяват в съответствие с Методологията за приоритизиране на обектите на образователната инфраструктура (за начално и средно образование)[1], Рейтинговата система за висшите училища[2] и Националната карта на висшето образование по региони[3]. Приоритетните инвестиции в обекти на началното и средното образование ще се идентифицират на базата на Методологията за приоритизиране на обектите, като ще се търси съответствие с териториалните стратегии и подхода отдолу-нагоре чрез участието на териториалните органи в процеса на подбор, вкл. и по отношение на приоритизирането на мерки в подкрепа на уязвими групи. Съответствието с нац. приоритети ще се осигури чрез критериите за кандидатстване (вкл. критерии за допустимост и критерии за подбор), в чието разработване ще участва и МОН.

Ще продължи инвестиране в сферата на социалните дейности за гарантиране на равен достъп до качествени и ефективни социални услуги за всички лица, нуждаещи се от подкрепа, в съответствие с принципите, залегнали в ЗСУ. Ще се подпомагат инвестиции, свързани с осигуряването на дългосрочна грижа за възрастни и осигуряване на социални услуги за деца и семейства в общността и в семейна среда, с фокус върху най-уязвимите групи. Това ще бъде насърчено чрез изисквания и критерии за оценка в Насоките за кандидатстване. Ще бъдат подкрепени до 125 обекта на социалната инфраструктура съгласно допустимите дейности по Приоритети 1 и 2. Инфраструктурните мерки ще бъдат допълнени с необходимите меки мерки от ЕСФ+, които ще се изпълняват координирано с инвестициите по ПРР и ще включват подкрепа за предоставянето на услугите и обучението на персонала в новосъздадените по ПРР услуги, осигуряването на по-добър достъп до пазара на труда, социалното включване. Подкрепата от ЕСФ+ ще се предоставя след изпълнението на инвестициите по ПРР, като по ПРР ще се подкепят услуги, включени в Националната карта на социалните услуги. Няма да се подкрепят услуги за резидентни грижи в рамките на институционализиран подход, както е обяснено в Анекс 1.

Важен фактор относно негативните демографски тенденции е достъпът до *адекватно жилищно настаняване*. Взети са под внимание анализите в проекта на Национална жилищна стратегия 2018-2030 [4] и Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030). За справяне с жилищния проблем на маргинализираните групи, в т.ч. роми, едновременно с инфраструктурните мерки следва да се приложи подход за десегрегация и интегриране в обществото.

За подобряване на жилищните условия и енергийните характеристики на сградите ПРР ще подпомага обновяването на сградния фонд в съответствие с Дългосрочната национална стратегия за подпомагане обновяването на нац. сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 [5]. ПРР ще прилага диференциран подход за финансиране на енергийно уязвими потребители и лица, попадащи в дефиницията за енергийна бедност, за които ще бъде предвидено по-голям дял на БФП, в случай на комбинирана подкрепа.

Ще се прилага принципът „ЕЕ на първо място“, като водещо изискване към всички инвестиции в сгради е постигането на възможно най-висок клас на енергопотребление, внедряване на най-ефективните енергийни системи и решения за отопление, използването на ВЕИ и иновативни технологии, където е приложимо. В съответствие с националното и европейското законодателството ще се насърчава и приоритизира формирането на енергийни общности и партньорства между граждани и местна власт за производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление (виж Анекс 2).

За неблагоприятните демографски тенденции допринася и намаляването на работещото население, което се отразява и на *пазара на труда*.

Анализът на *икономическото развитие* за периода 2010-2017 показва увеличение на БВП с 35,1%, съответно и на БДС, водещо до увеличаване производителността на труда с най-бързи темпове в

индустрията, а също и увеличение на броя на МСП с 10,8%. Дори и там, където са направени инвестиции за осигуряване на транспортна и индустриална инфраструктура, не се използва пълноценно потенциала на индустриалните зони, което изисква целенасочени усилия, тъй като те са важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфер на технологии, привличане на инвеститори, развитие на екологични производства и повишаване на конкурентоспособността. Прилагането на ИТИ, вкл. в съответствие с регионалната специализация в ИСИС ще бъде инструмент за стимулиране създаване на партньорства между широк кръг заинтересовани страни и за изграждане на нови, високотехнологични и привлекателни за инвеститорите индустриални паркове. (виж Анекс 2).

COVID-19 подложи на натиск *здравната система*. Проблемите в нея и в наследената инфраструктура се подсилват от демографските процеси и застаряването на населението, неравномерното му разпределение на територията, увеличаване потребностите от здравна грижа поради увеличена заболеваемост, висока смъртност и недостиг на медицински кадри.

Болничната структура се характеризира със свръхкапацитет, фрагментарност и дисбаланси, които се отразяват негативно на икономическата ефикасност и не допринасят за подобряване качеството на грижите. Неравномерното разпределение на болнична инфраструктура е свързано със свръхконцентрация на болнични структури в големите градове и недостиг в малките. Неефективна е и структурата на болничните легла, в която има превес на леглата за активно лечение и ниска осигуреност с легла за дългосрочна грижа. За предоставяне на качествени медицински услуги, освен квалифициран медицински персонал, значение за ефективността от лечението имат и съвременните битови условия и медицинска апаратура, за което е необходима модернизация на материално-техническата база. Първичната извънболнична медицинска помощ все още не може да изпълни своята ключова роля за справяне с основните здравни предизвикателства. По отношение на общопрактикуващите лекари се наблюдават регионални дисбаланси, водещи до неравенства в достъпа, особено в малките населени места. Капацитетът на специализираната извънболнична помощ също не е достатъчно развит, което задълбочава неравенствата в достъпа най-вече в отдалечените райони. В съответствие с националните приоритети в сектора ще се подкрепят мерки за повишаване на възможностите за профилактика, ранна диагностика и лечение на социално-значими заболявания, вкл. в отдалечени райони, на възможностите и капацитета на лечебните заведения за ранна диагностика на сърдечно-съдови и онкологични заболявания, както и детско и майчино здраве, в подкрепа на демографията на регионално ниво.

При превенцията най-високи са нуждите от подобряване на услугите по отношение на сърдечно-съдови, онкологични и неврологични заболявания. Устойчивото продължаване на дейностите по профилактика и превенция е предпоставка за откриване на заболяванията в ранен стадий и осигуряване на навременно лечение. Необходимо е обновяване на медицинското оборудване на съществуващи кабинети и закупуване на нови мобилни кабинети, което да доведе до подобряване на достъпа до безплатни превантивни дейности сред уязвимите групи.

Реформите в здравеопазването трябва да се изпълняват в условия на продължаващо укрепване на системата за справяне с кризи. Целенасочените инвестиции ще се осъществяват на базата на картиране на нуждите на нац. ниво от МЗ, но в съответствие и с регионалните приоритети и нужди, съгласно ИТСР.

Подкрепата в областта на *транспортна и инженерна/техническа инфраструктура* ще помогне за подготовка за бъдещи извънредни ситуации и да се смекчат последиците от кризата и ще окаже положително въздействие върху доброто пространствено интегриране на националната транспортна система в TEN-T мрежата и достъпност. От разширяването на транспортната мрежа зависи икономическия растеж на териториите.

Неблагоприятната структура на пътната мрежа за голяма част от областите налага завишени изисквания към поддържането на съществуващата пътна мрежа в добро състояние.

По-ниската степен на изграденост на пътната мрежа от висок клас в северните, периферните и гранични региони ограничава възможностите за икономическо развитие на отдалечените територии, понижава качеството на живот и инвестиционната привлекателност. За периферните райони се наблюдава много ниска достъпност поради лоша пътна инфраструктура и липса на

алтернативен транспорт. За да се преодолеят тези предизвикателства, ще се подкрепя развитието на пътища от 1-ви, 2-ри и 3-ти клас на републиканската пътна мрежа, както и на ключови пътища от общинската пътна мрежа. Така ще се подпмогне развитието на функционални зони и градско-селски връзки на територията на регионите, а в комбинация с инвестиции за устойчива градска мобилност за развитие на маршрутната мрежа на градския (вкл. междуселищния) транспорт ще се подобри качеството на услугите по превоз на пътници и ще се насърчи използването на обществен транспорт.

Инвестициите в пътна инфраструктура ще се осъществяват в съответствие с картирането в сектора [6], но и в съответствие с подхода отдолу-нагоре, т.е. освен съответствие с картата ще се търси съответствие с ИТСР и ПИРО, а проектите ще се подбират и одобряват съгласно Анекс 3. За инвестиции в общински пътища няма да се изисква съответствие с картата.

COVID-19 подложи на натиск *туристическия сектор* и доведе до намаляване на вътрешни и международни пътувания, което предизвика значителен спад в приходите и създаде проблеми с ликвидността за всички туристически фирми.

До настъпване на кризата туристическият сектор формира над 10% от БВП на страната. Основни предизвикателства пред сектора са непълноценно функциониране на туристическите райони, ниска ефективност на управлението на ресурсите, необходимост от адаптация към климатичните промени, липса на добра транспортна достъпност до забележителности, дефицити по отношение на опазване, социализация, популяризиране на културата, културното наследство, природните забележителности и нематериалното културно наследство, недостатъчно добре развит маркетинг, непълноценно използване потенциала на туристическите продукти, недостатъчно и неефективно промотиране на продукти.

Анализът на състоянието *на околната среда* показва, че въпреки прилагането на пълния набор от мерки за постигане на екологичните цели на страната, все още има проблеми.

България ще бъде силно засегната от декарбонизацията на икономиката на ЕС. Целите на политиката на ЕС до 2050 за модерна, ресурсно-ефективна, конкурентоспособна и климатично неутрална икономика ще окажат силно влияние върху развитието на въгледобивната промишленост и енергийния капацитет, фокусиран главно в ЮИР и ЮЗР.

Въпреки че през последните 2 години в нито един от регионите в страната не са надвишени нормите за съдържанието на тежки метали, арсен, въглероден оксид и бензен във въздуха, качеството на атмосферния въздух по отношение на SO□ и фини прахови частици (ФПЧ) все още не е задоволително, въпреки тенденциите за подобрение. Основен проблем остава замърсяването с ФПЧ10, което влияе отрицателно на материалната среда и на човешкото здраве.

Качеството на атмосферния въздух остава най-тежкият проблем, особено в големите градове, независимо от предприетите мерки за намаляване източниците на замърсяване.

Замърсяването с ФПЧ е основно предизвикателство, като въпреки предприетите мерки градският и междуселищен транспорт остава основни замърсители. ПРР ще подкрепя инвестиции в устойчива градска мобилност (вкл. междуселищна), както е обяснено в Анекс 2, т. 2.

Необходимо е да се осигури по-добро развитие на икономически потенциали, мобилност и привлекателна среда за живот с възможности за достъп до адекватно жилищно настаняване, качествени и достъпни здравни, образователни и социални услуги, култура, забавления, спорт, работа и отдих, за да се повиши стандартът на живот и да се помогне на справяне с проблема, свързан с демографските дисбаланси, както и със сериозните последствия от кризата с COVID-19. Всичко това е залегнало в програмната стратегия на ПРР.

Съгласно специфичните препоръки в **Доклада за България за 2023** [7] страната продължава да има икономиката с най-висок въглероден интензитет в ЕС, като интензитетът на емисиите на парникови газове е над 4 пъти по-висок от средния за ЕС. За 2021 делът на изкопаеми горива в енергийния микс е 63 %, като делът на въглищата е 26 %, на ядрените енергийни източници — 22 %, а на ВЕИ — 15 %. По данни на Евростат за 2022 страната **добива и преработва 12% от въглищата в ЕС.** В Маришкия басейн - Стара Загора и околните общини, свързани по линия на заетост и мобилност на работна сила, е най-големият добив на въглища с най-голямата въглищна

електроцентрала, като там са концентрирани около 85 % от работните места в сектора.

В Приложение Г към доклада за България на Европейския семестър за 2020 са Стара Загора и Кюстендил, като най-засегнати от прехода към климатична неутралност. ЕК е включила и област Перник, като тези 3 области са потенциално най-уязвими от прехода, тъй като са ключови с концентрация на местния въгледобив и производството на енергия от въглища. В допълнение е постигнато съгласие за включване и на допълнителни 10 общини, свързани с Маришкия басейн по линия на заетост и мобилност на работната сила – Нова Загора, Ямбол, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково, Елхово, Сливен и Тунджа. Това са териториите, изправени пред сериозни социални предизвикателства заради потенциалната загуба на работни места и понижаване на стандартите на качество на живот. **Преходът на тези райони изисква комплексни хоризонтални мерки, високо ниво на инвестиции и не на последно място активна социална политика.**

С цел определяне на стъпките за декарбонизация на енергийния сектор и постигане на климатична неутралност, и вземане на решение за окончателната дата за преустановяване производството на енергия от въглища **през 2022 е създадена Комисия за енергиен преход (КЕП) към Европейския консултативен съвет по зелена сделка.** Моделирането от КЕП представя 2 сценария – един за прекратяване на използването на въглищата до 2030 и друг с използване на въглища най-късно до 2038. Докладът на КЕП е финализиран през септември 2023.

До 2026 новите ВЕИ мощности ще се увеличат с 3.5GW до общо 5.2 GW и системите за съхранение (батерии) могат да достигнат 1 GW. До края на 2026 г. се очаква намаление на инсталираните въглищни мощности съгласно декларирани намерения за инвестиции в нискоемисионни технологии от ключови оператори на инсталации и спрямо мерките в ПВУ, по които България ще поиска промени, включително добавяне на глава за REPowerEU.

До 2030 наличните мощности на лигнитни въглища в България е планирано да бъдат до 1.6 GW, мощностите на ВЕИ ще бъдат доразвито до 7.5 GW, вкл офшорни вятърни централи и системи за съхранение с капацитет 1.6 GW.

До 2035 може да бъде поддържан капацитет от 1 GW мощности на лигнитни въглища, за осигуряване критичните нужди за гарантиране на националния електроенергиен баланс при различни климатични и геополитически сценарии, доколкото това е възможно съгласно секторните правила и правилата за държавна помощ. Това намерение не предопределя резултата от всяко решение, което ще бъде взето в това отношение до и по това време. Очаква се тогава мощностите от ВЕИ да са над 10 GW, вкл офшорни вятърни електроцентрали с капацитет 1.5 GW, както и системи за съхранение.

В основата на бъдещото развитие на сектор енергетика е ефективното използване на местните и алтернативни енергийни ресурси, развитието на енергийния пазар и на Smart grid системите, прякото ангажиране на гражданите и обществото в енергийния преход, както и активното участие на гражданите в пазара на ел. енергия. Основното предизвикателство е успешното реализиране на реформите в регионите с въглеродно интензивен енергиен сектор. Устойчивото преминаване към нисковъглеродна енергетика ще бъде извършено поетапно, чрез плавна замяна на въглищните централи от нови нискоемисионни технологии, по начин по който да не бъде изложена на риск системната адекватност.

Преходът към нисковъглеродна икономика ще промени съществуващата динамика на пазара на труда като най-засегнат е районът на Стара Загора, където процесът на декарбонизация може да засегне до 80% от работните места в минните и енергийните предприятия, базирани на въглища. Социалният ефект ще бъде допълнително разширен от броя на непряко засегнатите членове на семействата и непряко засегнатите работни места (80% от общия брой непряко засегнати работни места) с 12 000 алтернативни работни места необходими до 2030. За област Перник се очаква до края на десетилетието да се наложи създаването на алтернативни възможности за заетост за около хиляда души, а за Кюстендил - около 2.2 хил. работни места ще бъдат необходими в др. икономически сектори. Районът е определен и като най-уязвима от тази гледна точка, тъй като процесът на прекратяване на добива на въглища и производство на ток от тях може да се проследи през последните 20 г.

Ключов приоритет е подкрепата за МСП, които са основен двигател за създаване на работни места. За района на Стара Загора обаче потенциалната разлика в заетостта е значителна и съгласно извършен анализ на пропуските подкрепата само за МСП няма да е достатъчна, за да замени загубата на работни места в резултат на прехода. Затова, съгласно анализа на пропуските, е необходима подкрепа за производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП. Подкрепата за предприятия, различни от МСП, ще се фокусира върху дейности, гарантиращи бързо създаване на нови работни места в отрасли, подкрепящи цялостния преход - инвестиции във ВЕИ, внедряване на технологии в системи и инфраструктури за чиста енергия, съхранение на енергия, повишаване на квалификацията и уменията, създаването на нови предприятия с нови работни места.

Преходът към декарбонизация на енергийния сектор цели да подкрепи използването на иновативни технологии за производство на електроенергия, изграждане на съоръжения за съхранение на енергия, доставката на машини, оборудване, софтуер и части за тези нововъведения. Планираното заместване на производството на електроенергия от въглища с ВЕИ и други промишлени дейности ще повлияе значително на системата за управление на добива. Такова ранно ограничаване на плановете за добив изисква правилно управление на дейностите по преоборудване и след закриване. Тези дейности трябва да бъдат извършени от квалифициран персонал и с финансова подкрепа, за да се избегнат неблагоприятни въздействия върху околната среда. Това налага значителни инвестиции за преквалификация на работната сила, съдействие при търсене на работа, както и инвестиции за рекултивация на увредените земи, внедряването на технологии за достъпна чиста енергия, диверсификация на икономиката, инвестиции в цифровизация и кръгова икономика.

За постигане на целите за климатична неутралност и реализация на потенциала за енергоспестяване и намаляване на въглеродните емисии, по ПРР чрез инвестиции по Приоритет 4 с ресурс от ФСП ще бъдат подкрепяни мерки, идентифицирани в ТПСП на въглищните региони. Това ще даде възможност на регионите и хората да се справят със социалните, икономическите и екологичните въздействия от прехода към целта на ЕС за климата и климатично неутралната икономика до 2050.

Интервенциите по ФСП са структурирани в 3 направления като на база конкретните нужди и потенциал за развитие на съответния регион ще се финансират подкрепят Индустрия за устойчиви енергийни решения, Социална заетост, Икономическа диверсификация.

ПРР е двуфондова с принос от ЕФРР и ФСП.

Приносът на ЕФРР е фокусиран върху ЦП 5 Европа по-близо до гражданите, но тъй като интервенциите по нея могат да включват мерки, адресиращи всички останали ЦП, ПРР ще допринесе и за тяхното осъществяване, особено по мерките, свързани с индустриални зони, ЕЕ и устойчива мобилност, инфраструктура за секторните политики, свързани с ЦП 4. Допълнителна информация в Анекс 2, т. 3.

Приоритети 1 и 2 на ПРР ще се изпълняват чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, вкл. ИТИ, за постигане на по-добър инвестиционен фокус, по-ефективни интервенции, засилен междусекторен диалог между заинтересовани страни. ПРР включва 2 специфични приоритета - за интегрирано градско развитие и за интегрирано териториално развитие на NUTS 2 регионите. Друг приоритет по ФСП е насочен към най-засегнатите въглищни региони: Стара Загора, Кюстендил и Перник. Предвидени са и 2 приоритета за техническа помощ, за да се улесни прилагането на новия териториален подход и ФСП. Информация за изпълнението на интегрирания териториален подход има в Анекс 3.

Фокус на Приоритети 1 и 2 са градските общини. 10-те големи общини по Приоритет 1, а останалите 40 градски общини - по Приоритет 2. За насърчаване на градско-селските функционални връзки инфраструктурни инвестиции извън обхвата на общата селскостопанска политика, попадащи в обхвата на ПРР (здравна инфраструктура, индустриални зони, устойчива градска мобилност, ЕЕ в жилищни сгради, туризъм) ще се финансират и на територията на селски общини при доказан принос към развитието на региона. Тези инвестиции също трябва да съответстват на ИТСР и на съответните карти на нац. ниво. Приоритетно ще се насърчават

интегрирани проекти с икономическа ориентация или реализирани от икономически оператори, водещи до икономически ползи и резултати за целевата област.

Повечето секторни програми ще допринесат с най-малко 10% от бюджети си за подхода ИТИ по Приоритет 2. В тази връзка ще бъде осигурена съгласуваност и допълняемост между различните видове инвестиции.

Фокус на инвестициите ще бъде развитието на функционални зони на база на идентифицирани възможности в ИТСР като ще се насърчават интервенции за засилване на функционалните връзки между териториите и населени места, вкл. селски райони

ПРР подкрепя приоритетно проекти в съответствие с принципите на Новия Европейски Баухаус.

За да се гарантира изпълнението на националните приоритети на отделните секторни политики подходът отдолу-нагоре ще се осъществява в координация с подхода отгоре-надолу, при който се изисква съответствие на всички подпомагани интервенции с целите на секторните политики. Отговорност на компетентните национални органи е да разработят карти на услугите и инфраструктурата и да очертаят приоритетите за инвестиции в секторите: пътна инфраструктура, образование, здравеопазване, социална политика и култура. Пресечната точка между двата подхода ще се осигури на етапа на подбор на операциите чрез определените в координация с териториалните органи критерии за подбор, които ще дават приоритет на концепции и проекти, съответстващи на секторните стратегии и картите на услугите, отразени в ИТСР.

Основна характеристика на интегрирания териториален подход е прилагането на принципа на партньорство между различни заинтересовани страни и участници в социално-икономическия живот на определена територия. В допълнение към изискването за сътрудничество за целите на подготовка и изпълнение на проекти, принципът на партньорство отразява и широката обществена подкрепа за финансирани проекти. Целите на проекта, целевите нужди и очакваните резултати трябва да бъдат припознати и обсъдени от широката общественост. Партньорството между различните общини не е задължително, но е необходимост и ще се прилага по отношение на проекти, насочени към територии с по-широк обхват. Партньорството между различни видове организации ще бъде приоритетно насърчавано.

Предвиденият интегриран териториален подход е подкрепен от Оценката на въздействие на ОПРР, която препоръчва подкрепата да бъде гъвкава, като се даде възможност за максимално отразяване на спецификите на местно ниво, както и да се обмисли предоставянето на диференцирана подкрепа за общини и райони на база поставените цели. Оценката препоръчва да се предвидят механизми, които да насърчават инвестициите в икономическо развитие, образователна и здравна инфраструктура, да се обмисли подкрепа за подпомагане идентифицирането и разработването на проекти и създаване на партньорство за инвестиции в инфраструктурни мерки за развитие на икономиката на общините и регионите и да се популяризира подкрепата и възможностите, които ще бъдат предоставени. В тази връзка се предвижда да се задели конкретен ресурс за инвестиции в сферата на образованието, социалните услуги, социалните жилища и здравеопазването, както и да се насърчават проекти за развитие на икономическите дейности. Специално внимание е отделено на техническата помощ, като се предвижда разработването и изпълнението на стратегия за популяризиране на възможностите за подкрепа, както и за подпомагане на потенциалните бенефициенти за разработването на интегрирани проекти и концепции за ИТИ.

Приносът на ФСП по Приоритет 4 е с фокус върху общините и населението на 3-те региона - Стара Загора, Перник и Кюстендил и 10-те общини, свързани с Маришкия басейн за справяне с негативните социално-икономически последствия от климатичния преход. Ключова цел е подкрепа и защита на хората чрез осигуряването на устойчива алтернативна заетост за засегнатите работници в минната и енергийната индустрии чрез инвестиции в повишаване на квалификация и придобиване на нови професионални компетентности, развитие на човешкия капитал, намаляване на бедността и обезлюдяването. Мерките са насочени и към постигането на регионално икономическо развитие и диверсификация, създаване на нови работни места, подкрепа за растеж на съществуващи предприятия в сектори с голям потенциал, индустриални паркове и т.н. Планирана е подкрепа за трансформацията на енергийния сектор чрез развитието на енергия от ВЕИ заедно с

капацитет за съхранение на енергия, подкрепа за НИРД. Подкрепата по ФСП ще се реализира извън подхода ИТИ, а финансирането ще се предоставя чрез отделни процедури за инвестиции в 3-те региона, идентифицирани в ТПСП.

С цел ефективност инвестициите по ПРР ще се допълват с мерки по:

-рамкова програма Хоризонт Европа, вкл. инвестициите по линия на мисия Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове и мисия Възстановяване на океаните и водите до 2030, насочени към някои от най-големите предизвикателства в глобален мащаб за постигане на климатична неутралност, справяне с промените в климата и опазване на биоразнообразието.

-ЕФМДРА, подкрепящи растеж на устойчивата синя икономика и стимулиране развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и аквакултури в крайбрежни и вътрешни райони.

-Програма Цифрова Европа - дигитализация на културно наследство, устойчива мобилност, създаване на Единно европейско пространство на данните и прилагането на нови модели за събиране, обработка, използване и повторни използване, съхранение и сигурност на данните, съгласно Европейската стратегия за данните.

-Механизъм за свързване на Европа – цифрови технологии по отношение на устойчивата мобилност, пътна безопасност, зелена ИКТ инфраструктура и др.

УО ще насърчава стратегическото използване на обществените поръчки, вкл. усилията за професионализиране за преодоляване на пропуските в капацитета. Бенефициентите ще бъдат насърчавани да използват повече критерии, свързани с качеството и разходите за жизнения цикъл. Когато е възможно, екологичните и социалните съображения, както и стимулите за иновации трябва да бъдат включени в процедурите за обществени поръчки. С оглед засилване на прозрачността в процеса по възлагане на обществените поръчки, при изпълнението на ПРР ще се прилагат т.нар. Пактове за почтеност, съгласно указания и насоки на нац. ниво, за което ще бъде предоставена хоризонтална подкрепа от Програма Техническа помощ.

Предвидените интервенции ще допринесат към следните **глобални цели за устойчиво развитие** на Програмата за устойчиво развитие до 2030 на ООН: 1,3,4,7,8,9,10,11,12,13.

Според индикативно разпределение на средствата по ПРР по видове интервенции, **близо 30% от общия ресурс на Приоритети 1 и 2 е с принос към смекчаване на климатичните промени**. Към интервенциите с принос спадат мерките за ЕЕ на сгради и за развитието на устойчива мобилност.

ПРР ще подкрепя изпълнението на принципите 1, 3, 11, 19 и 20 на **Европейския стълб на социалните права** чрез финансиране на проекти в областта на образованието, социалните грижи и грижите за деца, жилищно настаняване.

Изпълнението на мерките, свързани с осигуряването на достъп до качествени услуги в сферата на образование, здравеопазване, социална политика, култура, спорт, общинско жилищно настаняване ще допринесат за изпълнението и на **Стратегическа рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2020-2030**, както и **Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030), при спазване на принципа за десегрегация.**

ПРР се изпълнява в съответствие с **Общ дневен ред за Черно море и Морски пространствен план** при отчитане и подкрепа за осъществяване на поставените цели за устойчив растеж на синята икономика и постигане на стабилно развитие на българския черноморски регион.

ПРР подкрепя изпълнението на приоритети на **Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030** за утвърждаване на интегриран подход за превенция на бедността, както и овладяване на последиците от нейното разпространение.

Инвестициите ще бъдат съобразени с принципа за ненанасяне на значителна вреда DNSH, съгласно Регламент (ЕС) 2020/852. В процедурите за кандидатстване ще бъде заложено изискване за съответствие на проектните предложения с изискванията на DNSH, както и съответните контролни механизми.

ПРР е с принос към изпълнението на Стратегията на ЕС за Дунавския регион. Приложение Г към

Доклада с препоръките на ЕК за 2019 определя няколко области за сътрудничество – развитие на МСП, вкл. чрез мрежи за сътрудничество и клъстери в рамките на ЦП 1; адаптация към климатичните промени и биоразнообразие, зелена инфраструктура и намаляване на замърсяването по ЦП 2; подобряване на навигацията и свързаността по реката (чрез мостове или фериботи) по ЦП 3.

СЗР и СЦР по поречието на Дунав, ще разполагат с по-голям относителен дял от средствата в сравнение с останалите региони, предвид допълнителната подкрепа, която получават като най-слабо развити региони.

Предвид финансовите затруднения на местните власти и необходимостта от привличане на частни инвестиции, се планира подкрепа чрез финансови инструменти да се използва само когато генерирането на приходи е очевидно възможно и/или в комбинация с БФП с цел финансиране на част от инвестиционните разходи с БФП и подобряване на финансовата жизнеспособност на инвестицията.

[1] https://mon.bg/bg/101095

[2] https://rsvu.mon.bg/rsvu4/#/

[3] https://web.mon.bg/bg/101031

[4] https://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=3607

[5] https://www.me.government.bg/themes/dalgosrochna-strategiya-za-obnovyavane-na-nacionalniya-sgraden-fond-ot-jilishtni-i-nejilishtni-sgradi-do-2050-g-2271-1545.html

[6] https://www.mtc.government.bg/sites/default/files/investment_programme_approved_pk.pdf

[7] https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/COM_2023_602_1_EN.pdf

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката

Таблица 1

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
5. Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчиво и интегрирано развитие на всички видове територии и местни инициативи	RSO5.1. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в градските райони	В подкрепа на избрания полицентричен модел за развитие на националната територия и в съответствие с чл. 11 от регламента за ЕФРР, ПРР ще подкрепя устойчивото и интегрирано градско развитие. В Приложение Г от Доклада за България в рамките на Европейския семестър за 2019 г. са набелязани нужди от инвестиции с висок приоритет с цел насърчаване на интегрираното социално-икономическо развитие в големите градски райони на градовете, които показват потенциал да бъдат местните двигатели за икономическо развитие. В тази връзка градските общини за подкрепа са определени на базата на АНКПР, която определя основните полюси на растеж и съответните балансьори на тези полюси. Предвижда се да продължи подкрепата за Столична община, в т.ч. и град София като метрополен град в съчетание с развитието на ограничен брой общини на центрове от II-ро йерархично ниво с национално значение. Това са Варна, Пловдив, Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен. Това са основните полюси на растеж и балансьори на столицата, съгласно АНКПР. Същевременно група средни градове показват потенциали да се присъединят към второ йерархично ниво и да изпълняват ролята на балансьори. Предвид факта, че София доминира над всички останали градове и в цяла Западна България няма изявен балансьор от второ или

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
		трето ниво, се предвижда целенасочена подкрепа за развитието на две от градските общини с потенциал да преминат в по-горно ниво, а именно – Видин и Благоевград. Те са избрани във връзка със стратегическото им положение и конкретните потенциали на територията им, а според АНКПР заслужават специално стимулиране, за да могат да организират по-успешно територията на най-отдалечените северна и южна части на Западна България. В Северна България, съгласно АНКПР, ще доминират двата големи града от 2-ро ниво Русе и Плевен, но като техен равностоен партньор ще се развива Велико Търново, който показва възможности и тенденции да премине от 3-то към 2-ро йерархично ниво. За да се насърчи балансираното развитие на националната територия в съответствие с препоръчания в АНКПР модел, се предвижда в рамките на тази специфична цел ПРР да подкрепя и общините Благоевград, Видин и Велико Търново, които имат съществена роля за предоставяне на основни услуги за населението, за привличане на инвеститори и създаване на възможности за работа.
5. Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчиво и интегрирано развитие на всички видове територии и местни инициативи	RSO5.2. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността, в райони, различни от градските райони	Опитът от двата програмни периода показва, че подходът, използван за определяне на финансирането от ЕС въз основа на секторни приоритети и за различно третиране и разграничаване на градските и селските райони, води до нездравословна конкуренция между общините и до задълбочаване на междурегионалните, вътрешно-регионалните и

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
		дори общинските дисбаланси. Цялостното отношение, възгледи и перспективи за регионалното развитие трябва да бъдат преразгледани, както по отношение на синергиите между интервенциите на различните програми, така и на нивото, на което ще бъдат реализирани инвестициите (община, област, регион). Необходими са повече политики, базирани на конкретните територии, съответстващи на местните нужди и специфични потенциали на всяка територия. Както е посочено в доклада за Европейския семестър за 2019 г., по-малките градове и околните територии са изправени пред предизвикателства, подобни на тези в селските райони и способността им да задържат или привличат хора много зависи от връзките между тях и големите центрове. За да се насърчи балансираното развитие на територията и в съответствие с препоръките на доклада, ще се подкрепят по-малките икономически центрове и техните връзки с големите центрове на икономическа дейност въз основа на интегрирани териториални стратегии за развитие на територията на шестте региона от ниво NUTS2. Това ще насърчи развитието на функционални зони и мрежи на градовете, както и тяхната по-добра свързаност, за да се намали разделението между градските и селските райони. Фокусът ще бъде насочен към засилване на икономическото развитие с цел увеличаване на икономическия потенциал и използване на местните ресурси и възможности по интегриран начин. Способността на регионите да задържат населението и да

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
		привличат хора зависи от тяхната свързаност, но и от стандарта на живот и предоставянето на основни услуги. Ще бъдат насърчавани мерки за развиване на икономически потенциал, мобилност и привлекателна жизнена среда с възможности за образование, забавление, култура, спорт, работа и свободно време, за да се помогне за справяне с проблема на демографския дисбаланс. В съответствие с препоръките на доклада, ще се предприемат действия за подобряване на достъпа до образование, заетост, здравеопазване и социална уязвимост в най-нуждаещите се и в най-уязвимите региони.
8. Осигуряване на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода към постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	JSO8.1. Осигуряване на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода към постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение	Съгласно рецитал 30 от Специфичните препоръки за страната за 2023 (COM(2023) 602 final) България продължава да има икономиката с най-висок въглероден интензитет в ЕС, като интензитетът на емисиите на парникови газове е над 4 пъти по-висок от средния за ЕС. През 2021 делът на изкопаемите горива в енергийния микс на България е 63 %, като делът на въглищата бе 26 %, на ядрените енергийни източници — 22 %, а на ВЕИ —15 %. Предвидените пътища за енергиен преход отчитат също и Плана за възстановяване и устойчивост на България (ПВУ), съгласно който производството на електрическа енергия от въглища трябва да бъде преустановено най-късно до 2038 г. Като част от този преход производството на енергия от въглища се очаква да бъде значително намалено до 2030 г. Препоръка 3 е страната да предприеме действия за намаляване зависимостта от изкопаеми

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
		горива и ускоряване прехода към чиста енергия чрез по-бързо внедряване на ВЕИ с капацитет за съхранение, подобряване гъвкавостта на енергийната система, увеличаване на усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на уменията, необходими за екологичния преход и т.н. Голяма част от производството на въглища е в Стара Загора, Перник и Кюстендил, поради което тези райони са изправени пред дълбока икономическа трансформация и рискове от безработица, обезлюдяване и бедност. Потенциално директните засегнати работници са над 15 000, което налага значителни инвестиции за преквалификация на работната сила, както и подкрепа за намаляване на загубата на работни места. Декарбоницатията на въглищните региони ще има и значително въздействие върху семействата на засегнатата работна сила, непреките работни места, доставчици на стоки и услуги и т.н. С най-висок потенциал за преход е Стара Загора поради възможност за запазване на енергийния профил на региона чрез нови индустриални производства с висока добавена стойност в областта на чистите технологии, оползотворяващи възможностите на наличната инфраструктура, човешки капитал и терени. Противоположна е уязвимостта на Перник, тъй като алтернативните икономически дейности, които биха заменили добива на въглища и производството на енергия от въглища, не могат да компенсират БДС, генерирана понастоящем от минния и енергийния сектор.

* Специални приоритети според Регламента относно ЕСФ+

2. Приоритети

Позоваване: член 22, параграф 2 и член 22, параграф 3, буква в) от РОР

2.1. Приоритети, различни от техническа помощ

2.1.1. Приоритет: 1. Интегрирано градско развитие

2.1.1.1. Специфична цел: RSO5.1. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в градските райони (ЕФРР)

2.1.1.1.1. Интервенции на фондове

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точки i), iii), iv), v), vi) и vii) от РОР

Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+:

Ще бъдат подкрепени 10 градски общини в България, основни центрове на растеж, съгласно актуализираната НКПР: Видин, Плевен, Русе, Велико Търново, Варна, Бургас, Стара Загора, Пловдив, Столична община и Благоевград. Тези общини образуват общо 4 градски клъстера, разпределени по региони за планиране от ниво 2. Всеки клъстер разполага с отделен бюджет, в рамките на който се изпълняват съвместни проекти, за да се постигнат по-големи резултати и ефект на съответната територия. С цел развитие на функционални зони и засилване на функционалните връзки между големите градски общини и граничещите с тях селски общини инвестициите, насочени към индустриални зони/паркове, пътна инфраструктура и устойчива мобилност ще се финансират и за територите на съседни селски общини, когато са включени в интегрирани проекти на градските общини. Мерките за устойчива градска мобилност ще бъдат допустими на територията и на селски общини, които не граничат с градски, при ясно обоснована необходимост и интегриран характер на инвестицията.

Ще се подпомагат мерки, които отговарят на следните изисквания:

1. Да бъдат предвидени в плановете за интегрирано развитие на общините (ПИРО), разработени от местните общински власти (подход „отдолу-нагоре“).

2. За секторите пътна инфраструктура, образование, здравеопазване, социална политика и култура – да съответстват на картите на нуждите в сектора, изготвени от държавните органи, отговорни за разработването на съответните политики и надлежно отразени в ПИРО (подход „отгоре-надолу“). Съответствие с картите няма да се изисква за общински пътища и нова образователна инфраструктура.

Съответствието на планираните за реализация мерки с ПИРО, както и с национални стратегии и картирането в съответните сектори, ще бъде проверявано от териториалните органи на общинско ниво, осъществяващи предварителния подбор на проектни идеи. Наличието на съответствие ще бъде част от критериите за допустимост на операциите.

За мерките в областта на социалното включване, жилищното осигуряване, образованието и здравеопазването е заделен ресурс в размер на над 132,2 млн. евро, който следва да бъде използван само за инвестиции в тези области.

Ще се подпомагат следните дейности:

• Инфраструктурни мерки за насърчаване на икономическата активност: Инфраструктура за бизнес и предприемачество (вкл. сгради), бизнес и индустриални паркове и др. инфраструктура за иновации и развитие на МСП.

• Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни и обществени сгради, вкл. студентски и ученически общежития: Кампании за повишаване на осведомеността и всички видове мерки за ЕЕ в сградите, включително конструктивно (и сеизмично) укрепване, системи за отопление и климатизация, интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електромобили, цифровизация на сградите, зелена инфраструктура и др.

Устойчива мобилност, вкл. градска мобилност: Мерките могат да включват всички видове инвестиции в инфраструктура и оборудване, вкл., но не само: разработване на ПУГМ, въвеждане на интелигентни транспортни системи и др. мерки за дигитализация на транспорта, подмяна на подвижния състав на обществения транспорт с екологично чист, зарядна инфраструктура за чисти превозни средства, велосипедна и пешеходна мрежа, транспортна инфраструктура, вкл. улици и съоръжения във връзка с развитието на интегрирана система за обществен транспорт, велосипедна и пешеходна мрежа, мерки за подобряване на достъпността и безопасността на транспорта, подобряване на връзките между градски, междуградски автобусен, железопътен, въздушен, вътрешноводен и морски транспорт, като част от реализиране на интермодални превози и др.

• Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност:

- подобряване на функционалните връзки между териториите чрез инвестиции в пътища от I, II и III клас от републиканската пътна мрежа[1] на територията на 10-те градски общини извън TEN-T мрежата;

- подобряване на свързаността между териториите и създаване на функционални връзки чрез инвестиции в местни общински пътища на територията на 10-те градските общини (на базата на подход „отдолу-нагоре“), при солидна обосновка и при доказана нужда за постигане целите на социално включване и икономическо развитие);

- обособяване на ленти за велосипеден транспорт, където е подходящо;

- мерки за цифровизация на транспорта по пътната мрежа с цел намаляване на емисиите на парникови газове;

- всички видове мерки за пътна безопасност, включително ИТС, превенция и повишаване на осведомеността и т.н.

- развитие на инфраструктура за алтернативни горива по новоизградените или модернизирани пътища.

[1] Съгласно чл. 3 от Закона за пътищата

• Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства:

- изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради и междублокови пространства;

- мерки за повишаване на сигурността, вкл. пътна безопасност и подобряване на готовността на институциите да реагират в случай на инциденти;

- обновяване на квартали/специфични територии с неблагоприятни социално-икономически характеристики, при спазване на принципа за несегрегация.

• **Образователна инфраструктура и оборудване** (вкл. училищни автобуси) за предучилищно, училищно и висше образование, както и детски ясли и градини.

Инвестициите в обекти от предучилищното и училищното образование следва да отговарят на изискванията, регламентирани в националното законодателство и да включват определен набор от мерки, препоръчани от МОН (спортни площадки, площадки за игри или за безопасност на движението, дидактически материали, уреди за пречистване на въздуха и др.). Няма да се подкрепят инвестиции в STEM.

• **Здравна и социална инфраструктура** и оборудване за предоставяне на здравни, интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността, както следва:

- подпомагане на общопрактикуващи лекари (индивидуални и групови практики) с фокус върху отдалечените и труднодостъпни места; мобилни кабинети в подкрепа на провеждане на информационни кампании и профилактика;

- обновяване на медицинската апаратура в болниците, свързана с диагностика на сърдечно-съдови и онкологични заболявания;

- ново строителство на общинска здравна инфраструктура при наличие на солидна обосновка за необходимостта от допълнителен капацитет и в съответствие с картата на здравните услуги;

- изграждане и оборудване на нови социални услуги в общността за резидентна грижа за лица над трудоспособна възраст (без увреждания и с възможност за самообслужване) - част от реформата в Дългосрочната грижа; нови интегрирани здравно-социални услуги в общността за резидентна грижа за възрастни хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянни медицински грижи и възрастни хора, които не могат да се обслужват сами и се нуждаят от постоянни медицински грижи - част от реформата в Дългосрочната грижа; нови социални услуги в общността за спешно настаняване и осигуряване на подслон за лица в кризисна ситуация; базирани в общността центрове за ранно детско развитие за подкрепа на деца и техните родители и семейства (предоставящи основно дейности за консултиране, обучение и терапия, както и работа в общността, застъпничество и посредничество).

• **Жилищно настаняване:**

- Осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване, вкл. и на уязвими групи от население и други групи в неравностойно положение, включително роми;

- подкрепа за прилагане на иновативни подходи за финансиране на жилищната политика в общините;

- насърчаване на архитектурния дизайн и изграждането на жилища, прилагащи принципи за устойчивост на околната среда, със специално внимание към смекчаването и адаптирането на изменението на климата;

• **Култура, спорт и туризъм:**

- инфраструктура и оборудване за масов спорт;

- съхранение и развитие на културното наследство: инфраструктура и оборудване за културни организации, обекти и сгради, включително създаване на ключови регистри и дигитализация на културни ценности;разработване на планове за опазване и управление на обектите на недвижимото културно наследство;

- съхранение и развитие на природното наследство, вкл. инвестиции в инфраструструктура за планински туризъм (напр. хижи и заслони);

- общодостъпна дребномащабна инфраструктура и меки мерки за насърчаване развитието на местни забележителности и атракции, включително популяризирането на устойчиви форми на туризъм: екотуризъм (отговорно пътуване до природни места без да се засяга дивата природа), селски (насърчаващ алтернативна заетост в селските райони), културен (развитие на културни забележителности и атракции опазващи културното наследство, както и активно изживяване и участие в културни прояви и творчески процеси), крайбрежен и морски (с внимание към околната среда и местните традиции, свързани с рибарство и аквакултури).

Видовете действия са оценени като съвместими с принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като:

•не се очаква те да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради своето естество;

•те са оценени като съвместими съгласно НПВУ;

•са оценени като съвместими съгласно техническото ръководство по МВУ.

Допълнителна информация за дейностите е представена в Анекс 4.

Допълнителна информация за демаркацията и допълняемостта на дейностите по ПРР и НПВУ е представена в Анекс 8.

Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:

Допустими бенефициенти по Приоритет 1 на ПРР са широк кръг заинтересовани страни, като приоритет ще се дава на партньорства на различни заинтересовани страни, действащи на съответната територия, включително държавни органи, областни администрации и общински власти; представителите на гражданското общество (неправителствени организации, организации на работодатели и на синдикати, фондации); представители на бизнеса (предприятия), научната общност; сдруженията на собствениците на сгради в режим на етажна собственост.

Същевременно основна целева група на подкрепата в рамките на Приоритет 1 е населението на територията на 10-те големи градски общини, включително градските центрове и населените места, попадащи в обхвата на общините, техните посетители и гости, както и населението на съседни селски общини и населени места, образуващи общи функционални зони с градовете.

Инициатор на проектна идея може да бъде всяка заинтересована страна на територията на целевите общини.

Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+

За да се гарантира, че нуждите на най-нуждаещите се лица и общности са удовлетворени, проектите, насочени към уязвими групи, вкл. роми, както и най-нуждаещите или лишени от основни услуги райони, ще получат приоритет по време на процеса на подбор чрез специфични критерии

и по-високи точки, като същевременно не се допуска сегрегация.

Мерките в социална и здравна инфраструктура трябва да се основават на резултатите от индивидуалните оценки на нуждите и картата на инфраструктурата и услугите. Индивидуалната оценка на нуждите ще включва опциите, които са били предложени на засегнатите лица, и преглед на това, което са избрали. Трябва да е ясно дали лицата биха предпочели варианти, които все още не съществуват, но за които са необходими инвестиции. В този случай трябва да се даде приоритет на реализирането им. Картирането се основава на преглед на текущия брой услуги за резидентни грижи, нерезидентни семейни и базирани в общността услуги, като се вземат предвид териториалните неравенства и демографските предизвикателства. Инвестициите трябва да бъдат в съответствие и да допринесат за стратегията за деинституционализация и политиките и правни рамки на ЕС за правата на човека: КПХУ на ООН, вкл. Общ коментар 5 и заключителните бележки на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания, Европейския стълб на социалните права и Стратегията за правата на хората с увреждания, при надлежно зачитане на принципите на равенство, свобода на избор, право на независим живот, достъпност и забрана на всички форми на сегрегация Никоя инвестиция няма да бъде стъпка назад в стратегията за деинституционализация или да допринесе за създаването на нови услуги, които не са в пълно съответствие с КПХУ на ООН. Следвайки принципа на партньорство, независими органи за основните права и организации за правата на човека ще бъдат включени в етапите на програмиране, изпълнение, мониторинг, оценка на инвестициите в социална и здравна инфраструктура, за да се гарантира зачитането на принципите на независим живот, несегрегация и недискриминация. За да се осигури измерването на ефекта от интервенциите върху населението от уязвими групи още по време на изпълнението на програмата и да се улесни оценката й, съвместно с НСИ ще бъде разработена специална методология за събиране на данни.

Повече информация има в Анекс 5 Уязвими групи.

Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР

Интегрираното градско развитие се осъществява чрез др. териториален инструмент по ЦП5 - интегриран приоритет за територията на определени 10 градски общини, съгласно АНКПР. Финансирането ще се извършва въз основа на териториални стратегии (ПИРО), разработени под отговорността на териториални органи (общински администрации), които ще изпълняват функции, свързани с предварителния подбор на проектни идеи.

Ще се подкрепят най-нуждаещите се територии в общините, определени в ПИРО като зони с неблагоприятни характеристики и/или като зони със социални, икономически или екологични проблеми: Най-малко 10% от бюджета по този приоритет ще бъде заделен за интервенции в такива територии, определени в ПИРО, като това ще бъде проверявано на етапа на оценка на проектните предложения.

10-те общини формират 4 клъстера в районите от ниво 2. Разпределението на ресурса е по методология. Всеки клъстер има отделен индикативен бюджет. За ЮЗР са предвидени 100 млн. евро (ЕФРР).

Разпределение на ресурса:

Видин и Плевен 21,57%

Русе, В. Търново, Варна 27,79%

Бургас, Ст. Загора, Пловдив 27,61%

Столична община и Благоевград 23,03%

Възможностите за кандидатстване са със следните типове проекти:

1. ТИП 1 - на територията на една община;
2. ТИП 2 - на територията на един клъстер;
3. ТИП 3 - на територията на цялата страна: Партньорство между бенефициенти по Приоритети 1 и 2 за изпълнение на ИТИ.

За проекти тип 1 и 2, препоръчително е бенефициентите да разходват до 70% от средствата на клъстера. Подборът е на 2 фази - чрез предварителен подбор на проектни идеи от териториалния орган и оценка на проектни предложения от УО.

Необходим е интегриран характер на инвестициите, което е елемент от подбора на проектни идеи. Съответствието с изискванията за интегриран проект ще бъде част от оценката:

1) интегрират се няколко типа заинтересовани страни,

2) обхващат се различни административни територии,

3) включват се интервенции от различни сектори.

По-развитите големи градски агломерации следва да осъществяват съвместни проекти с други територии извън общинските административни граници. Препоръчително е останалите 30% от ресурса на всеки клъстер да се използват за участие в концепции за ИТИ (проекти тип 3). Бенефициентите трябва да получат писмо за подкрепа от териториалния орган за съответствие на проектната идея с ПИРО.

Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР

Предвидените инструменти за прилагане на ПРР 2021-2027 насърчават партньорството между всички нива и територии, включително осъществяването на междурегионални, трансгранични и транснационални действия.

Предвидено е мерките да се осъществяват в съответствие с ПИРО, а в ПИРО се дефинират зони за въздействие, като един от видовете зони са за кооперирание със съседни общини. Това дава възможност за по-добро планиране на съвместни мерки. В допълнение, бенефициентите могат да участват в концепции за ИТИ, вкл. реализирани на територията на различни региони от ниво 2, тъй като концепциите за ИТИ могат да включват интервенции на територията на един или повече региона.

С цел да се насърчи приноса към СЕСДР при подбора на проектни идеи по ПРР ще се дават допълнителни точки за проекти, които се предвижда да се изпълняват координирано или съвместно с партньори от други държави в обхвата на СЕСДР. Допълнителни точки ще се присъждат и за

проекти, изпълнявани координирано или съвместно с партньори от други държави от Черноморския район.

Мерките ще се допълват от интервенциите по Програмите за трансгранично сътрудничество чрез финансирането на меки мерки и дребномащабни дейности, включително транснационалната програма „Черноморски басейн“ 2021-2027 и Програмата „Дунав“ 2021 – 2027. Последната се предвижда да финансира изпълнението на Дунавския маршрут Евровело 6 и в тази връзка ще се подпомагат приоритетно проекти за велосипедна инфраструктура, свързваща Дунавския маршрут с туристически дестинации във вътрешността на страната.

ПРР ще подпомага с приоритет съвместни проекти с партньори от други страни и ще може да финансира дейности на територията на други страни, когато допринасят за изпълнението на целите на програмата, като дава допълнителни точки за такива проектни предложения. Териториалният инструмент по Приоритет 1 е отворен за участие на бенефициенти/партньори от други страни, при спазване на общите принципи и изисквания на интегрирания териториален подход.

Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР

- Икономическа активност – кредити и гаранции за мерки за бизнес и предприемачество

- ЕЕ - За собственици/ ползватели ФИ в комбинация с БФП и приоритет на домакинства в риск от енергийна бедност. Капиталови отстъпки при по-висок клас на енергопотребление. Кредитни линии и гаранции на ЕСКО компании.

- Уст. мобилност – ФИ за финансиране на самоучастие. За генериращи приходи и/или спестявания компоненти - инвестиционни или оборотни кредити с вградени гаранции, нисколихвени кредити с грантов компонент

- Спорт – инвестиционни кредити с вградени или индивидуални гаранции

- Зелена инфр. и сигурност в общ. пространства - инвестиционни кредити и вградени или индивидуални гаранции

- Туризъм и култура - комбинирана подкрепа - инвестиционни кредити и вградени или индивидуални гаранции

- Образование - инвестиционни или оборотни кредити с вградени или индивидуални гаранции

- Здр. и соц. инфр. - инвестиционни или оборотни кредити с вградени гаранции

За спортна, културна, образователна и здравна инфр. ФИ в комбинация с БФП или самостоятелно при жизнеспособни проекти

Допуска се комбинирано финансиране и в една операция

ФИ се изпълняват съгласно законодателството

2.1.1.1.2. Показатели

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР и член 8 от Регламента за ЕФРР и за КФ

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	жилищни сгради	12,00	249,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	квадратни метри	595,00	11 906,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO36	Зелена инфраструктура, подпомогната за цели, различни от адаптиране към изменението на климата	хектари	0,00	3,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO44	Дължина на новите или подобрени пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	0,00	1,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO46	Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	0,00	4,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO57	Капацитет на екологосъобразния подвижен състав за колективен обществен транспорт	пътници	0,00	723,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO58	Специализирана велосипедна инфраструктура, за която се отпуска подпомагане	km	0,00	12,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO59	Инфраструктура за алтернативни горива (точки за зареждане/зарядни точки)	станции за зареждане с гориво/електроенергия	0,00	34,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO65	Капацитет на нови или модернизирани места за социално жилищно настаняване	лица	4,00	82,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO66	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани детски заведения	лица	42,00	836,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO67	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани образователни заведения	лица	157,00	3 136,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO69	Капацитет на нови или модернизирани	лица/година	3 220,00	64 400,00

					здравни заведения			
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO70	Капацитет на нови или модернизирани структури за социални грижи (различни от жилищно настаняване)	лица/година	7,00	145,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO74	Жители, обхванати от проекти в рамките на стратегии за интегрирано териториално развитие	лица	1 312 430,00	1 312 430,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO75	Стратегии за интегрирано териториално развитие, които получават подпомагане	приноси към стратегии	2,00	2,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO76	Интегрирани проекти за териториално развитие	проекти	0,00	3,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO77	Брой културни и туристически обекти, които получават подпомагане	културни и туристически обекти	0,00	5,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCO114	Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	квадратни метри	5 798,00	115 951,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	жилищни сгради	42,00	832,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	квадратни метри	1 993,00	39 860,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO36	Зелена инфраструктура, подпомогната за цели, различни от адаптиране към изменението на климата	хектари	1,00	8,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO44	Дължина на новите или подобрени пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	0,00	3,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO46	Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	1,00	13,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO57	Капацитет на екологосъобразния подвижен състав за колективен обществен транспорт	пътници	0,00	2 419,00

1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO58	Специализирана велосипедна инфраструктура, за която се отпуска подпомагане	km	0,00	42,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO59	Инфраструктура за алтернативни горива (точки за зареждане/зарядни точки)	станции за зареждане с гориво/електроенергия	0,00	114,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO65	Капацитет на нови или модернизирани места за социално жилищно настаняване	лица	14,00	273,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO66	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани детски заведения	лица	140,00	2 800,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO67	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани образователни заведения	лица	525,00	10 499,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO69	Капацитет на нови или модернизирани здравни заведения	лица/година	10 780,00	215 600,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO70	Капацитет на нови или модернизирани структури за социални грижи (различни от жилищно настаняване)	лица/година	25,00	486,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO74	Жители, обхванати от проекти в рамките на стратегии за интегрирано териториално развитие	лица	1 368 950,00	1 368 950,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO75	Стратегии за интегрирано териториално развитие, които получават подпомагане	приноси към стратегии	8,00	8,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO76	Интегрирани проекти за териториално развитие	проекти	0,00	12,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO77	Брой културни и туристически обекти, които получават подпомагане	културни и туристически обекти	1,00	18,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо	RCO114	Незастроени площи, създадени или	квадратни метри	19 409,00	388 183,00

			развити региони		рехабилитирани в градските райони			

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР

Таблица 3: Показатели за резултатите

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR26	Годишно първично енергийно потребление (от което: жилища, обществени сгради, предприятия, други)	MWh/г.	16 683,00	2021	7 461,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR29	Очаквани емисии на парникови газове	тонове еквивалент на CO2/година	3 608,00	2021	1 734,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR55	Годишен брой ползватели на новоизградени, реконструирани, усъвършенствани или модернизирани пътища	пътник/km/година	910 130,00	2021	1 337 658,00	АПИ, ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR62	Годишен брой ползватели на нов или модернизиран обществен транспорт	потребители/година	2 601,00	2021	2 653,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR67	Годишен брой ползватели на ново или модернизирано социално жилищно настаняване	потребители/година	0,00	2021	73,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR70	Годишен брой ползватели на нови	потребители/година	602,00	2021	753,00	ИСУН	

					или модернизирани детски заведения						
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR71	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани учебни заведения	потребители/година	2 681,00	2021	2 823,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR73	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани здравни заведения	потребители/година	0,00	2021	633 739,00	Министерство на здравеопазването, ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR74	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани заведения за социални грижи	потребители/година	0,00	2021	115 951,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	RCR95	Жители с достъп до нова или подобрена зелена инфраструктура	лица	0,00	2021	107 541,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	1	Подкрепени общопрактикуващи лекари в страната	брой	0	2021	184	Министерство на здравеопазването, ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR26	Годишно първично енергийно потребление (от което: жилища, обществени сгради, предприятия, други)	MWh/г.	55 851,00	2021	24 978,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR29	Очаквани емисии на парникови газове	тонове еквивалент на CO2/година	12 080,00	2021	5 806,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR55	Годишен брой ползватели на новоизградени, реконструирани, усъвършенствани или модернизирани	пътник/km/година	3 046 957,00	2021	4 478 247,00	АПИ, ИСУН	

					пътища						
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR62	Годишен брой ползватели на нов или модернизиран обществен транспорт	потребители/година	8 709,00	2021	8 884,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR67	Годишен брой ползватели на ново или модернизирано социално жилищно настаняване	потребители/година	0,00	2021	246,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR70	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани детски заведения	потребители/година	2 016,00	2021	2 520,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR71	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани учебни заведения	потребители/година	8 977,00	2021	9 449,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR73	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани здравни заведения	потребители/година	0,00	2021	2 121 649,00	Министерство на здравеопазването, ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR74	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани заведения за социални грижи	потребители/година	0,00	2021	388 183,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR95	Жители с достъп до нова или подобрена зелена инфраструктура	лица	0,00	2021	360 030,00	ИСУН	
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	1	Подкрепени общопрактикуващи лекари в страната	брой	2021	2021	616	Министерство на здравеопазването, ИСУН	

2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка viii) от РОР

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	019. Услуги и приложения за електронно здравеопазване (включително e-Care, интернет на нещата за физическа активност и интелигентна заобикаляща среда)	560 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	6 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	043. Изграждане на нови енергийно ефективни сгради	4 300 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	4 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	5 850 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	077. Мерки за намаляване на шума и за качеството на въздуха	840 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	079. Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура	1 700 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	081. Инфраструктура за чист градски транспорт	2 100 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	082. Подвижен състав за чист градски транспорт	9 450 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	083. Велосипедна инфраструктура	2 310 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	084. Цифровизация на градския транспорт	1 260 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	086. Инфраструктура за алтернативни горива	5 040 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	090. Новопостроени или модернизирани други национални, регионални и местни пътища за достъп	3 600 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	093. Други реконструирани или модернизирани пътища (магистрала, национален, регионален или местен път)	3 200 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	095. Цифровизация на транспорта, когато е посветена отчасти на намаляването на емисиите на парникови газове: автомобилен транспорт	1 200 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	121. Инфраструктура в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст	2 880 000,00

1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	122. Инфраструктура за начално и средно образование	2 520 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	123. Инфраструктура за висше образование	2 640 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	124. Инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни	2 160 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	126. Жилищна инфраструктура (различна от тази за мигранти, бежанци и лица под международна закрила или кандидатстващи за такава)	1 500 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	127. Друга инфраструктура, която допринася за социалното приобщаване в общността	6 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	128. Инфраструктура за здравеопазването	2 880 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	129. Оборудване за здравеопазване	2 880 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	130. Мобилни активи в областта на здравеопазването	1 200 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	131. Цифровизация в областта на здравеопазването	480 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	165. Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги	4 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	166. Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	5 500 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	168. Физическо обновяване и сигурност на обществените пространства	13 950 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	019. Услуги и приложения за електронно здравеопазване (включително e-Care, интернет на нещата за физическа активност и интелигентна заобикаляща среда)	4 926 814,08
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	20 054 874,12
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	043. Изграждане на нови енергийно ефективни сгради	10 963 331,19
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	13 369 916,08
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	19 553 502,27
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	077. Мерки за намаляване на шума и за качеството на въздуха	2 727 462,88
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	079. Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура	5 682 214,33

1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	081. Инфраструктура за чист градски транспорт	6 818 657,20
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	082. Подвижен състав за чист градски транспорт	30 683 957,40
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	083. Велосипедна инфраструктура	7 500 522,92
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	084. Цифровизация на градския транспорт	4 091 194,32
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	086. Инфраструктура за алтернативни горива	16 364 777,28
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	090. Новопостроени или модернизирани други национални, регионални и местни пътища за достъп	12 032 924,47
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	093. Други реконструирани или модернизирани пътища (магистрала, национален, регионален или местен път)	10 695 932,86
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	095. Цифровизация на транспорта, когато е посветена отчасти на намаляването на емисиите на парникови газове: автомобилен транспорт	4 010 974,82
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	121. Инфраструктура в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст	6 818 657,20
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	122. Инфраструктура за начално и средно образование	6 818 657,20
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	123. Инфраструктура за висше образование	8 182 388,64
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	124. Инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни	7 159 590,06
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	126. Жилищна инфраструктура (различна от тази за мигранти, бежанци и лица под международна закрила или кандидатстващи за такава)	3 509 602,97
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	127. Друга инфраструктура, която допринася за социалното приобщаване в общността	14 038 411,88
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	128. Инфраструктура за здравеопазването	15 228 334,42
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо	129. Оборудване за здравеопазване	13 436 765,66

			развити региони		
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	130. Мобилни активи в областта на здравеопазването	6 718 382,83
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	131. Цифровизация в областта на здравеопазването	4 478 921,89
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	165. Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги	13 369 916,08
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	166. Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	18 383 634,61
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	168. Физическо обновяване и сигурност на обществените пространства	46 627 582,34
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	170. Подобряване на капацитета на програмните органи и органите, свързани с усвояването на фондове	1 875 000,00
1	RSO5.1	Общо			436 122 902,00

Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	01. Безвъзмездни средства	87 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	03. Подпомагане чрез финансови инструменти: заем	6 500 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	04. Подпомагане чрез финансови инструменти: гаранция	1 300 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	05. Подпомагане чрез финансови инструменти: безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент	5 200 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	01. Безвъзмездни средства	292 670 674,74
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	03. Подпомагане чрез финансови инструменти: заем	21 726 113,63
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	04. Подпомагане чрез финансови инструменти: гаранция	4 345 222,73

1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	05. Подпомагане чрез финансови инструменти: безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент	17 380 890,90
1	RSO5.1	Общо			436 122 902,00

Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	19. Друг вид териториален инструмент — Функционални градски области	100 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	19. Друг вид териториален инструмент — Функционални градски области	336 122 902,00
1	RSO5.1	Общо			436 122 902,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
1	RSO5.1	ЕФРР	Преход	03. Полово неутрално	100 000 000,00
1	RSO5.1	ЕФРР	По-слабо развити региони	03. Полово неутрално	336 122 902,00
1	RSO5.1	Общо			436 122 902,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

2.1.1. Приоритет: 2. Интегрирано териториално развитие на регионите

2.1.1.1. Специфична цел: RSO5.2. Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността, в райони, различни от градските райони (ЕФРР)

2.1.1.1.1. Интервенции на фондове

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точки i), iii), iv), v), vi) и vii) от РОР

Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+:

Всички средни и по-малки градски общини, с изключение на 10-те общини по Приоритет 1, ще имат възможност да получат подкрепа. Съвместно с Министерство на земеделието е определена нова дефиниция за селска община (община, в която няма населено място с повече от 15 000 жители) и на тази база в обхвата на Приоритет 2 попадат 40 общини - Враца, Ловеч, Лом, Монтана, Троян, Габрово, Горна Оряховица, Севлиево, Разград, Свищов, Силистра, Добрич, Търговище, Шумен, Сливен, Ямбол, Нова Загора, Айтос, Карнобат, Казанлък, Свиленград, Харманли, Димитровград, Кърджали, Хасково, Асеновград, Велинград, Смолян, Пазарджик, Пещера, Панагюрище, Карлово, Ботевград, Гоце Делчев, Дупница, Кюстендил, Перник, Петрич, Самоков, Сандански.

С цел засилване на градско-селските връзки и функционални зони, ПРР ще подкрепя интервенции на цялата територия на страната за мерките, които попадат извън обхвата на СПРЗСР като здравна инфраструктура, енергийна ефективност на жилищни сгради, туризъм, индустриални зони/паркове, пътна инфраструктура и устойчива мобилност. Така цялата територия на страната ще има достъп до финансиране за осъществяване на ИТИ в съответствие с интегрираните териториални стратегии на районите от ниво NUTS 2. Мерките за устойчива градска мобилност ще бъдат допустими на територията и на селски общини, които не граничат с градски, при ясно обоснована необходимост и интегриран характер на инвестицията.

Ще се подпомагат мерки съгласно следните изисквания:

1. Да бъдат предвидени в ИТСР на регионите от ниво 2 (подход отдолу-нагоре).

2. За секторите пътна инфраструктура, образование, здравеопазване, социална политика и култура – да съответстват на картите на нуждите в

сектора, изготвени от органите, отговорни за съответните политики, и отразени в ИТСР (подход отгоре-надолу). Съответствие с картите няма да се изисква за общински пътища и нова образователна инфраструктура.

За мерките в областта на социалното включване, жилищното осигуряване, образованието и здравеопазването в рамките на Приоритет 2 е заделен ресурс в размер на над 355,7 млн. евро, който следва да бъде използван само за инвестиции в тези области.

Ще се подкрепят следните дейности:

• Инфраструктурни мерки за насърчаване на икономическата активност:

- Инфраструктура за бизнес и предприемачество (вкл. сгради), бизнес и индустриални паркове и др. инфраструктура за иновации и развитие на МСП.

• **Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни и обществени сгради, вкл. студентски и ученически общежития:** кампании за повишаване на осведомеността и всички видове мерки за ЕЕ в сградите, вкл. конструктивно (и сеизмично) укрепване, системи за отопление и климатизация, интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електромобили, цифровизация на сградите, зелена инфраструктура и др.

• **Устойчива мобилност, вкл. градска мобилност:** Мерките могат да включват всички видове инвестиции в инфраструктура и оборудване, вкл.: разработване на ПУГМ, въвеждане на интелигентни транспортни системи и др. мерки за дигитализация на транспорта, подмяна на подвижния състав на обществения транспорт с екологично чист, зарядна инфраструктура за чисти превозни средства, велосипедна и пешеходна мрежа, транспортна инфраструктура, вкл. улици и съоръжения във връзка с развитието на интегрирана система за обществен транспорт, велосипедна и пешеходна мрежа, мерки за подобряване на достъпността и безопасността на транспорта, подобряване на връзките между градски, междуградски автобусен, железопътен, въздушен, вътрешноводен и морски транспорт, като част от реализиране на интермодални превози и др.

Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност:

- подобряване на свързаността между териториите чрез инвестиции в пътища от I, II и III клас от републиканската пътна мрежа извън TEN-T мрежата на територията на цялата страна;

- подобряване на свързаността между териториите и създаване на функционални връзки чрез инвестиции в местни общински пътища на територията на градските общини (на базата на подход „отдолу-нагоре“, при солидна обосновка и доказана нужда за постигане целите на социално включване и икономическо развитие);

- обособяване на ленти за велосипеден транспорт, където е подходящо;

- мерки за цифровизация на транспорта по пътната мрежа с цел намаляване на емисиите на парникови газове;

- всички видове мерки за пътна безопасност, ИТС, превенция и повишаване на осведомеността и др.

- развитие на инфраструктура за алтернативни горива по новоизградените или модернизирани пътища.

• **Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства като:**

- изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, вкл. физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради и междублокови пространства;

- мерки за повишаване на сигурността, вкл. пътна безопасност и подобряване на готовността на институциите да реагират в случай на инциденти;

- обновяване на квартали/специфични територии с неблагоприятни социално-икономически характеристики, при спазване на принципа за несегрегация.

Образователна инфраструктура и оборудване (включително училищни автобуси) за предучилищно, училищно и висше образование, както и детски ясли и градини.

Инвестициите в обекти от предучилищното и училищното образование следва да отговарят на изискванията, регламентирани в националното законодателство и да включват определен набор от мерки, препоръчани от МОН (като спортни площадки, площадки за игри или за безопасност на движението, дидактически материали, уреди за пречистване на въздуха и др.). Няма да се подкрепят инвестиции в STEM.

• **Здравна и социална инфраструктура** и оборудване за предоставяне на здравни, интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността.

- подпомагане на общопрактикуващи лекари (индивидуални и групови практики) с фокус върху отдалечените и труднодостъпни места; мобилни кабинети в подкрепа на провеждане на информационни кампании и профилактика;

- обновяване на медицинската апаратура в болниците, свързана с диагностиката на сърдечно-съдови и онкологични заболявания;

- ново строителство на общинска здравна инфраструктура при наличие на солидна обосновка за необходимостта от допълнителен капацитет и в съответствие с картата на здравните услуги;

- изграждане и оборудване на нови социални услуги в общността за резидентна грижа за лица над трудоспособна възраст (без увреждания и с възможност за самообслужване) - част от реформата в Дългосрочната грижа; нови интегрирани здравно-социални услуги в общността за резидентна грижа за възрастни хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянни медицински грижи и възрастни хора, които не могат да се обслужват сами и се нуждаят от постоянни медицински грижи - част от реформата в Дългосрочната грижа; нови социални услуги в общността за спешно настаняване и осигуряване на подслон за лица в кризисна ситуация; базирани в общността центрове за ранно детско развитие за подкрепа на деца и техните родители и семейства (предоставящи основно дейности за консултиране, обучение и терапия, както и работа в общността, застъпничество и посредничество).

Жилищно настаняване:

- Осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване, вкл. и на уязвими групи от население и други групи в неравностойно положение, вкл. роми;

- подкрепа за прилагане на иновативни подходи за финансиране на жилищната политика в общините;

- насърчаване на архитектурния дизайн и изграждането на жилища, прилагащи принципи за устойчивост на околната среда, със специално внимание към смекчаването и адаптирането на изменението на климата;

• Култура, спорт и туризъм:

- инфраструктура и оборудване за масов спорт;

- съхранение и развитие на културното наследство: инфраструктура и оборудване за културни организации, обекти и сгради, вкл. за създаване на ключови регистри и дигитализация на културни ценности; разработване на планове за опазване и управление на обектите на недвижимото културно наследство;

- съхранение и развитие на природното наследство, вкл. инвестиции в инфраструструктура за планински туризъм (напр. хижи и заслони);

- общодостъпна дребномащабна инфраструктура и меки мерки за насърчаване развитиетто на местни забележителности и атракции, включително популяризирането на устойчиви форми на туризъм: екотуризъм (отговорно пътуване до природни места без да се засяга дивата природа), селски туризъм (насърчаващ алтернативна заетост в селските райони), културен туризъм (развитие на културни забележителности и атракции опазващи културното наследство, както и активно изживяване и участие в културни прояви и творчески процеси), крайбрежен и морски туризъм (с внимание към околната среда и местните традиции, свързани с рибарството и аквакултурите).

Видовете действия са оценени като съвместими с принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като:

•не се очаква те да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради своето естество;

•те са оценени като съвместими съгласно Плана за възстановяване и устойчивост;

•са оценени като съвместими съгласно техническото ръководство по Механизма за възстановяване и устойчивост.

Допълнителна информация за дейностите е представена в Анекс 4 Интервенции на Фондовете.

Допълнителна информация за демаркацията и допълняемостта на дейностите по ПРР и по НПВУ е представена в Анекс 8.

Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:

Допустими бенефициенти по Приоритет 2 на ПРР са широк кръг заинтересовани страни, като приоритет ще се дава на партньорства на различни заинтересовани страни, действащи на съответната територия, включително държавни органи, областни администрации и общински власти; представителите на гражданското общество (неправителствени организации, организации на работодатели и на синдикати, фондации); представители на бизнеса (предприятия), научната общност; сдруженията на собствениците на сгради в режим на етажна собственост.

Същевременно основната целева група на подкрепата е населението на всички 40 градски общини, които ще бъдат подпомогнати в рамките на Приоритет 2 на ПРР, техни посетители и гости, както и населението на съседни селски общини и населени места, образуващи общи функционални зони. Имайки предвид спецификите на прилагането на териториални мерки с комбинирано финансиране от повече от един програма/източник на финансиране, целевите групи в действителност включват цялото население на всички региони от ниво NUTS 2.

Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+

За да се гарантира, че нуждите на най-нуждаещите се лица и общности са удовлетворени, проектите, насочени към уязвими групи, вкл. роми, както и най-нуждаещите или лишени от основни услуги райони, ще получат приоритет по време на процеса на подбор чрез специфични критерии и по-високи точки, като същевременно не се допуска сегрегация.

Мерките в социална и здравна инфраструктура трябва да се основават на резултатите от индивидуалните оценки на нуждите и картата на инфраструктурата и услугите. Индивидуалната оценка на нуждите ще включва опциите, които са били предложени на засегнатите лица, и преглед на това, което са избрали. Трябва да е ясно дали лицата биха предпочели варианти, които все още не съществуват, но за които са необходими инвестиции. В този случай трябва да се даде приоритет на реализирането им. Картирането се основава на преглед на текущия брой услуги за резидентни грижи, нерезидентни семейни и базирани в общността услуги, като се вземат предвид териториалните неравенства и демографските предизвикателства. Инвестициите трябва да бъдат в съответствие и да допринесат за стратегията за деинституционализация и политиките и правни

рамки на ЕС за правата на човека: КПХУ на ООН, вкл. Общ коментар 5 и заключителните бележки на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания, Европейския стълб на социалните права и Стратегията за правата на хората с увреждания, при надлежно зачитане на принципите на равенство, свобода на избор, право на независим живот, достъпност и забрана на всички форми на сегрегация Никоя инвестиция няма да бъде стъпка назад в стратегията за деинституционализация или да допринесе за създаването на нови услуги, които не са в пълно съответствие с КПХУ на ООН. Следвайки принципа на партньорство, независими органи за основните права и организации за правата на човека ще бъдат включени в етапите на програмиране, изпълнение, мониторинг, оценка на инвестициите в социална и здравна инфраструктура, за да се гарантира зачитането на принципите на независим живот, несегрегация и недискриминация. За да се осигури измерването на ефекта от интервенциите върху населението от уязвими групи още по време на изпълнението на програмата и да се улесни оценката й, съвместно с НСИ ще бъде разработена специална методология за събиране на данни.

Повече информация има в Анекс 5 Уязвими групи.

Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР

Приоритетът ще се изпълнява чрез инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) за територията на 6-те региона от ниво NUTS 2.

За всеки от регионите се предвижда отделен индикативен бюджетен пакет. Всички програми, участващи в ИТИ, ще допринесат за отделните пакети. Методиката за разпределяне на ресурса по приоритета включва 4 индикатора: 1. Население - тежест 15%; 2. Територия - тежест 15%; 3. Брутна добавена стойност - тежест 20%.; 4. Компонент „инфраструктура“ от Европейския индекс на регионална конкурентоспособност - тежест 50%.

Дяловете, съгласно методологията са:

Регион, Дял (%)

СЗР - 22%

СЦР - 21%

СИР - 16%

ОБЩО СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ - 59%

ЮИР - 15%

ЮЦР - 15%

ЮЗР (без град София) -11%

ОБЩО ЮЖНА БЪЛГАРИЯ - 41%

Методиката осигурява балансирано разпределение на финансовите ресурси на национална територия, като отчитайки социално-икономическото развитие на всеки регион, се осигурява по-висок относителен дял на финансирането за северните райони.

Специален фокус на подкрепата ще представляват най-нуждаещите се територии, определени като проблемни / територии със специфични характеристики в съответните Интегрирани териториални стратегии за развитие – такива са териториите с демографски риск, както и планинските, селските и граничните територии. За тях ще бъдат заделени най-малко 10% от бюджета по приоритета, за да се подкрепят проекти, реализирани на територията на такива райони, което ще се проверява на етапа на оценка на проектните предложения.

Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР

Приоритет 2 ще се реализира чрез инструмента ИТИ, като целта е да се насърчи партньорството и сътрудничеството между различни общини, институции и заинтересовани страни, както и осъществяването на интегрирани мерки без оглед на административно-териториалните граници. В проектните концепции за ИТИ по този приоритет могат да участват всякакъв вид проекти, финансирани с всякакъв вид източници на финансиране, като водещи са общи специфики или потенциали за развитие на целевите територии на ИТИ. Една идея за ИТИ може да се реализира както на територията на повече от една община, така и на територията на повече от един регион или дори – повече от една държава. ПРР ще подпомага с приоритет съвместни проекти с партньори от други страни и ще финансира дейности на територията на други страни, когато допринасят за изпълнението на целите на програмата.

С цел да се насърчи приноса към изпълнението на СЕСДР при подбора на проекти по ПРР ще се дават допълнителни точки за проекти, които се предвижда да се изпълняват координирано или съвместно с партньори от други държави в обхвата на Дунавската стратегия. Аналогично допълнителни точки ще се присъждат и за проекти, изпълнявани координирано или съвместно с партньори от други държави от Черноморския район.

Мерките по ПРР ще се допълват от интервенциите по Програмите за трансгранично сътрудничество чрез финансирането на „меки“ мерки и дребномащабни дейности, включително транснационалната програма „Черноморски басейн“ 2021-2027 и Програмата „Дунав“ 2021 – 2027. Последната се предвижда да финансира изпълнението на Дунавския маршрут Евровело 6 и в тази връзка по ПРР ще се подпомагат приоритетно проекти за велосипедна инфраструктура, свързваща Дунавския маршрут с туристически дестинации във вътрешността на страната.

ПРР ще подпомага с приоритет съвместни проекти с партньори от други страни и ще може да финансира дейности на територията на други страни, когато допринасят за изпълнението на целите на програмата, като дава допълнителни точки за такива проектни предложения. Инструментът за интегрирани териториални инвестиции е отворен за участие на бенефициенти/партньори от други страни, при спазване на общите принципи и изисквания на интегрирания териториален подход.

Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР

- Икономическа активност – кредити и гаранции за мерки за бизнес и предприемачество

- ЕЕ - За собственици/ ползватели ФИ в комбинация с БФП и приоритет на домакинства в риск от енергийна бедност. Капиталови отстъпки при по-висок клас на енергопотребление. Кредитни линии и гаранции на ЕСКО компании.

- Уст. мобилност – ФИ за финансиране на самоучастие. За генериращи приходи и/или спестявания компоненти - инвестиционни или оборотни кредити с вградени гаранции, нисколихвени кредити с грантов компонент

- Спорт – инвестиционни кредити с вградени или индивидуални гаранции

- Зелена инфр. и сигурност в общ. пространства - инвестиционни кредити и вградени или индивидуални гаранции

- Туризъм и култура - комбинирана подкрепа - инвестиционни кредити и вградени или индивидуални гаранции

- Образование - инвестиционни или оборотни кредити с вградени или индивидуални гаранции

- Здр. и соц. инфр. - инвестиционни или оборотни кредити с вградени гаранции

За спортна, културна, образователна и здравна инфр. ФИ в комбинация с БФП или самостоятелно при жизнеспособни проекти

Допуска се комбинирано финансиране и в една операция

ФИ се изпълняват съгласно законодателството

2.1.1.1.2. Показатели

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР и член 8 от Регламента за ЕФРР и за КФ

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	жилищни сгради	15,00	292,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	квадратни метри	698,00	13 959,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO36	Зелена инфраструктура, подпомогната за цели, различни от адаптиране към изменението на климата	хектари	0,00	3,00

2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO44	Дължина на новите или подобрени пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	0,00	3,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO46	Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	1,00	13,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO57	Капацитет на екологосъобразния подвижен състав за колективен обществен транспорт	пътници	0,00	880,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO58	Специализирана велосипедна инфраструктура, за която се отпуска подпомагане	km	0,00	15,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO59	Инфраструктура за алтернативни горива (точки за зареждане/зарядни точки)	станции за зареждане с гориво/електроенергия	0,00	27,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO65	Капацитет на нови или модернизирани места за социално жилищно настаняване	лица	5,00	98,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO66	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани детски заведения	лица	72,00	1 433,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO67	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани образователни заведения	лица	221,00	4 414,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO69	Капацитет на нови или модернизирани здравни заведения	лица/година	660,00	13 200,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO70	Капацитет на нови или модернизирани структури за социални грижи (различни от жилищно настаняване)	лица/година	9,00	175,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO74	Жители, обхванати от проекти в рамките на стратегии за интегрирано териториално развитие	лица	336 539,00	336 539,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO75	Стратегии за интегрирано териториално развитие, които получават подпомагане	приноси към стратегии	1,00	1,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO76	Интегрирани проекти за териториално развитие	проекти	0,00	4,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO77	Брой културни и туристически обекти, които получават подпомагане	културни и туристически обекти	0,00	6,00

2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCO114	Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	квадратни метри	6 359,00	127 173,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	жилищни сгради	118,00	2 358,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	квадратни метри	5 647,00	112 941,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO36	Зелена инфраструктура, подпомогната за цели, различни от адаптиране към изменението на климата	хектари	1,00	27,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO44	Дължина на новите или подобрени пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	1,00	9,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO46	Дължина на реконструираните или модернизирани пътища — извън трансевропейската транспортна мрежа	km	2,00	42,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO57	Капацитет на екологосъобразния подвижен състав за колективен обществен транспорт	пътници	0,00	7 118,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO58	Специализирана велосипедна инфраструктура, за която се отпуска подпомагане	km	0,00	121,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO59	Инфраструктура за алтернативни горива (точки за зареждане/зарядни точки)	станции за зареждане с гориво/електроенергия	0,00	222,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO65	Капацитет на нови или модернизирани места за социално жилищно настаняване	лица	40,00	794,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO66	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани детски заведения	лица	579,00	11 594,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити	RCO67	Капацитет на класните стаи на нови или модернизирани образователни заведения	лица	1 786,00	35 717,00

			региони					
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO69	Капацитет на нови или модернизирани здравни заведения	лица/година	5 340,00	106 800,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO70	Капацитет на нови или модернизирани структури за социални грижи (различни от жилищно настаняване)	лица/година	70,00	1 412,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO74	Жители, обхванати от проекти в рамките на стратегии за интегрирано териториално развитие	лица	1 473 721,00	1 473 721,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO75	Стратегии за интегрирано териториално развитие, които получават подпомагане	приноси към стратегии	5,00	5,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO76	Интегрирани проекти за териториално развитие	проекти	0,00	20,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO77	Брой културни и туристически обекти, които получават подпомагане	културни и туристически обекти	3,00	51,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCO114	Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони	квадратни метри	51 447,00	1 028 948,00

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР

Таблица 3: Показатели за резултатите

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR26	Годишно първично енергийно потребление (от което: жилища, обществени	MWh/г.	19 559,00	2021	8 747,00	ИСУН	

					сгради, предприятия, други)						
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR29	Очаквани емисии на парникови газове	тонове еквивалент на CO2/година	4 230,00	2021	2 033,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR55	Годишен брой ползватели на новоизградени, реконструирани, усъвършенствани или модернизирани пътища	пътник/km/година	3 014 533,00	2021	4 430 593,00	АПИ, ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR62	Годишен брой ползватели на нов или модернизиран обществен транспорт	потребители/година	3 167,00	2021	3 230,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR67	Годишен брой ползватели на ново или модернизирано социално жилищно настаняване	потребители/година	0,00	2021	88,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR70	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани детски заведения	потребители/година	1 032,00	2021	1 290,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR71	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани учебни заведения	потребители/година	3 774,00	2021	3 973,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR73	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани	потребители/година	0,00	2021	153 984,00	Министерство на здравеопазването, ИСУН	

					здравни заведения						
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR74	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани заведения за социални грижи	потребители/година	0,00	2021	127 173,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	RCR95	Жители с достъп до нова или подобрена зелена инфраструктура	лица	0,00	2021	42 470,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	1	Подкрепени общопрактикуващи лекари в страната	брой	0	2021	44	Министерство на здравеопазването, ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR26	Годишно първично енергийно потребление (от което: жилища, обществени сгради, предприятия, други)	MWh/г.	158 253,00	2021	70 775,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR29	Очаквани емисии на парникови газове	тонове еквивалент на CO2/година	34 228,00	2021	16 450,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR55	Годишен брой ползватели на новоизградени, реконструирани, усъвършенствани или модернизирани пътища	пътник/km/година	10 092 133,00	2021	14 832 853,00	АПИ, ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR62	Годишен брой ползватели на нов или модернизиран обществен транспорт	потребители/година	25 625,00	2021	26 138,00	ИСУН	

2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR67	Годишен брой ползватели на ново или модернизирано социално жилищно настаняване	потребители/година	0,00	2021	715,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR70	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани детски заведения	потребители/година	8 347,00	2021	10 434,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR71	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани учебни заведения	потребители/година	30 538,00	2021	32 145,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR73	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани здравни заведения	потребители/година	0,00	2021	1 245 874,00	Министерство на здравеопазването	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR74	Годишен брой ползватели на нови или модернизирани заведения за социални грижи	потребители/година	0,00	2021	1 028 948,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	RCR95	Жители с достъп до нова или подобрена зелена инфраструктура	лица	0,00	2021	343 617,00	ИСУН	
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	1	Подкрепени общопрактикуващи лекари в страната	брой	0	2021	356	Министерство на здравеопазването, ИСУН	

2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка viii) от РОР

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	019. Услуги и приложения за електронно здравеопазване (включително e-Care, интернет на нещата за физическа активност и интелигентна заобикаляща среда)	1 271 046,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	6 852 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	043. Изграждане на нови енергийно ефективни сгради	4 396 700,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	4 568 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	4 111 200,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	077. Мерки за намаляване на шума и за качеството на въздуха	630 384,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	079. Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура	2 112 700,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	081. Инфраструктура за чист градски транспорт	787 980,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	082. Подвижен състав за чист градски транспорт	8 510 184,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	083. Велосипедна инфраструктура	2 048 748,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	084. Цифровизация на градския транспорт	787 980,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	086. Инфраструктура за алтернативни горива	2 994 324,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	090. Новопостроени или модернизирани други национални, регионални и местни пътища за достъп	5 807 070,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	093. Други реконструирани или модернизирани пътища (магистрала, национален, регионален или местен път)	5 161 840,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	095. Цифровизация на транспорта, когато е посветена отчасти на намаляването на емисиите на парникови газове: автомобилен транспорт	1 935 690,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	121. Инфраструктура в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст	3 997 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	122. Инфраструктура за начално и средно образование	4 156 880,00

2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	123. Инфраструктура за висше образование	1 758 680,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	124. Инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни	3 677 240,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	126. Жилищна инфраструктура (различна от тази за мигранти, бежанци и лица под международна закрила или кандидатстващи за такава)	1 199 100,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	127. Друга инфраструктура, която допринася за социалното приобщаване в общността	4 796 400,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	128. Инфраструктура за здравеопазването	6 972 595,20
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	129. Оборудване за здравеопазване	5 174 973,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	130. Мобилни активи в областта на здравеопазването	3 468 139,80
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	131. Цифровизация в областта на здравеопазването	1 271 046,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	165. Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги	4 568 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	166. Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	6 281 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	168. Физическо обновяване и сигурност на обществените пространства	14 903 100,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	019. Услуги и приложения за електронно здравеопазване (включително e-Care, интернет на нещата за физическа активност и интелигентна заобикаляща среда)	11 575 044,95
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	57 019 925,88
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	043. Изграждане на нови енергийно ефективни сгради	38 108 317,13
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	38 013 283,92
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	34 211 955,53
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	077. Мерки за намаляване на шума и за качеството на въздуха	6 937 424,32
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	079. Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура	17 581 143,81
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо	081. Инфраструктура за чист градски транспорт	8 671 780,39

			развити региони		
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	082. Подвижен състав за чист градски транспорт	93 655 228,26
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	083. Велосипедна инфраструктура	22 546 629,03
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	084. Цифровизация на градския транспорт	8 671 780,39
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	086. Инфраструктура за алтернативни горива	32 952 765,50
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	090. Новопостроени или модернизирани други национални, регионални и местни пътища за достъп	45 972 315,24
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	093. Други реконструирани или модернизирани пътища (магистрала, национален, регионален или местен път)	40 864 280,21
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	095. Цифровизация на транспорта, когато е посветена отчасти на намаляването на емисиите на парникови газове: автомобилен транспорт	15 324 105,08
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	121. Инфраструктура в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст	31 836 125,28
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	122. Инфраструктура за начално и средно образование	33 109 570,29
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	123. Инфраструктура за висше образование	16 554 785,15
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	124. Инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни	26 742 345,24
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	126. Жилищна инфраструктура (различна от тази за мигранти, бежанци и лица под международна закрила или кандидатстващи за такава)	11 403 985,18
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	127. Друга инфраструктура, която допринася за социалното приобщаване в общността	45 615 940,70
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	128. Инфраструктура за здравеопазването	36 709 428,28
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	129. Оборудване за здравеопазване	34 614 896,34

2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	130. Мобилни активи в областта на здравеопазването	15 764 108,84
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	131. Цифровизация в областта на здравеопазването	11 575 044,95
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	165. Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги	38 013 283,92
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	166. Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	52 268 265,39
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	168. Физическо обновяване и сигурност на обществените пространства	124 018 338,80
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	170. Подобряване на капацитета на програмните органи и органите, свързани с усвояването на фондове	1 125 000,00
2	RSO5.2	Общо			1 065 657 098,00

Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	01. Безвъзмездни средства	99 354 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	03. Подпомагане чрез финансови инструменти: заем	7 423 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	04. Подпомагане чрез финансови инструменти: гаранция	1 484 600,00
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	05. Подпомагане чрез финансови инструменти: безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент	5 938 400,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	01. Безвъзмездни средства	827 913 925,26
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	03. Подпомагане чрез финансови инструменти: заем	61 771 586,37
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	04. Подпомагане чрез финансови инструменти: гаранция	12 354 317,27
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	05. Подпомагане чрез финансови инструменти: безвъзмездни средства в рамките на финансов инструмент	49 417 269,10

2	RSO5.2	Общо			1 065 657 098,00

Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	08. ИТИ — Други видове целеви територии	114 200 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	08. ИТИ — Други видове целеви територии	951 457 098,00
2	RSO5.2	Общо			1 065 657 098,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	RSO5.2	ЕФРР	Преход	03. Полово неутрално	114 200 000,00
2	RSO5.2	ЕФРР	По-слабо развити региони	03. Полово неутрално	951 457 098,00
2	RSO5.2	Общо			1 065 657 098,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

2.1.1. Приоритет: 4. Справедлив преход

2.1.1.1. Специфична цел: JSO8.1. Осигуряване на възможност на регионите и населението да се справят с въздействието върху социалната сфера, заетостта, икономиката и околната среда на прехода към постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и климата и на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г. въз основа на Парижкото споразумение (ФСП)

2.1.1.1.1. Интервенции на фондове

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точки i), iii), iv), v), vi) и vii) от РОР

Свързаните типове действия — член 22, параграф 3, буква г), точка i) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+:

Основа за изпълнението са ТПСП на Перник, Кюстендил и Стара Загора, които ще бъдат най-силно засегнати от климатичния преход. Ще се подкрепят мерки и в 10 общини от Маришкия басейн – Нова Загора, Ямбол, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково, Елхово, Сливен и Тунджа

- **Направление 1: Индустрия за устойчиви енергийни решения** – мерки, насърчаващи разработване и прилагане на нови устойчиви енергийни решения в съответствие с целите на прехода и подпомагане на икономическата диверсификация/създаване на работни места.
- **Направление 2: Социална подкрепа и подкрепа за заетостта** – подкрепя социалния преход и подпомага работниците и предприемачеството, вкл професионално образование и обучение за квалификация и кариерно развитие на съществуващата работна сила и преминаване към алтернативни, по-добри работни места.
- **Направление 3: Диверсификация на местната икономика** - подкрепа за икономическата диверсификация, развитие на нови икономически сектори, създаване на нови работни места и стартиращи фирми и развитие на предприятия, вкл НИРД за преминаване към нови работни места след постепенното прекратяване на секторите, свързани с минното дело и енергията от въглища.

Мерки, приложими за 3-те региона:

Рекултивация на минните терени (в Направление 1) - възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа "замърсителят плаща" (извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера) и подготовката им за алтернативни икономически дейности (развитие на индустриални/логистични зони, изграждане на мощности за ВЕИ). В дейността ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).

Картографиране на уменията на засегнатата работна сила и мерки за преквалификация и повишаване на квалификацията (в Направление 2)

Изготвяне на методология и оценка на уменията и компетенциите на 15 000 заети в ТЕЦ-ове и въглищните мини по ПРЧР. По ПРР, след одобрение на ТПСП ще се изготви картографиране на 30 000 косвено засегнати лица (членове на семействата на заети лица в ТЕЦ и въглищните мини, работещи в свързаните индустрии). На база картирането ще се програмират мерките по ФСП за кариерна подкрепа и повишаване на квалификацията и уменията на работната сила:

- обучения на работното място, вкл. компенсации за служители в периода на обучение докато все още работят при **настоящи/преходни/нови работодатели**, адаптиране и подобряване към пазара на труда, подпомагане на търсещите работа, кариерно консултиране, развитие на предприемачески умения ,стимулиране на новоквалифицирани да преминат към сектори с потенциал за растеж и др.
- мерки за подкрепа на бизнеси; гъвкава заетост; разширяване участието в пазара на труда, като желаещи пенсионери, хора от уязвими групи, младежи, стажове за учащи и др. демонстрационни проекти

Енергийна ефективност, вкл. справяне с енергийната бедност, насърчаване на енергийни общности и произвеждащи потребители (в Направление 2)

Дейности за ЕЕ на сградния фонд, вкл. за намаляване на енергийната бедност и уязвими потребители на енергия, подкрепа за създаване на енергийни общности, насърчаване на произвеждащи потребители. Това ще допринесе за намаляване на потреблението, сметките за ток, емисиите, ще подобри условията на живот. **Ще се подкрепят мерки за ЕЕ, вкл справяне с енергийната бедност. За разлика от ЕЕ по приоритети 1 и 2, в рамките на ФСП подкрепата при изпълнението на мерките и определянето на бенефициентите ще се използва националната дефиниция за енергийна бедност и уязвими потребители съгласно Закона за енергетика, след като започне да се прилага.**

Стара Загора:

Направление 1

Вериги на добавена стойност, базирани на водород - Мерки за привличане на големи инвеститори, които да създадат мащабни местни мощности за производство на електролизьорни системи, горивни клетки, станции за зареждане на водород, задвижващи системи, базирани на горивни клетки и др. Това включва оперативни и капиталови разходи за осигуряване възможно най-голям ефект върху устойчивата заетост. Предвижда се подкрепа за възнаграждения и обучение за повишаване квалификацията на работници от въглищните сектори.

Създаване на индустриални паркове за чисти технологии (с нулеви емисии) - Подкрепа за МСП и големи предприятия за разширяване или създаване на индустриални паркове, съсредоточени върху решения в областта на чистите технологии, използващи уменията на пряко засегнатата от прехода работна сила. Инвестиции в създаване на вътрешна техническа инфраструктура, вкл. социални и административни съоръжения (съоръжения за местно производство и съхранение на електроенергия, центрове за работа в мрежа, бизнес инкубатори, цифровизация.

Подпомагане на фотоволтаични паркове с електролизьори и/или системи за съхранение - Мерки за приоритетно превръщане на комплекс Марица Изток в екологичен производител на енергия чрез възможности за изграждане върху рекултивирани терени на инсталации за слънчева енергия, соларни системи за централно отопление, соларни технологии за производство на топлинна енергия, изграждане на мрежа за пренос и съхранение на енергия.

Подкрепа за оползотворяване на зелен водород - технологии и механизми за производство, оползотворяване, съхранение и доставка на водород, вкл доставка на оборудване и разработване на софтуер, изграждане на капацитет, обществени информационни кампании и мерки за повишаване на осведомеността.

Подкрепа за производството, разпределението и оползотворяването на биометан, производството на енергия от растителна биомаса и производството на енергия от вятърни турбини - изграждане на съоръжения за производство на биометан, биомаса и вятърни турбини. Биометанът и биомасата ще отговарят на Директива (ЕО) 2018/2001

Направление 3

Диверсификация и адаптиране на предприятията към икономическия преход - подкрепа за местните предприятия с цел адаптиране към техните нужди и ниво на развитие чрез закупуване на ново оборудване, обучение на персонала, мерки за ЕЕ, подкрепа за цифровизацията

Подкрепа за НИРД - подкрепа на МСП за продуктова специализация за кръгова икономика, сътрудничество с академични среди и бизнес, иновативни технологични центрове, инфр. за разработване на иновативни продукти

Перник:

Направление 1

Подкрепа за МСП, фокусирани върху научно-изследователска дейност, проектиране и монтаж на фотоволтаични панели и на инсталации за биогаз (биометан)

Подпомагане на съоръженията за производство и използване на ВЕИ и зелен водород - пилотни проекти за производство и/или съхранение на зелен водород и за внедряване на ВЕИ, производство и инсталиране на водородни електрически клетки, хидролизатори за водород за обществено отопление, транспорт и др. водородно оборудване

Направление 3

Развитие на индустриална и логистична зона - подкрепа на МСП и стартиращи предприятия за разширяване/създаване на индустриална зона с вътрешна техн. инфраструктура, съоръжения за производство и съхранение на ток, бизнес инкубатори

Център за НИРД за промишлеността, подкрепящ услуги като изследователски център за промишлен дизайн и научен център за материалознание - подкрепа за НИРД в нови предприятия и пазарна реализация на изследванията им

Кюстендил:

Направление 1

Подпомагане на МСП за производство на съоръжения за възобновяема енергия - привличане на МСП за създаване на местни производствени мощности и осигуряване на заетост

Създаване на индустриални паркове с чисти технологии (с нулеви емисии) - Подкрепа за МСП за създаване на индустриални паркове с решения в областта на чистите технологии, използващи уменията на пряко засегнатата работна сила, развитието на съществуващи индустриални зони в близост до Кюстендил и Бобов дол

Подпомагане на фотоволтаични паркове и производство и използване на зелен водород, включително за съхранение на енергия - технологии и оборудване за производство, съхранение и доставка, вкл оборудване и разработване на софтуер, изграждане на капацитет.

Подпомагане на производството и разпространението на биогаз (биометан) и от биомаса от растителен произход - съоръжения за производство на биометан и биомаса в съответствие с Директива 2018/2001.

Подкрепа за използването на геотермална енергия за търговски и отоплителни цели - разширяване използването на този ресурс за др. потенциални предприятия, напр производство, селско стопанство и производство на енергия

Направление 2

Междурегионален център за професионално обучение и образование

Направление 3

Диверсификация и адаптиране към икономическия преход - подкрепа за местни предприятия чрез закупуване на ново оборудване, обучение на персонала, мерки за ЕЕ, подкрепа за цифровизация

Център за научни изследвания и иновации - подкрепа за НИРД в нови предприятия и пазарна реализация на изследванията им

Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от дейности, изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, не се подпомагат. Дейностите по ФСП са в съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди (Do Not Significant Harm principle). Видовете действия са оценени като съвместими с принципа на DNSH, съгласно техническите насоки за DNSH по НПВУ.

Информация и обосновка е представена в Приложение 9 - Логика на интервенциите по ФСП.

Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:

Население, общински администрации, млади хора в района, които предстои да се дипломират от университет или да придобият професионална квалификация до 2030 г., потенциално засегната работна сила/работници и членове на техните семейства (активно търсещи работа), МСП, стартиращи предприятия, публични институции и организации, предоставящи услуги по квалификация и преквалификация на кадри/работници, научно-изследователски и неправителствени институции от областите Перник, Кюстендил и Стара Загора, както и от съседни територии-донори на пътуваща работна сила към целевите предприятия от енергийния сектор; посетители и гости на подкрепените области; потенциални инвеститори, икономически оператори, публично-частни партньорства.

Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация — член 22, параграф 3, буква г), точка iv) от РОР и член 6 от Регламента за ЕСФ+

Всички мерки и дейности по Приоритета допринасят за гарантиране на равенството, приобщаването и недискриминацията, като повечето от тях пряко.

Задължителна мярка за всички видове инфраструктурни интервенции ще бъде осигуряването на достъпна физическа среда за хората с увреждания в съответствие с изискванията на националното законодателство и в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).

В случай на мерки за устойчива градска мобилност, които предвиждат доставка на превозни средства или интервенции по спирки и гари, ще се изисква да се вземат под внимание нуждите на хората с увреждания (например звуково означаване на спирките и превозните средства, нископодови превозни средства и т.н.).

При оформяне на инструментите за подпомагане на енергийна ефективност и обновяване на жилищните сгради, ще се осигури преференциално третиране на семейства и лица с ниски доходи.

Посочване на специфичните целеви територии, включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от РОР

Специфичните територии, към които е насочено изпълнението на приоритета, са следните области, в съответствие с териториалните планове за справедлив преход: област Стара Загора (код по NUTS3: BG344); област Кюстендил (код по NUTS 3: BG415); област Перник (код по NUTS 3: BG414); и 10 общини (по-ниско ниво от NUTS 3), свързани с басейна на Марица и съседни на Стара Загора, донори на работна сила: Нова Загора, Сливен (принадлежаща към област Сливен (код по NUTS 3: BG342), Ямбол, Елхово, Тунджа (принадлежащи към област Ямбол (код по NUTS 3: BG343), Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково (принадлежаща към област Хасково (код по NUTS 3: BG422).

Междурегионални трансгранични и транснационални действия — член 22, параграф 3, буква г), точка vi) от РОР

Дейностите по приоритета за справедлив преход ще се реализират на територията на трите области (NUTS 3) в България - Перник, Кюстендил и Стара Загора и прилежещите на нея допълнителни 10 общини (на ниво под NUTS3) - Нова Загора, Ямбол, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково, Елхово, Сливен и Тунджа. Интервенциите имат основно локално значение за засетнатите региони.

Въпреки, че не се очакват междурегионални, трансгранични и транснационални действия, реализацията на мерките ще допринесе към Приоритетна област 2 „Устойчива енергия“ на Дунавската стратегия в посока постигане на национална цел до 2030 г., за да допринесе за съвместната работа на ЕС с 30% възобновяема енергия в цялостното използване до 2030 г., като същевременно спазва националните тавани за емисии.

Планирано използване на финансовите инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка vii) от РОР

Не се предвижда използвне на финансови инструменти.

Фокусът на интервенциите **е справяне с негативните социално-икономически последствия от прехода към климатична неутралност**. Дейностите по ФСП, свързани с икономическата диверсификация, изискват сериозен финансов ресурс, сравнително бързо изпълнение и същевременно предоставяне на оптимални условия за изпълнение на проекти.

С цел ефективно постигане на заложените цели и смекчаване на негативите от прехода в трите най-сериозно засегнати области е предвидено на този етап подкрепата да бъде предоставяна чрез БФП. По този начин ще се засили интересът за участие в съответните процедури и ще се насърчи подготовката и изпълнението на съответните проекти.

Подкрепа за мерки за справяне с негативните социално-икономически последствия от прехода към климатична неутралност във въглищните региони може да бъде получена под формата на ФИ по линия на другите стълбове на Механизма за справедлив преход – Стълб 2 „Схема за справедлив преход по линия на InvestEU“ и Стълб 3 „Механизъм за отпускане на заеми в публичния сектор“. По тях могат да се финансират приходогенериращи проекти, съответстващи на ТПСП.

2.1.1.1.2. Показатели

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР и член 8 от Регламента за ЕФРР и за КФ

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
4	JSO8.1	ФСП		EECO01	Общ брой на участниците	лица	156,00	15 567,00
4	JSO8.1	ФСП		EECO02	Безработни, включително трайно безработни	лица	29,00	2 940,00
4	JSO8.1	ФСП		EECO05	Заети, включително самостоятелно заети	лица	126,00	12 627,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO01	Подпомагани предприятия (в т.ч.: микро-, малки, средни, големи предприятия)	предприятия	0,00	601,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO02	Подпомагани предприятия чрез безвъзмездни средства	предприятия	0,00	601,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO05	Подпомагани нови предприятия	предприятия	0,00	120,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO18	Жилища с подобрени енергийни характеристики	жилищни сгради	166,00	3 328,00

4	JSO8.1	ФСП		RCO19	Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики	квадратни метри	7 481,00	149 622,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO22	Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (в т.ч.: електроенергия, топлинна енергия)	MW	0,00	771,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO38	Площ на рехабилитираната земя, за която се отпуска подпомагане	хектари	0,00	2 190,00
4	JSO8.1	ФСП		RCO101	МСП, които инвестират в умения за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество	предприятия	0,00	80,00

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ii) от РОР

Таблица 3: Показатели за резултатите

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари
4	JSO8.1	ФСП		RCR01	Работни места, създадени в подпомогнати структури	годишни ЕПРВ	0,00	2021	4 808,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		EECR01	Участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа	лица	0,00	2021	4 670,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR03	Малки и средни предприятия (МСП), въвеждащи иновация в продукт или процес	предприятия	0,00	2021	89,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		EECR03	Участници, които при напускане на операцията получават квалификация	лица	0,00	2021	7 784,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		EECR04	Участници, които при напускане на операцията имат работа	лица	0,00	2021	3 113,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR26	Годишно първично енергийно потребление (от което: жилища, обществени сгради,	MWh/г.	217 881,81	2021	97 442,43	ИСУН	

					предприятия, други)						
4	JSO8.1	ФСП		RCR29	Очаквани емисии на парникови газове	тонове еквивалент на CO2/година	47 124,15	2021	22 647,74	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR31	Общо произведена енергия от възобновяеми източници (в т.ч.: електроенергия, топлинна енергия)	MWh/г.	0,00	2021	1 012 824,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR32	Инсталиран допълнителен оперативен капацитет за енергия от възобновяеми източници	MW	0,00	2021	540,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR52	Рехабилитирана земя, използвана за зелени площи, социално жилищно настаняване, стопанско или друго ползване	хектари	0,00	2021	1 971,00	ИСУН	
4	JSO8.1	ФСП		RCR98	Служители на МСП, преминали обучение за умения за интелигентна специализация, промишлен преход и предприемачество (по видове умения: технически, управленски, предприемачески, екологични, други)	участници	0,00	2021	1 200,00	ИСУН	

2.1.1.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка viii) от РОР

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
4	JSO8.1	ФСП		009. Научни изследвания и иновационни дейности в микропредприятия, включително изграждане на мрежи (индустриални научни изследвания, експериментално развитие, проучвания за установяване на осъществимостта)	8 000 000,00

4	JSO8.1	ФСП		010. Научноизследователски и иновационни дейности в МСП, включително изграждане на мрежи	10 000 000,00
4	JSO8.1	ФСП		020. Стопанска инфраструктура за МСП (включително промишлени паркове и обекти)	57 512 327,00
4	JSO8.1	ФСП		021. Стопанско развитие и интернационализация на МСП, включително производствени инвестиции	47 512 327,00
4	JSO8.1	ФСП		022. Подпомагане за големи предприятия чрез финансови инструменти, включително производствени инвестиции	201 088 815,00
4	JSO8.1	ФСП		023. Развитие на умения за интелигентна специализация, промишлен преход, предприемачество и приспособимост на предприятията към промените	22 146 135,00
4	JSO8.1	ФСП		029. Научноизследователски и иновационни процеси, трансфер на технологии и сътрудничество между предприятия с акцент върху икономика с ниски емисии на въглероден диоксид, устойчивост и адаптиране към изменението на климата	8 756 164,00
4	JSO8.1	ФСП		042. Обновяване на наличния жилищен фонд с цел повишаване на енергийната ефективност, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	80 205 702,00
4	JSO8.1	ФСП		045. Обновяване на обществена инфраструктура или мерки за повишаване на енергийната ефективност на обществена структура, демонстрационни проекти и спомагателни мерки, които отговарят на критериите за енергийна ефективност	50 205 702,00
4	JSO8.1	ФСП		047. Енергия от ВЕИ: вятърна	10 000 000,00
4	JSO8.1	ФСП		048. Енергия от ВЕИ: слънчева	89 592 561,00
4	JSO8.1	ФСП		049. Енергия от ВЕИ: биомаса	39 728 374,00
4	JSO8.1	ФСП		052. Други видове енергия от възобновяеми източници (включително геотермална енергия)	99 185 122,00
4	JSO8.1	ФСП		053. Интелигентни енергийни системи (включително интелигентни мрежи и ИКТ системи) и свързаното с тях съхранение	67 384 698,00
4	JSO8.1	ФСП		054. Високоефективно комбинирано производство на енергия, районни отоплителни и охладителни системи	24 864 187,00
4	JSO8.1	ФСП		073. Рехабилитация на промишлени площадки и замърсени терени	201 232 000,00
4	JSO8.1	ФСП		075. Подкрепа за благоприятни за околната среда производствени процеси и ефективно използване на ресурсите в МСП	18 394 068,00
4	JSO8.1	ФСП		134. Мерки за подобряване на достъпа до пазара на труда	16 000 000,00
4	JSO8.1	ФСП		137. Подпомагане за самостоятелна заетост и започване на стопанска дейност	18 000 000,00
4	JSO8.1	ФСП		146. Подпомагане на работниците, предприятията и предприемачите за приспособяването им към промените	80 406 223,00

4	JSO8.1	Общо			1 150 214 405,00

Таблица 5: Измерение 2 — Форма на финансиране

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
4	JSO8.1	ФСП		01. Безвъзмездни средства	1 150 214 405,00
4	JSO8.1	Общо			1 150 214 405,00

Таблица 6: Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
4	JSO8.1	ФСП		32. Друг подходи — Други видове целеви територии	1 150 214 405,00
4	JSO8.1	Общо			1 150 214 405,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
4	JSO8.1	ФСП		03. Полово неутрално	1 150 214 405,00
4	JSO8.1	Общо			1 150 214 405,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

2.2. Приоритети за техническа помощ

2.2.1. Приоритет за техническа помощ съгласно член 36, параграф 4 от РОР: 5. Техническа помощ

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д) от РОР

2.2.1.1. Интервенция на фондовете

Съответните видове действия — член 22, параграф 3, буква д), точка i) от РОР

В съответствие с член 36 на Регламент (ЕС) 1060/2021 (РОР) за програмния период 2021-2027 г., България планира да използва техническа помощ за ефективно управление и администриране на подкрепата за регионално развитие. Техническата помощ от ФСП за изпълнение на функциите на УО на ПРР 2021-2027 е в съответствие с чл. 36 параграф 4 (а) от РОР.

Предвидените дейности за техническа помощ имат за цел да допринесат за постигане на специфичните цели на програмата и на изпълнение на мерките, залегнали в Териториалните планове за справедлив преход с финансрене от ФСП, както и да осигурят устойчивост на административния капацитет на Управляващия орган, бенефициентите, социалните партньори и организации на гражданското общество, участващи в състава на Комитета за наблюдение на ПРР. Важно е да се отбележи, че съгласно чл. 36, ал. 2 от Регламент 1060/20121, всеки фонд може да предоставя подкрепа за действия за техническа помощ, които са допустими по някой от другите фондове.

Предвиждат се следните мерки:

- Обезпечаване на разходи за възнаграждения, допълнително заплащане и осигурителни вноски на служителите в Управляващия орган, в съответствие с регламентите на ЕС и разработените национални правила;
- Обезпечаване функциите и подкрепа на дейността на Регионалните съвети за развитие във връзка с изпълнение на ИТИ подхода;
- Осигуряване на средства за настаняване и командировъчни за служителите на Управляващия орган, отговорни за управлението и изпълнението на дейностите по ПРР при пътувания в страната и чужбина, във връзка с дейностите по програмата;
- Подготовка, организиране и провеждане на специализирани обучения, семинари, конференции и работни срещи на служителите в Управляващия орган, бенефициентите, представителите на социалните партньори и организации на гражданското общество, участващи в състава на Комитета за наблюдение на ПРР и в подкомитетите към него по справедлив преход, в това число разходи за наемане на зали и оборудване, такси за обучители и обучителни курсове, подготовка и копиране на материали, писмен и устен превод, както и кетъринг; Идентифицирането на необходимостта от обучения и семинари ще се основава на извършена оценка на нуждите.
- Оптимизация на правила и процедури за намаляване на административната тежест за бенефициентите;
- Наемане на офис площи, вкл. архив, паркинг и др. обекти/площи за нуждите на УО;
- Закупуване на техническо и офис оборудване и обзавеждане, информационни системи и софтуерни програми и др., необходими за управлението и изпълнението на програмата;

- Осигуряване на подкрепа за подготовката на проекти на бенефициентите по ПРР;
- Подкрепа на УО за подобряване на управление и изпълнение на мерките, финансирани от ФСП за улесняване на прехода към климатично неутрална икономика. Повишаване на капацитета на заинтересованите страни и местните власти в регионите за справедлив преход за планиране и управление на проекти за енергийна трансформация;
- Информация и комуникация: подобряване на обмена на информация, включително чрез иновативни инструменти, с цел достигане до по-широк кръг хора и до по-голям брой целеви групи; организиране на информационни събития (конференции, информационни дни, и т.н.), посветени на възможности за финансиране по ПРР, постигнати резултати от реализацията на програмата, предстоящи събития и процедури за кандидатстване; прилагане на мерки за подобряване на видимостта на подкрепата от фондовете на ЕС, в т.ч. мерки за публичност, изпълнявани от регионалните съвети за развитие;
- Мерки за подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол, вкл. чрез наемане на външни изпълнители, подпомагащи дейността на УО на ПРР 2021-2027, например дейности, изпълнявани от УО, свързани с мониторинг на изпълнението на проектите, вкл. наемане на външни изпълнители за подпомагане на дейността на УО за извършване на проверки на място и свързаните с тях отчети, вътрешни системи за контрол и др.
- Дейности за мониторинг на изпълнението на програмата от външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти), създаване и функциониране на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП.
- Дейности, свързани с приключването на програмен период 2014-2020 г.
- Дейности на УО, насочени към подобряване на контрола, одита и юридическите и представителните услуги; дейности по оценка на административния процес; дейности за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС за периода 2021-2027 г., включително наемане на външна специализирана експертиза за подпомагане на дейността на УО при извършване на тези дейности;
- Разработване и актуализиране на стратегически документи, свързани с изпълнението на ПРР 2021-2027 г и с подготовка на следваща програма за периода след 2027 г.;
- Логистично осигуряване на координацията, управлението и изпълнението на ПРР 2021-2027 г.
- Обезпечаване функционирането на Комитета за наблюдение по ПРР 2021-2027 г., вкл. на работните му групи и подкомитетите за справедлив преход, както и текущо изграждане на капацитет на членовете на Комитета за наблюдение (включително подкомитетите/работните групи към него);
- Оценки и проучвания, събиране на данни - оценки на ефективността и ефикасността на изпълнение на програмата, включително събиране на данни; извършване на проучвания, анализи, включително за нуждите на подготовката за програмния период след 2027 г.; оценка на функционирането на партньорството по програмата въпросници за получаване на обратна връзка от бенефициентите.
- Анализи и оценки на изпълнението на Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите от ниво 2 и на Териториалните

планове за справедлив преход;

- Анализ на изпълнението на инструментите за интегриран териториален подход и ФСП;
- Средносрочна оценка на ПРР 2021-2027 г.
- Оценка на въздействието на ПРР 2021-2027 г.
- Предварителна и екологична оценка за периода 2028-2034 г.
- Специални (ad-hoc) оценки, анализи и проучвания (в случай на необходимост).

Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:

Основните целеви групи са служителите на Управляващия орган на ПРР, потенциалните бенефициенти и техните партньори, териториалните органи, членовете на Комитета за наблюдение на ПРР и подкомитетите към него в регионите за справедлив преход, външни експерти и организации, подпомагащи подготовката, изпълнението, мониторинга и контрола на ПРР. Мерки по линия на техническа помощ са планирани и в подкрепа на широката общественост, с оглед постигане на прозрачност и публичност на изпълнението на програмата.

2.2.1.2. Показатели

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д), точка ii) от РОР

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
ФСП		1	Информационни събития	брой	6,00	66,00
ФСП		2	Извършени оценки на програмата	брой	0,00	6,00
ФСП		3	Анализи на ИТСР, ТПСП и на изпълнението на подхода ИТИ и ФСП	брой	0,00	11,00
ФСП		4	Осигурени заплати	брой	148,00	148,00
ФСП		5	Проведени проверки на място	брой	155,00	280,00
ФСП		6	Обучени представители на заинтересовани страни и местни власти в	брой	60,00	150,00

			регионите за справедлив преход			

2.2.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д), точка iv) от РОР

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
5	ФСП		179. Информация и комуникации	4 750 000,00
5	ФСП		180. Подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол	41 925 600,00
5	ФСП		181. Оценка и проучвания, събиране на данни	1 000 000,00
5	ФСП		182. Укрепване на капацитета на органите на държавите членки, бенефициерите и съответните партньори	250 000,00
5	Общо			47 925 600,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
5	ФСП		03. Полово неутрално	47 925 600,00
5	Общо			47 925 600,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

2.2.2. Приоритет за техническа помощ съгласно член 37 от РОР: 3.Техническа помощ по чл. 37

Позоваване: член 22, параграф 3, буква е) от РОР

2.2.2.1. Описание на техническата помощ въз основа на финансиране, което не е свързано с разходи — член 37 от РОР

УО на ПРР възнамерява да използва възможността, предвидена в чл. 37 от общия Регламент 2021/1060 за допълнителна техническа помощ за укрепване на капацитета и ефикасността на публичните органи и субекти, на бенефициентите и на съответните партньори, необходими за ефективното администриране и използване на фондовете. Подкрепата за тези действия се изпълнява чрез финансиране, което не е свързано с разходите, в съответствие с чл. 95 от Регламента. Тези мерки за оформени в отделен приоритет за техническа помощ.

Предвидените мерки по този приоритет се базират на резултатите от пилотен проект за укрепване на административния капацитет на УО на ПРР за подготовка за програмния период след 2020 г., който е реализиран с подкрепата на ЕК и ОИСР. Изготвена е Пътна карта, включваща поредица от действия, които са взаимно свързани и целят цялостно въздействие и промяна. Пътната карта е структурирана около три области – 1. Управление на хората и организацията; 2. Укрепване на интегрираното стратегическо планиране и изпълнение на подхода „отдолу-нагоре“; и 3. Яснота и устойчивост на нормативната рамка.

Мерките по приоритета са насочени към подкрепа за изпълнението на инструмента Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), инструмента за устойчиво градско развитие, както и за операциите по Фонда за справедлив преход, които са нови през настоящия програмен период. Те изискват специфичен експертен опит и трансфер на знания за повишаване на ефективността на програмните органи и партньорите при достъпа и използването на фондовете на ЕС.

Дейностите за техническа помощ по чл. 37 от Регламент 2021/1060 са структурирани в 2 направления:

- Повишаване на достъпа до специфични нишови знания (външна експертиза) и специализирани информационни ресурси (участие в платформи и др.);
- Създаване на модел на многостепенно управление и екосистемен подход, който включва повишаване на осведомеността, обществени консултации и ангажиране на заинтересованите страни.

Детайлно описание на планираните действия по приоритета е представено в Допълнение 2 "Финансово участие на Съюза на основата на финансиране, което не е свързано с разходите".

2.2.2.2. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква е) от РОР

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
3	ЕФРР	По-слабо развити региони	182. Укрепване на капацитета на органите на държавите членки, бенефициерите и съответните партньори	19 290 000,00
3	Общо			19 290 000,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
3	ЕФРР	По-слабо развити региони	03. Полово неутрално	19 290 000,00
3	Общо			19 290 000,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

3. План за финансиране

Позоваване: член 22, параграф 3, буква ж), подточки i), ii) и iii), член 112, параграфи 1, 2 и 3 и членове 14, 26 и 26a от РОР

3.1. Прехвърляния и принос (1)

Препратка: членове 14, 26, 26a и 27 от РОР

Изменение на програмата, свързано със	☐ принос към InvestEU
	☐ прехвърляне към инструменти с пряко или непряко управление
	☐ прехвърляне между ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд или друг фонд или фондове
	☐ средства, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241

1) Приложимо само за изменения на програмата в съответствие с членове 14, 26 и 26a, с изключение на допълнителни прехвърляния към ФСП в съответствие с член 27 от РОР. Прехвърлянията не засягат годишното разпределение на финансовите бюджетни кредити на равнището на МФР за дадена държава членка.

Таблица 15А: Приноси към InvestEU* (разбивка по години)

Принос от		Принос за	Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Компонент на InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* За всяка нова заявка за принос в изменение на програмата се определят общите суми за всяка година по фондове и по категории региони.

Таблица 15Б: Приноси към InvestEU* (обобщение)

Фонд	Категория регион	Устойчива инфраструктура а)	Иновации и цифровизация б)	МСП в)	Социални инвестиции и умения г)	Общо д) = а) + б) + в) + г)
Общо						

* Кумулативни суми за всички приноси, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за принос в изменение на програмата се определят общите суми за всяка година по фондове и по категории региони.

Обосновка, като се вземе предвид как тези суми допринасят за постигането на избраните в програмата цели на политиката в съответствие с член 10, параграф 1 от Регламента за InvestEU

Таблица 16А: Прехвърляния към инструменти при пряко или косвено управление (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърляне към	Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Инструмент	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

Таблица 16Б: Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление* (обобщение)

Фонд	Категория регион	Общо
Общо		

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и по категории региони.

Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление — обосновка

Таблица 17А: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове* (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърляне към		Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* Прехвърляне към други програми. Прехвърлянията между ЕФРР и ЕСФ+ може да се извършват само в рамките на една и съща категория региони.

Таблица 17Б: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове (обобщение)

		ЕФРР			ЕСФ+			КФ	ЕФМДРА	ФУМИ	ФВС	ИУГВ	Общо
		По-силно развити региони	Преход	По-слабо развити региони	По-силно развити региони	Преход	По-слабо развити региони						
Общо													

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и категории региони.

Прехвърляния между фондове със споделено управление, включително между фондове на политиката на сближаване — обосновка

Таблица 21: Ресурси, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241

Фонд	Категория регион	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо
Обща сума								

3.2. ФСП: разпределени средства в програмата и прехвърляния (1)

3.2.1. Разпределени средства по линия на ФСП за програмата преди прехвърляния по приоритет (където е уместно) (2)

Позоваване: член 27 от РОР

Таблица 18: Разпределени средства по линия на ФСП за програмата в съответствие с член 3 от Регламента за ФСП преди прехвърлянията

Приоритет по ФСП	Разпределение на средствата от ФСП
Справедлив преход	422 255 577,00
Техническа помощ	47 925 600,00
Общо	470 181 177,00

1) Прехвърлянията не засягат годишното разпределение на финансовите бюджетни кредити на равнището на МФР за дадена държава членка

2) Приложимо за първото приемане на програми с разпределени средства по линия на ФСП.

3.2.2. Прехвърляния към ФСП като допълнителна подкрепа (1) (когато е приложимо)

Прехвърляне към ФСП	☐ отнася се до вътрешни прехвърляния в рамките на програмата с разпределени по линия на ФСП средства
	☐ отнася се до прехвърляния от други програми към програмата с разпределени по линия на ФСП средства

1) Разделът следва да се попълни от получаващата програма. Когато подкрепена от ФСП програма получи допълнителна подкрепа (вж. член 27 от РОР) в рамките на програмата и от други програми, всички таблици в този раздел трябва да бъдат попълнени. При първото приемане с разпределени средства по линия на ФСП в този раздел трябва да се потвърдят или коригират предварителните прехвърляния, предложени в споразумението за партньорство

Таблица 18А: Прехвърляния към ФСП в рамките на програмата (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърляне към	Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Приоритет по ФСП*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* Ресурсите по ФСП следва да бъдат допълнени с ресурси от ЕФРР или ЕСФ+ от категорията региони, в които се намира съответната територия.

Таблица 18Б: Прехвърляне на средства на ЕФРР и ЕСФ+ към ФСП в рамките на програмата

Прехвърляне в рамките на програмата* (допълнително подпомагане) по категории региони	Разпределени средства по линия на ФСП в програмата*, разбити по категория региони, на коя територия се намира** (по приоритети на ФСП)	
	Приоритет по ФСП	Сума

* Програма с разпределени средства по линия на ФСП.

** Ресурсите по ФСП следва да бъдат допълнени с ресурси от ЕФРР или ЕСФ+ от категорията региони, в които се намира съответната територия.

Таблица 18В: Прехвърляния към ФСП от други програми (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърлян е към	Разпределение по години							
От фонд	Категория регион	Приоритет по ФСП*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* Ресурсите по ФСП следва да бъдат допълнени с ресурси от ЕФРР или ЕСФ+ от категорията региони, в които се намира съответната територия.

Таблица 18Г: Прехвърляне на средства от ЕФРР и ЕСФ+ от други програми към ФСП в рамките на тази програма

Прехвърляния от други програми** по категории региони	Допълнителна подкрепа за ФСП в настоящата програма* за територията, намираща се*** в дадена категория региони (по приоритети)	
	Приоритет по ФСП	Сума

* Програма с разпределени средства по линия на ФСП, която получава допълнително подпомагане от ЕФРР и ЕСФ+.

** Програма, предоставяща допълнително подпомагане от ЕФРР и ЕСФ+ (източник).

*** Ресурсите по ФСП следва да бъдат допълнени с ресурси от ЕФРР или ЕСФ+ от категорията региони, в които се намира съответната територия.

3.2.2. Прехвърляния към ФСП като допълнителна подкрепа (1) (когато е приложимо)

Обосновка за допълнителното прехвърляне от ЕФРР и ЕСФ+ въз основа на планираните видове интервенции

Позоваване: член 22, параграф 3, буква г), точка ix) от РОР

3.3. Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед

Таблица 19А: Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед в рамките на програмата (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към	Разпределение по години			
Категория регион*	Категория регион*	2025	2026	2027	Общо

* Приложимо само за ЕФРР и ЕСФ+

Таблица 19Б: Прехвърляния към други програми между категории региони в резултат на междинния преглед (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към	Разпределение по години

Категория регион*	Категория регион*	2025	2026	2027	Общо

* Приложимо само за ЕФРР и ЕСФ+

3.4. Обратни прехвърляния (1)

Таблица 20А: Обратни прехвърляния (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към		Разпределение по години							
InvestEU или друг инструмент на Съюза	Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

1) Приложимо само за изменения на програмата за прехвърлени обратно средства от други инструменти на Съюза, включително елементи от ФУМИ, ФВС и ИУГВ с пряко или непряко управление или от InvestEU.

Таблица 20Б: Обратни прехвърляния* (обобщение)

От	Към						
Програма InvestEU/инструмент	ЕФРР			ЕСФ+			Кохезионен фонд
	По-силно развити региони	Преход	Развити	По-силно развити региони	Преход	Развити	

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и по категории региони.

3.5. Финансови бюджетни кредити по години

Позоваване: член 22, параграф 3, буква ж), точка i) от РОР и членове 3, 4 и 7 от Регламента за ФСП

Таблица 10: Финансови бюджетни кредити по години

Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Общо
							Финансов бюджетен кредит без сума за гъвкавост	Сума за гъвкавост	Финансов бюджетен кредит без сума за гъвкавост	Сума за гъвкавост	
ЕФРР*	Преход	0,00	37 175 237,00	36 536 385,00	36 828 215,00	38 064 359,00	16 053 658,00	16 053 658,00	16 744 244,00	16 744 244,00	214 200 000,00
ЕФРР*	По-слабо развити региони	0,00	227 958 536,00	226 829 658,00	224 551 870,00	231 996 996,00	96 673 527,00	96 673 527,00	101 092 943,00	101 092 943,00	1 306 870 000,00
Общо ЕФРР		0,00	265 133 773,00	263 366 043,00	261 380 085,00	270 061 355,00	112 727 185,00	112 727 185,00	117 837 187,00	117 837 187,00	1 521 070 000,00
ФСП* - Ресурси от ФСП съгласно член 3		0,00	0,00	98 425 357,00	100 012 489,00	101 631 362,00	42 106 923,00	42 106 923,00	42 949 061,00	42 949 062,00	470 181 177,00
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 4		0,00	0,00	727 958 828,00							727 958 828,00
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 7 във връзка с ресурси от ФСП съгласно член 3		0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ФСП - Ресурси от ФСП съгласно член 7 във връзка с ресурси от ФСП съгласно член 4		0,00	0,00	0,00							0,00
Общо ФСП		0,00	0,00	826 384 185,00	100 012 489,00	101 631 362,00	42 106 923,00	42 106 923,00	42 949 061,00	42 949 062,00	1 198 140 005,00
Общо		0,00	265 133 773,00	1 089 750 228,00	361 392 574,00	371 692 717,00	154 834 108,00	154 834 108,00	160 786 248,00	160 786 249,00	2 719 210 005,00

° Суми след допълнителното прехвърляне към ФСП.

3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

Позоваване: член 22, параграф 3, буква з), точка ii), член 22, параграф 6 и член 36 от РОР

За програми по цел „Инвестиции за работни места и растеж“, когато в споразумението за партньорство е избрана техническа помощ в съответствие с член 36, параграф 4 от РОР

Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

Брой цели на политиката/специфични цели на ФСП или техническа помощ	Приоритет	Основа за изчисляване на подкрепата от ЕС (общо допустими разходи или публичен принос)	Фонд	Категория регион*	Финансово участие на Съюза а) = ж) + з)	Разбивка на финансовото участие на Съюза		Национално участие б) = в) + г)	Ориентировъчно разпределение на националното участие		Общо д)=а)+б)	Процент на съфинансиране е)=а)/д)
						Финансово участие на Съюза без сумата за гъвкавост ж)	Сума за гъвкавост з)		Публично, буква в)	Частно, буква г)		
5	1	Публичен	ЕФРР	Преход	100 000 000,00	84 688 188,00	15 311 812,00	42 857 143,00	42 857 143,00		142 857 143,00	69,9999999300%
5	1	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	336 122 902,00	285 257 981,00	50 864 921,00	59 315 807,00	59 315 807,00		395 438 709,00	84,9999998356%
5	2	Публичен	ЕФРР	Преход	114 200 000,00	96 713 910,00	17 486 090,00	48 942 858,00	48 942 858,00		163 142 858,00	69,9999996322%
5	2	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	951 457 098,00	807 474 673,00	143 982 425,00	167 904 194,00	167 904 194,00		1 119 361 292,00	84,9999999821%
8	4	Публичен	ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 3		422 255 577,00	340 601 831,00	81 653 746,00	94 329 812,00	94 329 812,00		516 585 389,00	81,7397444820%
8	4	Публичен	ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 4		727 958 828,00	727 958 828,00		162 622 409,00	162 622 409,00		890 581 237,00	81,7397445350%
8	4	Публичен	ФСП**		1 150 214 405,00	1 068 560 659,00	81 653 746,00	256 952 221,00	256 952 221,00		1 407 166 626,00	81,7397445155%
ТА36(4)	5	Публичен	ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 3		47 925 600,00	44 523 361,00	3 402 239,00	19 331 335,00	19 331 335,00		67 256 935,00	71,2574844512%
ТА36(4)	5	Публичен	ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 4		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	
ТА36(4)	5	Публичен	ФСП**		47 925 600,00	44 523 361,00	3 402 239,00	19 331 335,00	19 331 335,00		67 256 935,00	71,2574844512%
ТА37	3	Публичен	ЕФРР	По-слабо развити региони	19 290 000,00	16 370 876,00	2 919 124,00	3 404 118,00	3 404 118,00		22 694 118,00	84,9999986781%
Общо			ЕФРР	Преход	214 200 000,00	181 402 098,00	32 797 902,00	91 800 001,00	91 800 001,00		306 000 001,00	69,9999997712%
Общо			ЕФРР	По-слабо развити региони	1 306 870 000,00	1 109 103 530,00	197 766 470,00	230 624 119,00	230 624 119,00		1 537 494 119,00	84,9999999252%
Общо			ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 3		470 181 177,00	385 125 192,00	85 055 985,00	113 661 147,00	113 661 147,00		583 842 324,00	80,5322186611%
Общо			ФСП** - Ресурси от ФСП съгласно член 4		727 958 828,00	727 958 828,00		162 622 409,00	162 622 409,00		890 581 237,00	81,7397445350%
Обща сума					2 719 210 005,00	2 403 589 648,00	315 620 357,00	598 707 676,00	598 707 676,00		3 317 917 681,00	81,9553185593%

* За ЕФРР: по-слабо развитите региони, регионите в преход, по-силно развитите региони и когато е приложимо, специални разпределени средства за най-отдалечените и северните слабо населени региони. За ЕСФ+ по-слабо развитите региони, регионите в преход, по-силно развитите региони и, когато е приложимо, допълнителни разпределени средства за най-отдалечените и северните слабо населени региони. За Кохезионния фонд: не е приложимо. Що се отнася до техническата помощ, прилагането на категориите региони зависи от избора на фонд.

** Посочете общия размер на средствата по линия на ФСП, включително допълнителната подкрепа, прехвърлена от ЕФРР и ЕСФ+. Таблицата не трябва да включвам сумите в съответствие с член 7 от Регламента за ФСП. При техническа помощ с финансиране от ФСП средствата по линия на ФСП трябва да бъдат разделени между ресурсите, свързани с член 3 и член 4 от Регламента за ФСП. За член 4 от Регламента за ФСП няма сума за гъвкавост.

4. Благоприятстващи условия

Позоваване: член 22, параграф 3, буква и) от РОР

Таблица 12: Благоприятстващи условия

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
1. Ефективни механизми за мониторинг на пазара на обществените поръчки			Да	Налице са механизми за мониторинг, които обхващат всички обществени поръчки и възлагането им по линия на фондовете в съответствие със законодателството на Съюза в тази област. Това изискване включва: 1. Мерки за осигуряване на набор от ефективни и надеждни данни за процедурите за възлагане на обществени поръчки над праговете на Съюза в съответствие със задълженията за докладване съгласно членове 83 и 84 от Директива 2014/24/ЕС и членове 99 и 100 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки – обн., ДВ бр. 102/2019 г., в сила от 01.01.2020 г. https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-09.pdf	Детайлизирана е нормативната уредба относно мониторинга на обществените поръчки чрез: • Приети в края на 2019 г. промени в чл. 229 в Закона за обществените поръчки (ЗОП), част от които засягат правомощията на изпълнителния директор на Агенцията по обществени поръчки във връзка с осъществяването на мониторинг на обществените поръчки (изменени са т. 14 и т. 24 в ал. 1, а ал. 4 и ал. 9 са допълнени); • изменение на чл. 114 от Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и създаване на приложение № 3 към същия член (в приложението е посочена информацията, която различните органи с функции, засягащи обществените поръчки, следва ежегодно да предоставят на АОП за целите на мониторинга).
				2. Мерки за гарантиране, че данните обхващат най-малко следните елементи: а) качество и интензивност на конкуренцията: имена на	Да	Постановление № 49 от 23 март 2020 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки, приет с Постановление № 73 на Министерския съвет от 2016 г. (ДВ,	Изградена е и функционира централизирана електронна система - ЦАИС ЕОП. Съгласно чл. 39а от ЗОП, тя се използва при възлагането на

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				спечелилия търга, брой на първоначалните кандидати и стойност на договора; б) информация за крайната цена след приключването и за участието на МСП като преки оференти, когато националните системи предоставят такава информация.		бр. 28 от 2016 г.) – обн., ДВ. бр. 29/2020 г., в сила от 01.04.2020 г. https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-HEC1.pdf	обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект. Считано от 1 януари 2020 г., използването на ЦАИС ЕОП е задължително за определени групи възложители, а от 14 юни 2020 г.– и за останалите възложители. Системата е съставена от 32 модула, част от които възложителите са длъжни да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.). Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.
				3. Мерки за гарантиране на	Да	Линкове за достъп до:	Системата е съставена от 32 модула,

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				мониторинга и анализа на данните от компетентните национални органи в съответствие с член 83, параграф 2 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС.		• Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП): https://www.eop.bg • ЦАИС ЕОП – Регистър: https://app.eop.bg/today • ЦАИС ЕОП – Бюлетин: https://app.eop.bg/today/reporting/bulletin • ЦАИС ЕОП – Статистики: https://app.eop.bg/today/reporting/statistics	част от които възложителите са длъжни да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.). Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.
				4. Мерки, с които да се оповестяват публично резултатите от анализа в съответствие с член 83, параграф 3 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 3 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	Регистър на обществените поръчки, открити преди задължителното използване на ЦАИС ЕОП: https://www.aop.bg	Детайлизирана е нормативната уредба относно мониторинга на обществените поръчки чрез: • Приети в края на 2019 г. промени в чл. 229 в Закона за обществените поръчки (ЗОП), част от които засягат правомощията на изпълнителния директор на Агенцията по обществени поръчки във връзка с осъществяването на мониторинг на обществените поръчки (изменени са т. 14 и т. 24 в ал. 1, а ал. 4 и ал. 9 са допълнени);

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							• Изменение на чл. 114 от Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и създаване на приложение № 3 към същия член (в приложението е посочена информацията, която различните органи с функции, засягащи обществените поръчки, следва ежегодно да предоставят на АОП за целите на мониторинга). Изградена е и функционира централизирана електронна система - ЦАИС ЕОП. Съгласно чл. 39а от ЗОП, тя се използва при възлагането на обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект. Считано от 1 януари 2020 г., използването на ЦАИС ЕОП е задължително за определени групи възложители, а от 14 юни 2020 г.– и за останалите възложители. Системата е съставена от 32 модула, част о
				5. Мерки, с които да се гарантира, че цялата информация, сочеща към предполагаеми случаи на тръжна манипулация, се съобщава на компетентните национални органи в	Да	Закон за обществените поръчки - чл. 106, ал. 2 и 7, Правилник за прилагане на Закона за обществените поръчки - Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2 (ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от	Вж. чл. 106, ал. 2 и 7 от ЗОП и Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2 от ППЗОП (ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от 01.04.2020 г.) /част Б, т. 17/; чл. 15 и други свързани разпоредби от ЗЗК.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				съответствие с член 83, параграф 2 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС.		01.04.2020 г.), част Б, т. 17 Закон за защита на конкуренцията /ЗЗК/: https://www.cpc.bg/General/Legislation.aspx	
2. Инструменти и капацитет за ефективно прилагане на правилата за държавна помощ			Да	Управляващите органи разполагат с инструменти и капацитет за проверка на съответствието с правилата за държавна помощ: 1. За предприятия в затруднено положение и предприятия, от които се изисква възстановяване на средства.	Да	Съгласно чл. 7, ал. 2, т. 14 от Закона за държавните помощи, министърът на финансите дава методически указания по прилагането на закона, нормативните актове по неговото прилагане и на правилата в областта на държавните помощи. https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137177456	За програмен период 2021-2027 звеното по държавните помощи е разработило Методическо Указание към УО на ОП за осигуряване на съответствие с приложимите правила по държавните помощи, което е налично на следната страница на МФ: https://stateaid.minfin.bg/bg/page/573 Раздел VI на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за определяне на предприятия в затруднено положение. В нея се посочват елементите от отчетите, които участват в коефициентите за определяне на затруднено положение, както и практически указания за тяхното тълкуване от УО на ОП. Раздел V на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за проверка на предприятия, от които се изисква възстановяване на средства. Посочени са два източника за проверка: Официалния регистър на ЕК, намиращ се на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3 и регистъра на МФ на адрес:

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483. Базовите разпоредби относно реда за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ са уредени в Закона за държавните помощи и в правилника за неговото прилагане.
				2. Чрез достъп до експертни становища и насоки по въпроси, свързани с държавната помощ, предоставяни от експерти в областта на държавната помощ на местни или национални органи.	Да	В чл. 26 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление е определено задължение за Министъра на финансите да съгласува режима по държавните помощи за всяка процедура/мярка разработена от УО на ОП. https://www.eufunds.bg/bg/node/10446 В изпълнение на своите задължения министърът на финансите е издал НАРЕДБА № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление https://stateaid.minfin.bg/bg/page/525	Министерството на финансите дава писмени становища и инструкции на УО, както и провежда експертни индивидуални срещи с УО за предоставяне на специфична експертиза в случай на конкретна нужда (пунктуална подкрепа). Звеното по държавните помощи в МФ непрекъснато предоставя ad hoc помощ на всички УО чрез консултации по електронна поща, по телефона, чрез провеждане на срещи, както в електронни платформи и др. Звеното предоставя обучения чрез Школата по публични финанси. През програмния период 2014-2020 г. звеното по държавните помощи изпълняваше и проект, който включваше тематични обучения за УО на ОП. През програмен период 2021-2027 г. Звеното по държавните помощи ще продължи да предоставя подобни обучения на УО в областта на държавните помощи, като допълнително ще бъде разработена дигитална платформа по държавните помощи.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
3. Ефективното прилагане и изпълнение на Хартата на основните права			Да	Налице са ефективни механизми за гарантиране на спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), които включват: 1. Мерки за осигуряване на съответствието на подкрепяните от фондовете програми и тяхното прилагане с приложимите разпоредби на Хартата.	Да	Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г. : https://www.eufunds.bg/bg/node/8223	Утвърдени са национални Насоки за прилагане на Хартата. Целта им е подпомагане на органите по управление, контрол и одит по програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП в практическото прилагане и гарантиране на Хартата. Националните органи, следва да разработят и инкорпорират в правилата си за работа процедури за проверка на правата от Хартата и да докладват на КН случаите на несъответствие и жалби в контекста на изпълнението на фондовете. Насоките включват: Приложение № 1, в което са изведени трите етапа на изпълнение на фондовете, отговорните национални органи, както и приложимият набор права от Хартата, които следва да бъдат гарантирани; Приложение № 2, чрез което се прави проверка за потенциално нарушение на основните права по Хартата при извършването на действията и/или подготовката на документите и Приложение № 3, в което са посочени компетентните органи на национално ниво по основните права на ЕС. Изискванията на Насоките и приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмиране.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				2. Мерки за докладване на мониторинговия комитет за случаите на неспазване на Хартата при подкрепяните от фондовете операции и жалби във връзка с Хартата, подавани в съответствие с механизмите, установени съгласно член 69, параграф 7.	Да	Проект на ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕСФУ за програмен период 2021-2027 г. Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г. https://www.eufunds.bg/bg/node/8223	Докладването на жалбите по Хартата и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с Хартата пред КН ще бъде регламентирано в ПМС за създаване на комитети за наблюдение н Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕСФУ, за програмен периода 2021-2027 г. Към 20.07.2022 г. постановлението е на финален етап, като предстои иницииране на процедурите по обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване.
4. Въвеждане и прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) в съответствие с Решение 2010/48/ЕО на Съвета.			Да	Налице е национална рамка за гарантиране на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, която включва: 1. Общи цели с измерими подцели, събиране на данни и механизми за мониторинг.	Да	Законът за хората с увреждания (ЗХУ) и Правилника за неговото прилагане са достъпни на: https://www.mlsp.government.bg/normativni-aktove- Информация за НСХУ и всички документи по неговото функциониране, както и ЗХУ и Правилника към него са достъпни на: https://saveti.government.bg/web/cc_11/1 Информация за Съвета за наблюдение е достъпна на:	Националната рамка, гарантираща изпълнението на Конвенцията, включва ЗХУ и Правилник за прилагане на ЗХУ, Правила за дейността и организацията на работа на Националния съвет за хората с увреждания. Съветът е консултативен орган към МС с представители на правителството, национално представителни организации на и за хора с увреждания, национално представителни организации на работниците и служителите и представители на национално равнище организации на

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
						https://www.ombudsman.bg/pictures/Протокол%201.pdf https://mlsp.government.bg/uploads/38/khu/rms-6-11-2019-ap-2019-2020.pdf https://mlsp.government.bg/strategicheski-dokumenti	работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. Създадена е информационна система за хората с увреждания, съдържаща данни за здраве, квалификация, образование, възможности за социално включване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски и др. Данните се използват за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с увреждания, за планиране на дейности за разработване на секторни политики. Налична услуга Profile, позволява индивидуален достъп до информация за допустими услуги според конкретното увреждане на човека. Приета Националната стратегия за хората с увреждания 2021-2030 и план за действие за стратегията.
				2. Мерки, с които да се гарантира, че политиката, законодателството и стандартите относно достъпността са надлежно отразени в подготовката и изпълнението на програмите.	Да	Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник-министър председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/ 19.07.2022 г. https://www.eufunds.bg/bg/node/8224	Утвърдени са национални Насоки за гарантиране на зачитането на Конвенцията при изпълнение на програмите. В приложение към насоките са разработени контролни листа за правата от КПХУ, приложими към отделните етапи и документи в рамките на процеса на програмиране, управление, наблюдение и контрол на средствата от фондовете, както и за проверка на потенциални нарушения на КПХУ, които да бъдат прилагани от органите в системата за управление и контрол. Изискванията на Насоките и

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмите.
				3. Мерки за докладване на мониторинговия комитет за случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ на ООН и жалби относно КПХУ на ООН, подадени в съответствие с механизмите съгласно член 69, параграф 7.	Да	Проект на ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ за програмен период 2021 – 2027 г. Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8224	Докладването на жалбите по КПХУ и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ пред КН ще бъде регламентирано в ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕСФУ, за програмен период 2021-2027 г. Към 20.07.2022 г. проектът на постановление е на финален етап, като предстои иницииране на процедурите по обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване. Установените случаи на неспазване на КПХУ в контекста на фондовете на ЕС ще се докладват от съответния УО, който следва да поддържа актуална систематизирана информация за тези случаи. Получените жалби от граждани или други външни източници/заинтересовани страни във връзка с нарушени права по КПХУ в хода на изпълнение на програмите ще се разглеждат от съответния компетентен орган на национално ниво и ще се докладват пред КН от УО въз основа на информация, предоставена от разгледалите жалбите компетентни органи, съгласно Приложение № 3.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							Компетентните органи ще поддържат информация за получените жалби и резултатите от разглеждането им съобразно вътрешните си правила и процедури.

5. Органи, които отговарят за програмата

Позоваване: член 22, параграф 3, буква к) и членове 71 и 84 от РОР

Таблица 13: Органи, които отговарят за програмата

Органи, които отговарят за програмата	Име на институцията	Лице за контакт	Длъжност	Електронна поща
Управляващ орган	Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие", МРРБ	Ася Станкова	Главен директор на Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие", МРРБ	Astankova@mrrb.government.bg
Одитен орган	ИА "Одит на средствата от ЕС"	Катя Дойчевска	Изпълнителен директор	aeuf@minfin.bg
Организация, която получава плащания от Комисията	Дирекция "Национален фонд", Министерство на финансите	Детелина Караенева	директор на Дирекция "Национален фонд"	natfund@minfin.bg
Орган (различен от управляващия орган), изпълняващ счетоводната функция	Дирекция "Национален фонд", Министерство на финансите	Детелина Караенева	директор на Дирекция "Национален фонд"	natfund@minfin.bg

Разпределение на възстановените суми за техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР, ако се установи, че повече органи получават плащания от Комисията

Позоваване: член 22, параграф 3 от РОР

Таблица 13А: Частта от процентите, определена в член 36, параграф 5, буква б) от РОР, която ще бъде възстановена на органите, получаващи плащания от Комисията, в случай на техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР (в процентни пунктове)

6. Партньорство

Позоваване: член 22, параграф 3, буква з) от РОР

С РМС № 196 от 11 април 2019 г. се одобри индикативен списък с програми и водещи ведомства за разработването на всяка програма, като МРРБ е водещо ведомство за разработването на ПРР. В ПМС № 142 от 7.06.2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на България за управление на средствата от фондовете на ЕС за периода 2021 – 2027 г.[1] е посочено, че се създават тематични работни групи за разработване на програмите, финансирани от ЕС, като в документа са определени състава и основните задължения на участниците в групите, както и процедурата за избор на ЮЛНЦ за обществено полезна дейност, чиито представители да участват в състава на ТРГ.

УО на ПРР използва опита при включването на широк кръг заинтересовани страни в подготовката на ПРР. На 12.8.2019г. МРРБ стартира процедура за избор на ЮЛНЦ за обществено полезна дейност, чиито представители да участват в ТРГ за разработване на ПРР, като покани за участие следните групи ЮЛНЦ:

• Организации, работещи в сферата на равенството между мъжете и жените, недискриминацията и равните възможности;

• Организации, работещи в сферата на социалното включване и интегрирането на маргинализираните групи;

• Екологични организации;

• Организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата и

• Организации, работещи в сферата на регионалното, териториалното или градското развитие.

Със Заповед РД-02-36-1138/ 24.10.2019 е определен поименен състав на ТРГ за ПРР[2].

Съгласно вътрешните си правила за работа, ТРГ отговаря за изготвянето на проекта на ПРР, в т.ч.

- внасянето чрез МРРБ на приоритетите на ПРР за разглеждане от СКУСЕС;

- анализиране на приоритетите на България и секторните стратегии в областта на програмата и при необходимост изготвя мотивирано предложение до СКУСЕС за включване на допълнителни приоритети и мерки в програмата;

- съответствие на ПРР с принципите на партньорство и многостепенно управление, приложимото европейско и национално законодателство;

- изпълнението на тематичните отключващи условия в съответните сектори и предоставя информация за напредъка им на работната група за разработване на Споразумението за партньорство 2021-2027;

Секретариатът на ТРГ осъществява комуникация с членовете, изпраща документи и материали за информация, подготовка и работа преди и след заседанията, обработва, обобщава и разпространява получената обратна връзка и коментари с цел гарантиране спазване принципите на партньорство и добра комуникация с всички включени заинтересовани страни.

В изпълнение на основните отговорности на УО на ПРР за максимална прозрачност и публичност на дейностите, от 2022 г. са проведени редица работни срещи, информационни събития и конференции с участие на експерти от УО. Целта е да бъде предоставена и обсъдена информация с всички заинтересовани страни и партньорски организации, с които работи УО, за да се отразят коментари, мнения, препоръки и становища в процеса на програмиране на ПРР. Препоръките от партньорската работа са взети предвид при подготовка на ПРР. Отчитайки важността на партньорския подход, УО на ПРР приложи проактивен подход и интензифицира процеса по обсъждане и дискутиране на отворени въпроси с всички заинтересовани страни.

В рамките на проведените събития са обсъдени теми за социално включване и подкрепа за маргинализираните групи, в т.ч. ромите, преходът към постигане на целите на Зелената сделка на ЕС и декарбонизацията, реформите в секторните области за подобряване на здравната, социалната

и образователната инфраструктура, оползотворяване на съществуващия местен потенциал и реализирането на интегрирания териториален подход. За допълване на партньорския диалог и сътрудничество през май 2022 г. се проведоха информационна кампания за представяне на новия регионален подход в периода 2021-2027 г. в Кюстендил, Благоевград, Видин, Стара Загора, Плевен, Габрово и Бургас с близо 400 участника. На тях присъстваха представители на регионални и общински институции, организации на бизнеса по места, НПО, медии и граждани. С това беше поставено началото на активен диалог по места, за обсъждането на съвместни проектни идеи и партньорски инициативи, в изпълнения на основните принципи и стратегически цели през новия програмен период 2021-2027 г. Проактивната политика на УО на ПРР за диалог и сътрудничество ще продължи да бъде основен принцип в работата, тъй като публичните власти, частния сектор, НПО, бизнеса и гражданското общество са ключови за реализиране на политиките за регионално развитие.

Както и в преходните два програмни периода 2007-2013 г. и 2014-2020 г., след одобрение на програмата УО сформира Комитет за наблюдение, с функции да отчита напредъка в изпълнението и постигането целите на ПРР. Съставът на КН включва широко кръг заинтересовани страни, вкл представители на министерства и други УО-и, РСР, НСОРБ, НСИ, национално представителните организации - на работодателите, на работниците и служителите, на и за хората с увреждания, както и представители на академичната общност и ЮЛНЦ. Работата на КН се ръководи от вътрешни правила, определящи цели, задачи, състав, функции, процедури, мерки за координация в съответствие с разписаното в РОР.

Предвид спецификата и насочеността на приоритетите по ФСП за справяне със социално-икономически последствия от климатичния преход във въглищните региони, както и териториалния обхват на дейностите, ключов приоритет е да се гарантира изпълнение на подхода „отдолу-нагоре“.

Спазването на принципа на партньорство и възможността за включване на всички пряко заинтересовани ангажирани страни в процеса на планиране, изпълнение, мониторинг и контрол на ТПСП ще бъде осигурен чрез координационно-управленски механизъм - на национално и на местно ниво. По този начин ще се осигури възможност за идентифициране на конкретните местни нужди, определяне на реалиситични инвестиции, които да допринесат за прехода на регионите към климатична неутралност, както и ефективен местен контрол при изпълнението на дейностите.

Национално ниво - представители на всички институции, отговарящи за планирането и изпълнението на ангажиментите и целите за климатичен преход в рамките на Механизма за справедлив преход. То ще има функциите по мониторинг и контрол на цялостното изпълнение на поетите ангажименти в териториалните планиве на национално ниво.

Местно ниво – сформиране на местни комитети в отделните райони с широк кръг от заинтересовани страни, пряко ангажирани с реализацията на инвестициите и дейностите от териториалните планове на регионално ниво, чрез които се допринася за постигането на националните цели и приоритети в областта на климатична неутралност. Ще имат функции по наблюдение и докладване напредъка в реализацията на териториалните планове, идентифициране на рискове, както и възможност за изготвяне на предложения към националното ниво за изменение/актуализация на ТПСП.

Двете нива ще бъдат сформирани на база ясно разписани функции и отговорности, като водещият им ангажимент ще бъде да подпомагат УО на ПРР 2021-2027 г. Заинтересованите страни на местно ниво ще бъдат определени на база предварително определена процедура за структуриране на местен комитет за ФСП. Функционирането на местното ниво ще бъде осигурено в рамките на техническата помощ по ПРР 2021-2027 г.

Друг ключов приоритет в подкрепа на принципа на партньорство и активното ангажиране на гражданите е насърчаването и даването на възможност за независим граждански мониторинг на изпълнението на приоритет „Справедлив преход“ на ПРР чрез външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти) и създаването и прилагането на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП. Това ще допринесе за повишаване информираността на гражданите и заинтересованите страни

например чрез съвместни срещи и дискусии за обсъждане на конкретни проблеми, тематични обучения на независимите наблюдатели. Осигуряването на активни независими граждански наблюдатели ще даде възможност и за по-ефективното изпълнение на планирани дейности.

За да се гарантира синергия и допълняемост на наличните източници на финансиране за 3 въглищни региона ще се осигури ефективен координационен механизъм с др програми, вкл ФнФ (напр. персонализирани насоки за потенциални бенефициенти, координирани покани за предложения, тематични общи информационни събития/работилници)

УО ще изпълнява принципа на партньорство не само на национално и програмно ниво, но и на териториално ниво и на всеки етап от подготовката и изпълнението съгласно Регламент (ЕС) № 240/2014 на ЕК относно Европейски кодекс на поведение за партньорство в рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове. Ключова характеристика на интегрирания териториален подход е именно прилагане на принципа на партньорство - сътрудничество между различни заинтересовани страни и участници в социално-икономически живот на конкретната територия/област. В тази връзка, подготовката на ИТСР на регионите и планове за интегрирано развитие на общините също е в съответствие с партньорския подход. Изисквания за участие на всички заинтересовани страни в подготовката и прилагането на стратегиите са включени в Насоките за подготовка на стратегическите документи, публикувани от МРРБ[3],[4]. В допълнение, има изискване концепциите за ИТИ да се подготвят и прилагат в партньорство и чрез споделен ангажимент на различни организации/лица - областни администрации, общини, неправителствени организации, стопански субекти/оператори, образователни институции, научни организации и други в зависимост от вида дейности и планираните интервенции. Основна цел на УО е да стимулира разширяване на сътрудничеството и партньорството на местно общинско и регионално ниво през програмния период 2021-2027 г.

Участието на максимално широк кръг заинтересовани страни и въвличане на местните общности в изпълнението на програмите е в основата не само на предвидения за реализация в рамките на Приоритет 2 интегриран териториален подход, но ще се прилага като основен принцип при изпълнението на всеки от приоритетите на ПРР.

Принципът на партньорство ще бъде съблюдаван в хода на изпълнение на ПРР. Това ще бъде един от основните елементи на планираните оценки по програмата, в рамките на които ще се оценява капацитетът на участващите заинтересовани страни, в т.ч. и по отношение на нуждите им в това отношение.

В допълнение, основно изискване към проектите, които финансира ПРР ще бъде наличието на публична подкрепа за реализация на мерките. За тази цел се разработва онлайн платформа, чрез която да се осигури достъп на местните общности до информацията за подадените проекти и възможност за изразяване на мнение.

Специфично внимание ще бъде отделено и на различни инициативи и мерки, адресиращи чувствителни за обществото теми, в т.ч. необходимостта от закриването на тежки промишлености в определени територии на страната и преход към зелена икономика и неутралност по отношение на климата.

Повече данни са представени в Анекс 6 - Партньорство.

[1] https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137193741

[2] http://www.bgregio.eu/media/files/Programirane%20i%20ocenca/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%20%D0%A0%D0%94-02-36-560_01.06.2022%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%A2%D0%A0%D0%93.pdf

[3] https://www.mrrb.bg/bg/utvurdeni-metodicheski-ukazaniya-za-izgotvyane-na-integrirani-teritorialni-strategii-za-razvitie-na-regionite-za-planirane-ot-nivo-2-za-perioda-2021-2027-g/

[4] https://www.mrrb.bg/bg/utvurdeni-metodicheski-ukazaniya-za-razrabotvane-i-prilagane-na-planove-

za-integrirano-razvitie-na-obstina-piro-za-perioda-2021-2027-g/

7. Комуникация и видимост

Позоваване: член 22, параграф 3, буква й) от РОР

УО работи за изпълнение на целите за повишаване разпознаваемостта и прозрачността на ПРР, както и популяризиране сред широката общественост на приноса и постигнатите резултати от инвестициите и финансирането от ЕС. Дейностите са насочени, освен към повишаване на общата осведоменост за ПРР, привличане на интереса на потенциални бенефициенти, но и за подпомагане на бенефициентите във всички етапи от изпълнението на проектите, финансирани по ПРР, като се разпространяват максимално публично и видимо постигнатите резултати и постижения. Основен фокус на планираните дейности са усилията за включване и засилване на участието на гражданите на регионално и общинско ниво, както и ангажиране на потенциалните бенефициенти. Дейностите по информация и комуникация имат за цел запознаване на местните и регионални заинтересовани страни, както и местните общности с интегрирания териториален подход.

Предвидените мерки и комуникационни канали са съобразени със спецификата на целевите групи и с изискванията за операции със стратегическо значение и съответстват на изискванията на посочени в Главата III „Видимост, прозрачност и комуникация“ (членове 46-50) и в приложение IX на РОР. При изпълнение на интервенции със стратегическо значение ще се организират информационни събития и прояви с участието на широк кръг заинтересовани страни, включително Европейската комисия.

Целеви групи:

- Вътрешна целева група - структури към МРРБ, министерства, държавна администрация, публични институции на централна и местна власт, агенции и регионални структури, вземащи решения и/или отговорни за прилагането на регионални политики;
- Външна целева група - институции и заинтересовани страни, имащи интерес от прилагането на принципите на сътрудничество и включване в партньорства за прилагане на подхода за ИТИ и регионално развитие чрез разработване на концепции, проекти и изпълнението им с европейски инвестиции - бенефициенти и широка общественост;
- Медиатори - основни изпълнители и участници в осъществяване на процеса по формулиране, комуникиране и изпълнение на информационните дейности на ПРР - ОИЦ, медии, пресцентрове/информационни служби.

Основните комуникационни канали:

1. Дигитални и онлайн канали за комуникация:

- **Интернет страница на ПРР 2021-2027 г.**

Индикатори: брой на посещенията (базова стойност 0 бр./ целева стойност 6000 бр. до 2029).

- **Социални медии, мрежи (Facebook, Instagram, Youtube и др.) на ПРР и всички РСР/ ОИЦ, регионални звена с функции по ФСП**

Индикатори: брой последователи (базова стойност 0 бр./ целева стойност 10 000 до 2029); брой на действията: споделяния, харесвания, коментари и др. (базова стойност 0 бр./целева стойност 70 000 до 2029).

- **Електронни (радиа и ТВ) и онлайн медии, включително специализирани портали - www.eufunds.bg; ИСУН и специализираната платформа за обществени консултации –** информационни материали, рекламни банери и др.

Индикатори: брой на излъчени материали в медиите (базова стойност 0 бр./ целева стойност 500 до 2029); брой публикувани материали на платформите/ порталите и визуализации на страницата/подстраницата (базова стойност 0 бр./ целева стойност 500 до 2029).

2. Организиране и провеждане на събития:

·**Конференции, информационни дни, публични събития, тренинги**

Индикатори: брой събития (базова стойност 0 бр./ целева стойност 40 до 2029); брой участници в събитията (базова стойност 0 бр./ целева стойност 6000 до 2029); брой представители на медии, присъствали на събитията (базова стойност 0 бр./ целева стойност 70 до 2029).

- **Иновативни събития и семинари, включително и виртуални**

Индикатори: брой събития (базова стойност 0 бр./ целева стойност 7 до 2029); брой участници в събитията (базова стойност 0 бр./ целева стойност 1000 до 2029); брой представители на медии, присъствали на събитията (базова стойност 0 бр./ целева стойност 100 до 2029)**.**

- **Рекламно-информационни материали**

Индикатори: брой разпространени информационни и рекламни материали (базова стойност 0 бр./ целева стойност 6000 до 2029), брой излъчени реклами (базова стойност 0 бр./ целева стойност 10 до 2029)

- **Външна реклама**

Индикатори: брой реклами (базова стойност 0 бр./ целева стойност 10 бр. до 2029).

Посочените по-горе комуникационни канали ще бъдат съобразени с целевите групи. Основните послания, отправени към най-важните целеви групи, ще бъдат разработени, така че да отговарят на техните интереси, както и на целите на ПРР 2021-2027 г.

Мониторинг и оценка:За ефективно изпълнение на дейностите ще се разработват ежегодни Комуникационни планове, които в конкретика ще описват дейностите, предвидени за изпълнение. Те ще бъдат одобрявани от и изпълнението им ще бъде отчитано на КН на ПРР. По време на програмния период наблюдението и оценката на комуникационните дейности ще се извършват на база на осъществяване на регулярни анализи на удовлетвореността от проведените събития, онлайн анкети, социологически проучвания, кръгли маси и фокус групи.

За реализираните на планираните дейности за комуникация по програмата ще бъде планиран ресурс в размер на 0,3% от общата сума на средствата по ПРР 2021-2027 г.

Повече информация за комуникация и видимост може да бъде открита в Анекс 7 Комуникация.

8. Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи

Позоваване: членове 94 и 95 от РОР

Таблица 14: Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи

Предвидена употреба на членове 94 и 95 от РОР	Да	Не
От приемането си програмата ще използва възстановяване на финансовото участие на Съюза въз основа на единичните разходи, еднократните суми и единните ставки по приоритети съгласно член 94 от РОР	☐	☒
От приемането си програмата ще използва възстановяване на финансовото участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходи, съгласно член 95 от РОР	☒	☐

Допълнение 1: Финансово участие на Съюза на основата на единични разходи, еднократни суми и единни ставки

А. Обобщение на основните елементи

Приоритет	Фонд	Специфична цел	Категория регион	Прогнозен дял от общия размер на разпределените финансови средства в рамките на приоритета, за който ще се прилагат опростени варианти за разходите (ОВР) в %	Обхванат(и) вид операция/видове операции		Показател, водещ до възстановяване на разходи		Мерна единица на показателя, водещ до възстановяване на разходи	Вид на ОВР (стандартна таблица за разходите за единица продукт, еднократни суми или единни ставки)	Сума (в евро) или процент (в случай на единни ставки) от ОВР
					Код(1)	Описание	Код(2)	Описание			

(1) Отнася се до кода за измерение „област на интервенция“ в приложение I, таблица 1 към РОР и приложение IV към Регламента за ЕФМДРА

(2) Отнася се до кода за общ показател, когато е приложимо

Допълнение 1: Финансово участие на Съюза на основата на единични разходи, еднократни суми и единни ставки

B. Подробности по вид операция

C. Изчисляване на стандартната таблица за единичните разходи, еднократни суми или единни ставки

1. Източник на данните, използвани за изчисляване на стандартната таблица на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки (кой е генерирал, събрал и записал данните; къде се съхраняват данните; крайни срокове; валидиране и др.)

2. Моля, уточнете защо предложените метод и изчисление въз основа на член 94, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби са уместни за вида операция:

3. Посочете как са били направени изчисленията, включително и допускането по отношение на качеството или количествата. Когато е приложимо, следва да се използват статистически данни и референтни стойности и при поискване да се представят във формат, позволяващ употребата им от Комисията.

4. Моля, обяснете как сте гарантирали, че само допустими разходи са включени в изчислението на стандартната таблица за единичните разходи, еднократната сума или единната ставка.

5. Оценка на одитния орган(и) на методиката на изчисление и сумите и механизмите, осигуряващи проверката, качеството, събирането и съхранението на данни.

Допълнение 2: Финансово участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходите

А. Обобщение на основните елементи

Приоритет	Фонд	Специфична цел	Категория регион	Сумата, покрита от финансиране, което не е свързано с разходи	Обхванат(и) вид операция/видове операции		Условия, които трябва да бъдат изпълнени/резултати, които трябва да бъдат постигнати водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията	Показател		Мерна единица на условия, които трябва да бъдат изпълнени/резултати, които трябва да бъдат постигнати водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията	Предвиден метод на възстановяване на средства на бенефициера(ите)
					Код (1)	Описание		Код (2)	Описание		

(1) Отнася се до кода за измерение „област на интервенция“ в приложение I, таблица 1 към РОР и приложение IV към Регламента за ЕФМДРА

(2) Отнася се до кода за общ показател, когато е приложимо

B. Подробности по вид операция

<table>
<tr><td>Кратко заглавие на вида операция</td><td>1</td></tr>
<tr><td>1. Описание на типа операция, включително срока за изпълнение</td><td></td></tr>
<tr><td>2. Конкретни цели</td><td></td></tr>
<tr><td>3. Условия, които трябва да бъдат изпълнени/резултати, които трябва да бъдат постигнати водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията</td><td></td></tr>
<tr><td>4. Краен срок за изпълнение на условията или постигане на резултатите</td><td></td></tr>
<tr><td>5. Определение на показателите</td><td></td></tr>
<tr><td>6. Мерна единица на условията, които трябва да са осъществени/резултатите, които трябва да са постигнати, водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията</td><td></td></tr>
<tr><td>7. Междинни конкретни резултати (ако е приложимо), водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията с график за възстановяване на разходите</td><td><table><tr><td>Междинни конкретни резултати</td><td>Планирана дата</td><td>Сума (в евро)</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>7.1. Метод на възстановяване на средства на бенефициера или бенефициерите</td><td></td></tr>
<tr><td>8. Обща сума (включително финансиране от Съюза и национално финансиране)</td><td></td></tr>
<tr><td>9. Метод на корекция</td><td></td></tr>
<tr><td>10. Проверка на постигането на резултат или условие (и когато е приложимо, междинни конкретни резултати):
— опишете какъв(ви) документ(и)/система ще бъдат</td><td></td></tr>
</table>

използвани, за да се провери постигането на резултата или изпълнението на условието (и където е приложимо, всеки междинен конкретен резултат) — опишете как ще бъдат извършени проверките на управлението (включително на място) и от кого — опишете какви мерки ще бъдат предприети за събиране и съхраняване на съответните данни/документи	
11. Използване на безвъзмездни средства под формата на финансиране, което не е свързано с разходи. Държавата членка предоставя ли на бенефициерите безвъзмездни средства под формата на финансиране, което не е свързано с разходи? [ДА/НЕ]	Не
12. Мерки за осигуряване на одитна следа. Моля, посочете органа/органите, отговарящи за тези мерки	

Допълнение 3

член 22, параграф 3 от РОР

1. Операция за подкрепа на индустриални паркове по Приоритет 1, 2023-2026 г.
2. Операции за подкрепа на устойчивата градска мобилност по Приоритет 1 и по Приоритет 2, 2023-2026 г.
3. Операции за подкрепа на икономика, базирана на водород по Приоритет 4, 2024-2027 г.
4. Операция за подкрепа на научноизследователска и развойна дейност за промишлеността по Приоритет 4, 2024-2027 г.
5. Операция за подкрепа за използването на геотермална енергия по Приоритет 4, 2024-2027 г.

Териториален план за справедлив преход - 1.Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил (null)

1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка

Позоваване: член 11, параграф 2, букви а) и б), член 6

1.1 Интегрираният план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) за периода 2021 – 2030 е основният документ, в който се определят целите и мерките на националната политика в контекста на амбицията на ЕС да бъде климатично неутрален до 2050. Освен него се разработва и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на България до 2030 с хоризонт до 2050.

Амбицията, заложена в ИНПЕК трябва да бъде актуализирана към средата на 2024 г, с намерение проект на план да бъде подготвен и представен през 2023 г, за да се ускори преходът към климатична неутралност и да се засили устойчивостта на енергийната система в съответствие със Закона за климата, пакета Подготвени за цел 55 и REPowerEU. Ще бъде взета предвид и оценката на окончателния ИНПЕК, направена от ЕК през февруари 2021 г. Следва да се положат специални усилия в областта на възобновяемата енергия, енергийната ефективност, енергийната сигурност и ограничаването на емисиите на парникови газове, за да се обосноват избраните пътища за преход до 2030 г. и до 2050 г., както и за да може същите да се интегрират, когато е уместно, в петте измерения на актуализирания ИНПЕК.

Предвидените пътища за енергиен преход отчитат също и Плана за възстановяване и устойчивост на България (ПВУ), съгласно който производството на електрическа енергия от въглища трябва да бъде преустановено най-късно до 2038 г. Приемането на Пътна карта за климатична неутралност, одобрена с резолюция на Народното събрание (НС) и определяне на окончателната дата за спиране на въглищата най-късно до 2038 г., е ключов ангажимент по етап 114 от ПВУ (15837/23 ADD 1).

За да обсъди цялостния път до 2026 г., до 2030 г. и след това до 2038 г, в средата на 2022 г е създадена специална Комисия за енергиен преход (КЕП). Докладът на КЕП е финализиран през септември 2023 г. (виж Анекс 2) и е одобрен с решение на МС №618/13.09.2023 г.

Очакван процес на преход към неутрална по отношение на климата икономика:

Прогноза за търсенето на електрическа енергия: В съответствие с целта за декарбонизация на търсенето на ел. енергия в Европа се предвижда нарастване на търсенето на електрическа енергия до 2050 г поради електрификация на отоплението, транспорта и промишлеността, както и производството на зелен водород

Прогноза за мощностите и производството

До 2026 г. новите ВЕИ мощности ще се увеличат с 3.5 GW, в резултат на което ВЕИ мощностите ще достигнат общо 5.2 GW и системите за съхранение (батерии) ще достигнат 1 GW

До края на 2026 г. се очаква намаление на инсталираните въглищни мощности съгласно декларирани намерения за инвестиции в нискоемисионни технологии от ключови оператори на инсталации и спрямо мерките в ПВУ, по които България ще поиска промени, включително добавяне на глава за REPowerEU.

Това взема предвид включително приетите на 17 ноември 2023 г. промени в Закона за енергетиката във връзка с дългосрочните договори за изкупуване на електрическа енергия. Съгласно чл. 93а, такива договори, вкл. споразумения за продължаване срока на действащи договори, не могат да се сключват, а производители, които са се възползвали от такива договори, не могат да получават нова държавна помощ за подпомагане на производството от въглища. Съответно след изтичането на дългосрочните договори на Марица Изток 1 (2026 г.) и Марица Изток 3 (март 2024 г.) всички централи използващи въглища ще продават произведената електрическа енергия единствено на свободния пазар и ще бъде необходимо да заплащат самостоятелно пълната стойност на квотите за въглеродни емисии.

До 2030 г. наличните мощности, използващи лигнитни въглища е планирано да бъдат до 1.6GW. ВЕИ мощностите ще бъдат доразвити като инсталираните мощности ще достигнат 7.5 GW, включително офшорна вятърна енергия и системи за съхранение на енергия с капацитет от 1.6 GW.

До 2035 г. може да бъде поддържан капацитет от 1 GW мощности, използващи лигнитни въглища, за обезпечаване на критичните нужди за осигуряване на националния електроенергиен баланс при различни климатични и геополитически сценарии, доколкото това е възможно съгласно секторните правила и правилата за държавна помощ. Това намерение не предопределя резултата от всяко решение, което ще бъде взето в това отношение до и по това време. Междувременно се очаква капацитетът на ВЕИ да надхвърли 10 GW към посочената година с включени офшорни вятърни електроцентрали с капацитет от 1.5 GW, както и системи за съхранение.

Не се очаква въглищните мощности да имат значима роля в енергийния микс на България след 2035 г. Добивът на въглища ще следва посочения по-горе процес на намаляване.

Тези прогнози за въглищния капацитет на национално и регионално ниво, вкл. постепенното спиране на въглищата най-късно до 2038 г., ще подкрепят актуализирания ИНПЕК. Актуализацията на Пътната карта за климатична неутралност, базирана на доклада на КЕП ще вземат напълно предвид тези прогнози за развитието на въглищните мощности на национално и регионално ниво, вкл. постепенно спиране на въглища най-късно до 2038 г. Съгласно ПВУ, след решението на НС от 6.10.2023 г. и предварителната оценка на Европейската комисия за него, българските власти са в процес на актуализиране на Пътната карта към климатична неутралност, за да гарантират съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ най-късно до края на първото тримесечие на 2024 г. Ревизираната Пътна карта ще бъде представена за одобрение от НС. Тези ключови документи допълнително ще усилят процеса на преход, описан в ТПСП.

Развитието на производствения микс позволява да се поддържа нетният експортен баланс на България през целия хоризонт.

Намаляване на въглеродните емисии и прогноза за разходите на електроенергийната система: **С нарастващата роля на производството на електрическа енергия от нискоемисионни източници, в прехода се очаква 80% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор до 2030 г. в сравнение с 1990 г** (35 млн. тона емисии към базовата година) и над 90% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор от 2035 г нататък.

Енергийният преход се предвижда като структуриран процес, който се развива постепенно през годините главно до 2030 г, като дейностите по поетапното преустановяване на производството на енергия от въглища ще бъдат завършени до 2038 г. Окончателната дата за поетапно спиране на въглищата обаче все още предстои да бъде официално определена от НС в съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ.

Предвижда се развитие на заместващи базови мощности съпътстващо постепенното намаляване на производството на електроенергия от въглища.

За да подкрепи горепосочения процес на преход към климатично неутрална икономика, ПВУ концентрира 57,5 % от финансовите ресурси за зеления преход и мерки за трансформация в подкрепа на цели в областта на климата до 2026 г. По-специално, реформите и инвестициите включват намаляване на въглищата най-късно до 2038 г. и същевременно утрояване на капацитета на ВЕИ в страната до 2026 г., подкрепено от нови системи за съхранение на енергия и подкрепа за пилотни проекти за зелен водород. Паралелно е предвиден ресурс за подпомагане на дигитализацията и развитието на електропреносната мрежа, в подкрепа на интегрирането на новите ВИ и системи за съхранение. Планът предвижда инвестиции в размер на 1,3 млрд. евро в областта на ВЕИ, съхранението на електрическа енергия и капацитета на междусистемните връзки, както и близо 1 млрд. евро за енергийно ефективно обновяване на сградния фонд. Инвестициите в прехода ще бъдат допълнително подкрепени от ФСП. Рамката за разработване на планове за справедлив преход, вкл. създаването на качествени работни места, преобразуването на работни места и очакването на подходящо финансиране, е предоставена в ТПСП. Те подпомагат планирането, като осигуряват честен и справедлив преход, смекчавайки социалното въздействие и

въздействието върху заетостта. Подпомага се също справянето с недостига на работна ръка и умения, намалявайки енергийната бедност и осигурявайки равен достъп до основни услуги за всички на приемлива цена.

1.2 Териториите, които се очаква да бъдат най-негативно засегнати

Постигането на целите за климатична неутралност до 2050 ще бъдат съпътствани от предизвикателства на прехода и критични социално-икономически въздействия по отношение на декарбонизацията и трансформацията на електроенергийния сектор. Важно е уязвимостта на идентифицираните области да бъде надлежно адресирана от гл. т. на засегнатите заинтересовани страни и територии.

В приложение Г към доклада на България за Европейския семестър за 2020 са посочени 2 региона най-силно засегнати от прехода към климатично неутрална икономика-Стара Загора и Кюстендил. ЕК включи, по искане на българската страна, и област Перник, предвид че тези 3 области са най-уязвими от прехода, тъй като са ключови зони на концентрация на местен въгледобив и производство на енергия от въглища, както и на икономическата структура, свързана с тези дейности.

За да се идентифицират най-засегнатите територии, независим изпълнител извърши анализ през 2021 г. въз основа на проект, управляван от ГД Реформи на ЕК.

Анализът започва с преглед на 6те статистически региона в страната (NUTS 2), 28 административни области и съставящите общини. Избрани и анализирани са основните показатели, пряко свързани със засегнатите работни места в промишлените предприятия, свързани с изкопаеми горива:

-Емисии от енергийните отрасли

-Добив на въглища

-Производство на енергия от въглища

Определени са 3 региона, най-силно засегнати от прехода,в които е съсредоточен добивът на въглища и производството на енергия от тях.

Сравнителният анализ на демографските данни, профила на икономиката, брутна добавена стойност (БДС) и засегнатите работни места показва, че 3те района са изправени пред общи тенденции и предизвикателства (напр. обезлюдяване, застаряващо население, доминиране на МСП), но с различен мащаб.

Оценката на Стара Загора, Кюстендил и Перник идентифицира териториите в 3 категории:

- общини с находища на въглища (лигнитни или кафяви) и минни дейности,

- общини с разположени ТЕЦ на въглища,

- общини донори на работната сила, която пътува.

Регион Стара Загора е определена като най-силно засегнат, тъй като на територията са 4 ТЕЦ на въглища и мини. По отношение на потенциално засегнатите работни места също се очертава като най-засегната.

Водещата позиция на областта по БДС се дължи на енергийния комплекс Марица Изток, което показва структурната роля на промишлеността, използваща като суровина въглища, в икономиката на областта.

Прекратяване дейността на въглищните мини и ТЕЦ засяга територия извън границите на общините, в които са разположени ТЕЦ. Общините донори на работната сила също ще понесат социално-икономическите последици.

Комплекс МИ е териториална комплексна система, излизаща извън границите на Стара Загора.

Процесът на постепенно прекратяване на производството на енергия от въглища в комплекса МИ все още не е започнал, докато в Кюстендил и Перник вече е в ход

Кюстендил е най-уязвима от гледна точка на социално-икономическите и демографските

тенденции, тъй като процесът на постепенно преустановяване на добива на въглища и на производството на електроенергия от тях може да се проследи през последните две десетилетия. В същото време не е извършено планиране на нови работни места и икономически дейности.

В Кюстендил най-засегнати са общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил. Предвижда се обаче справедливият преход да обхване цялата територия на областта с акцент върху въглищния и енергийния сектор. Индикативните инвестиционни намерения на оператора на ТЕЦ за постепенно заместване на съществуващите мощности, изгарящи въглища, с нискоемисионни технологии (извън подкрепа по ФСП), включително хибридни турбини и ВЕИ. Предвижда се над 200 MW ВЕИ мощности да бъдат в експлоатация в област Кюстендил преди 2030 г.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места е различно на общинско ниво в Кюстендил – най-висока е концентрацията на засегнатите работни места в общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил, докато останалите общини в областта са засегнати в по-малка степен.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места на общинско ниво в **област Перник** е съсредоточено в община Перник, докато другата община в областта, засегната по отношение на емисиите в схемата за търговия с емисии (СТЕ), е Радомир.

Категоризация на най-засегнатите територии показва, че спирането на въглищните мини и ТЕЦ-овете засяга територия извън границите на отделните общини, в които се намират тези предприятия. Общините донори на работна сила (пътуващите) също ще поемат социално-икономическите ефекти от прехода.

През 2020 работната сила на минните/енергийните предприятия е съсредоточена в Кюстендил - 1,5 хил. служители, а само 0,1 хил. служители пътуват от други области. Най-засегнатите общини по отношение на загубата на работни места са Дупница-0,7 хил, Бобов дол-0,5 хил, Кюстендил-0,1 хил, Сапарева баня-0,06 хил.

В заключение, най-засегнатите територии в ЮЗР са:

Територии с находища на въглища, които понастоящем се експлоатират или вече са експлоатирани и се нуждаят от рекултивация за преход към климатично неутрална икономика:

- Община Перник и Община Бобов дол - находища и действащи въглищни мини

Територии с ТЕЦ, които се нуждаят от рекултивация, промишлена реконверсия и технологично преминаване към друг енергиен източник за преход към климатично неутрална икономика:

-Община Перник - ТЕЦ Република (електрическа мощност - 105 MW, инсталирана топлинна мощност - 502 MW)

-Община Бобов дол - ТЕЦ Бобов дол (630 MW)

Основни донорски територии на пътуващата работна сила:

-Общини Дупница, Кюстендил и Сапарева баня – за Кюстендил.

-Община Перник – за Перник.

Добивът на въглища в Кюстендил все още е в ход с пълния капацитет на ТЕЦ Бобов дол, като се използват местни въглища.

В Перник има концентрация на служители (хиляда души), базирани в град Перник и близките села на територията на общината.

Предстоящото въздействие върху работните места, декарбонизацията и прехода към климатично неутралност, при липса на смекчаващи мерки, ще бъде значително.

Детайлно описание на най-засегнатите територии в ЮИР е представено като допълнителна информация в раздел 1.2 на Анекс 1.

2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Територия: Област Кюстендил

2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Област Кюстендил е с най-неблагоприятните социално-икономически показатели в Югозападния регион. Територията й е 3 086 км2, гъстотата на населението е по-ниска от средната за страната, като се има предвид ниският брой на населението в областта (116 619 души). Областта е с лошо структуриран трудов ресурс, като през 2019 г. равнището на безработица е едно от най-високите в България (8,1%), а средната годишна заплата (5 846 евро) е значително по-ниска от средната за България.

Кюстендил е на трето място по БДС сред всички области в България и на последно място в Югозападния район с 964 млн. лв. Освен това Кюстендил има малък дял в икономиката на региона на ниво NUTS 2 поради непропорционалния принос на София (столица). Областта е ориентирана към услугите по отношение на профила на заетата работна сила, като БДС от промишлеността е по-малко от една трета, а ~10% от БДС идва от селското стопанство. През 2019 г. 29% от БДС в областта се дължи на индустриалния сектор, включително подсектори с емисии на парникови газове, като енергетиката и фармацевтиката. Показателно е, че 20,4 % от БДС на областта идва от минния и енергийния сектор, а 17,8 % от населението в трудоспособна възраст е заето в тези или свързани с тях предприятия. Освен това ТЕЦ "Бобов дол", разположена на територията на областта, е петият по големина генератор на емисии от СТЕ в страната. По-голямата част от БДС на областта (62 %) идва от сектора на услугите, който включва и подсектори с висока въглеродна интензивност, като например транспорта.

Една от основните характеристики на икономиката на областта е ниското ниво на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). През 2019 г. стойността на ПЧИ в нефинансовите предприятия в област Кюстендил възлиза на 43,4 млн. евро, което формира едва 0,17% от структурата на показателя на национално ниво. Неблагоприятното текущо икономическо положение на областта ще се усложни допълнително от загубата на голяма част от БДС, която идва от минния и енергийния сектор, поради прехода. Освен това е налице непряко въздействие върху предприятията, които взаимодействат с компаниите от минния и енергийния сектор. Това са доставките на специализирано минно оборудване, инструменти, резервни части и т.н., както и спомагателните дейности в минното дело (напр. възстановяване и третиране на отпадъци, административна дейност, транспорт и т.н.).

Ниските годишни заплати в областта (10 516 лв.) водят до стандарт на живот под средния за страната.

Кюстендил се нарежда сред областите с най-ниска работна сила в Югозападния регион с коефициент на икономическа активност 69,4%. Коефициентът на заетост е нисък, което се дължи на неблагоприятната икономическа среда в момента.

Област Кюстендил е с второто най-високо ниво на безработица в региона NUTS 2 - 7,31%. Това показва структурните различия, свързани с работната сила. Лицата на възраст над 50 години имат най-висок дял сред всички регистрирани безработни - показател, който може да се влоши допълнително в резултат на прехода, тъй като броят на безработните ще се увеличи.

Освен това 48% от всички безработни лица нямат квалификация (основни умения), 24% са специалисти, а 27% са професионално квалифицирани работници. Следователно значителна част от всички безработни лица се нуждаят от професионална преквалификация, повишаване на квалификацията и основна квалификация.

Над 70 % от работната сила в област Кюстендил е с висше, средно и средно професионално образование, което предоставя възможности за заетост в секторите на средните и средно високите

технологии, както и в сектора на услугите. Квалификацията на работната сила се отнася до няколко икономически сектора - селско стопанство (овощарство), преработваща промишленост (хранителни продукти, напитки, облекло, обувки и други кожени изделия), строителство и туризъм (селски и СПА).

Процесът на преход изисква и прилагането на целенасочени мерки, за да се преодолее не само отрицателното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика, но и агломерационната "сянка" на столицата София. Понастоящем близостта до столицата не е фактор за растеж, а по-скоро причина за негативни тенденции като "изтичане на мозъци", оттегляне на работна ръка и инвестиции и други регионални предизвикателства.

Затихващи и трансформиращи се сектори:

Секторите в област Кюстендил*,* са: добив на въглища, производство на енергия от въглища (в т.ч. електроенергия, топлинна енергия и пара), доставка на специализирано минно оборудване, инструменти, резервни части и др., както и спомагателни дейности в минното дело (напр. възстановяване и третиране на отпадъци, транспорт, административни дейности и др.).

Трансформиращите се сектори в област Кюстендил, които ще могат да трансформират своите дейности и да се адаптират към неутрална по отношение на климата икономика, са доставката на специализирани инсталации за производство на енергия, машини и части, както и спомагателни дейности за производство на енергия.

По отношение на загубата на приходи в общинския бюджет има една община в областта, която ще бъде най-засегната от загубата на вноски от мините - община Бобов дол, която през 2020 г. е имала 44,16% от бюджета си, идващи от ТЕЦ "Бобов дол".

В този контекст подкрепата за икономическата диверсификация на районите следва да се съчетае с преквалификация и преквалификация на служителите от западащите/преобразуващите се сектори, за да отговарят на нуждите на пазара на труда в икономиката след прехода.

Поради емисиите на парникови газове процесът на преход засяга предимно минните и енергийните компании, работещи с въглища. Техният дял в емисиите на парникови газове е определящ за успеха на прехода към неутрална по отношение на климата икономика. Поради това засегнатите работни места се определя на базата на секторите B и D на NACE в област Кюстендил.

На този етап предоставянето на специфични цифрови показатели за засегнатия персонал е само индикативно. Очаква се приблизително 8-10% средногодишно намаление на преките и непреките работни места до 2030 г., което налага навременно създаване на подходяща алтернативна заетост.

След 2030 г. се очаква постепенно по-нататъшно намаляване на заетостта в електроцентралите, работещи с мини и лигнитни въглища, в съответствие с окончателното преустановяване на използването на въглища до 2038 г., което ще изисква допълнителни усилия за гарантиране на качествена алтернативна заетост и че никой няма да бъде изоставен.

Въздействието върху местния пазар на труда ще бъде значително, тъй като миннияят и енергийният сектор са структурният икономически сектор и работодателят. За област Кюстендил като референтни точки са взети две конкретни години — 2030 г. (намаляване на емисиите от въглищни ТЕЦ) и 2038 г. (последната планирана дата за приключване на постепенното прекратяване), за да бъдат приведени в съответствие с очакваните промени, както е посочено в глава 1. През първата етапна година ще бъдат необходими около 2.2 хиляди алтернативни съответни работни места в други икономически сектори, което съответства на по-слабото използване на капацитета на въглищните ТЕЦ. До 2038 г. още 2.7 хиляди нови работни места в други икономически области се очаква да бъдат създадени с постепенния напредък на енергийния преход до окончателното премахване на въглищата до 2038 г.

Неблагоприятната структура на уменията на работната сила може да се влоши допълнително от постепенното закриване на интензивни на емисии икономически сектори, което се отнася както за средно, така и за нискоквалифицираните работници. Добивът на въглища и производството на електроенергия от въглища в областта имат дълга традиция, което предполага, че много служители

притежават набор от умения, свързани с индустрията в областта, и ще се нуждаят от преквалификация, повишаване на квалификацията и основна квалификация, за да отговорят на нуждите на бъдещата икономика.

Новите умения, които трябва да бъдат създадени, следва да са свързани с чистата енергия и енергийната ефективност, в т.ч. слънчеви панели, електрическо оборудване и технически елементи за слънчеви панели, кабели, инвертори, алуминиеви рамки за фотоволтаични системи, електролизери за водород, допълнително оборудване за водороден газ, геотермално оборудване - тръби, клапани, автоматизация и др.

Освен това всички останали активни икономически сектори следва да бъдат подкрепени, за да създават нови работни места и да прилагат мерки за декарбонизация, като например производство на чиста енергия и мерки за енергийна ефективност, инсталиране на оборудване с по-голям капацитет и намаляване на емисиите на парникови газове и др.

Преходът към неутрална по отношение на климата икономика ще се отрази на териториите в различни аспекти:

- Мините ще се нуждаят от мащабна рекултивация, каквато досега не е имало в България. Обикновено дейностите по рекултивация изискват участието на голям брой работници и отнемат дълъг период от време, като по този начин се създава алтернативно използване на наличния трудов ресурс от мините. Въглищните мини (открити или подземни) и прилежащите им терени са публична държавна собственост. Дружествата, които ги експлоатират, имат концесионни договори, но не притежават собственост върху земята.

- Рекултивираните терени биха били подходящо място за алтернативни инвестиции - например фотоволтаици или кафяви площи, а не за земеделски площи/земя;

Използването на капацитета на ТЕЦ, работещ на въглища постепенно ще намалее.

• ВЕИ и други нисковъглеродни технологии трябва да заменят въглищни мощности.

- Настоящата структура на работната сила, наета в секторите B и D на NACE, дава възможност за евентуално пренасочване към нови промишлени дейности (изискващи предимно средноквалифицирана работна сила).

Планираното заместване на производството на електроенергия на базата на въглища с ВЕИ и други промишлени дейности ще засегне значително системата за управление на мините, която включва ограничаване и закриване на оперативните единици за по-кратки от планираните периоди на експлоатация. Такова ранно ограничаване на плановете за минно дело изисква подходящо управление на дейностите по модернизация и след затваряне, които се предоставят от квалифициран персонал и се осигуряват с финансова подкрепа, за да се избегнат всякакви неблагоприятни последици за околната среда.

2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква г)

Преходът към неутралност по отношение на климата (енергетиката е най-значимият източник на емисии на парникови газове - през 2020 г. този сектор е отговорен за 71,29 % от общите емисии, като основният източник е изгарянето на твърди горива - 49 %, следвано от течните горива с 35,3 % и газообразните горива с 13,7 %) ще доведе до няколко ефекта, повечето от които са свързани със закриването и преобразуването на минните и енергийните дружества.

Необходимостта да се адресират последиците от преход към неутрална по отношение на климата икономика трябва да се осъществи чрез диверсификация на икономическите дейности и смекчаване на социално-икономическите предизвикателства. Това може да бъде постигнато чрез подкрепа за новосъздадени МСП и модернизиране на съществуващите в сектори с висок

потенциал.

Според Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България през 2030 г. делът на възобновяемата енергия в енергийния микс на България трябва да нарасне до 27,09% от брутното крайно потребление на енергия. ВЕИ капацитетът нараства експоненциално и България реши да увеличи амбициите си за ВЕИ. Базираното на въглища електричество (за енергийна употреба) вече постепенно се заменя с възобновяемо електричество. Остатък от ВЕИ или допълнителен капацитет на място (в комбинирани инсталации) ще се използва за възобновяемо производство на водород.

Най-важният ефект от прехода ще бъде резултат от постепенното намаляване на мощностите и на добивната дейност в региона. Това се очаква да доведе до значително намаляване на емисиите на парникови газове и ще изисква инвестиции в МСП в приоритетни сектори, образование, преквалификация, повишаване на квалификацията.

За да се справи с някои от предизвикателствата на прехода, област Кюстендил е подписала меморандум за партньорство с Националната компания "Индустриални зони", който предвижда създаването на индустриални паркове, които да предоставят подходяща среда за инвеститори в МСП. Следните икономически дейности могат да се считат за достъпни за област Кюстендил: предприятия за преработка на храни (пресни плодове и зеленчуци, консервирани храни и др.), текстилна промишленост, инсталации за биогаз (биометан), производство на обувки, спортно оборудване и др.

Област Кюстендил разполага и със значителен потенциал за възобновяема енергия.

Като се има предвид, че в региона няма висше учебно заведение и има само един земеделски институт, инфраструктурата за научноизследователска и развойна дейност в област Кюстендил е оскъдна. В тази връзка други преходни мерки, които следва да се осъществят, са съвместни научноизследователски и развойни дейности между академичните среди и бизнеса (напр. чрез инкубатори и индустриални клъстери). Такива ще доведат до развитие на нови знания, които са основа за въвеждане на нови технологии и иновации на продукти и процеси, а също така биха могли да бъдат места за повишаване на квалификацията и преквалификация.

Едно от основните идентифицирани предизвикателства е необходимостта от повишаване на техническия капацитет на заинтересованите страни (общини, МСП и др.) за подготовка и изпълнение на проекти, финансирани от ЕС. Поради това следва да се създаде агенция за регионално развитие, която да обединява и координира интересите на заинтересованите страни, така че те да поемат отговорността за процеса на преход.

По отношение на резултатите се очаква изпълнението на горепосочените мерки от ТПСП да допринесе за постигането на следните три основни цели:

- Прехвърляне на работни места към нови промишлени дейности в секторите в преход и тези с висок потенциал за създаване на БДС във връзка с решенията за ВЕИ, като например съхранението на енергия

- Масивна рекултивация на минните обекти, включваща голям брой работници, като по този начин се създава незабавна алтернативна възможност за използване на наличния трудов ресурс от мините и подходящи места за алтернативни инвестиции - фотоволтаични централи или индустриални обекти;

- Преминаване към други енергийни източници за намаляване на въглеродните емисии чрез фотоволтаична енергия, зелен водород, геотермална енергия, вятърна енергия или биометан.

2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове

Позоваване: член 11, параграф 2, буква д)

Финансирането, предоставено в рамките на ФСП, е фиксирано и може частично да отговори на установените предизвикателства. В допълнение към ФСП има значителен принос от бюджета на ЕС чрез различни инструменти, включително Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд (КФ), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Съществуват и няколко възможности за финансиране на национално равнище, които са насочени към някои от съответните стълбове и мерки в рамките на териториалните планове за справедлив преход.

Информацията по-долу обобщава тази последователност по отношение на:

1) Национален план за възстановяване и устойчивост, Стълб "Зелена България", Компонент "Кръгова и нисковъглеродна икономика", Реформи/инвестиции (допълнителни обяснения са предоставени в глава 1):

- Създаване на национален фонд за декарбонизация;

- Улесняване и повишаване на ефективността на инвестициите в енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;

- Разработване на определение и критерии за "енергийна бедност" за домакинствата в Закона за енергетиката;

- Енергийна ефективност на сградния фонд;

- Програма за финансиране на единични мерки за използване на енергия от възобновяеми източници в еднофамилни и многофамилни сгради;

- Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление;

- Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ заедно със сметките за енергия;

- Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ;

- Цифрова трансформация и развитие на информационните системи и системите в реално време на Електроенергийния системен оператор в условията на нисковъглеродна икономика;

- Изготвяне и приемане на Национална пътна карта за подобряване на условията за разгръщане на потенциала за развитие на водородните технологии и на механизмите за производство и доставка на водород;

- Схема за подкрепа на пилотни проекти за производство на зелен водород;

- Либерализация на пазара на електроенергия;

- Развитие на нисковъглеродна икономика и създаване на Комисия за енергиен преход и пътна карта за постигане на неутралност по отношение на климата;

- Декарбонизация на енергийния сектор;

- Създаване на държавно предприятие "Конверсия на въглищните региони" за успешен преход;

- Подобряване на корпоративното управление на държавните дружества в енергийния сектор;

- Схема за подпомагане на изграждането на минимум 1,4 GW ВЕИ и батерии;

- Развитие на използването на геотермална енергия в България за производство на електричество и топлина;

- Национална инфраструктура за съхранение на електрическа енергия от ВЕИ (RESTORE).

2) Програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд и други съответни области на политиката:

- Развитие на регионите;

- Конкурентоспособност и иновации в предприятията;

- Изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация;
- Изследвания и иновации;
- Развитие на човешките ресурси;
- Образование;
- Околна среда;
- Транспортна свързаност;
- Техническа помощ.

3) Териториална стратегия за развитие на Югозападния регион 2021-2027 г;

4) Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.

2.4. Предвидени видове операции

Позоваване: член 11, параграф 2, букви ж) — к) и член 11, параграф 5

Инициативите се вписват в 3 стълба, които отразяват предизвикателствата и нуждите на Кюстендил.

Стълб 1 - Индустрия за устойчиви енергийни решения

Стълб 2 - Социална подкрепа и подкрепа за заетостта

Стълб 3 - Разнообразяване на местната икономика

Хоризонталният приоритет е насочен към повишаване на капацитета на УО и на бенефициентите.

Средствата от ФСП, предвидени за региона на Кюстендил, възлизат на 122 млн. евро.

СТЪЛБ 1

1. Рекултивация на минните терени

Възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа "замърсителят плаща" (извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера) и подготовката им за алтернативни икономически дейности ще бъдат подкрепени. В дейността ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).

Рекултивацията на кариерите за въглища изисква спазване на националните и европейски екологични изисквания, като трябва да се извършват с ресурса от наличен квалифициран персонал, тежко минно оборудване и технологична механизация. Рекултивацията изисква умения, сходни с уменията на най-пряко засегнатите от прехода работници, както и управляване на текущите дейности по добив на въглища паралелно с рекултивацията и планиране и подготовка на освободените терени за по-нататъшни промишлени дейности. Съществуващите планове за рекултивация на въглищни мини не отразяват нито по-ранното от планираното затваряне на въглищните мини, нито нуждите от новопланирани индустриални приложения на територията на кариерите.

Мярката ще включва дейности за подобряване на рекултивираните земи за специфични икономически дейности, като например развитие на индустриални зони или изграждане на мощности за ВЕИ като надграждане на законовите задължения на концесионерите за рекултивация, при спазване принципа "замърсителят плаща". Предвиждат се проекти за промяна на предназначението, обхващащи набор от опции, включително базирани на природата решения (виж Анекс 3 за детайли относно принципа замърсителят плаща).

2. Подпомагане на МСП за производство на съоръжения за възобновяема енергия

Целта е да се привлекат инвеститори от МСП в производството, да се осигури алтернативна заетост и да се гарантира енергийният преход на България. Очаква се инвеститорите да създадат местни производствени мощности. Такива съоръжения могат да действат като привличащи други инвеститори за останалата част от региона и да генерират ползи за заетостта. Очаква се те да изискват умения, тясно свързани с уменията на най-пряко засегнатите работници. Подкрепата ще се предоставя на открита и конкурентна основа. Може да включва както подкрепа за оперативни, така и за капиталови разходи. Предвижда се оперативните разходи да включват разходи за възнаграждения, както и целево обучение за преквалификация и повишаване на квалификацията на работници, които преди това са били ангажирани във въглищни и добивни дейности. Нови или съществуващи МСП ще прилагат мерки за НИРД, проектиране и производство на инсталации за геотермална енергия и др видове съоръжения за енергия, вкл водород

3. Създаване на индустриален парк за чисти технологии (с нулеви емисии)

Подкрепа за разширяване или създаване на индустриален парк с фокус върху решения в областта на чистите технологии, който да бъде лице на преустройството на региона. Ще бъде осигурена и насърчавана подкрепа в подсектори с най-голям местен потенциал, като селско стопанство и производство на хранителни продукти и напитки, лека промишленост, туризъм и чиста енергия. Подкрепата ще бъде насочена към МСП и стартиращи фирми. Предвидените допустими разходи включват създаването на вътрешна техническа инфраструктура, социални и административни съоръжения. Ще се предоставя подкрепа за съоръжения за местно производство и съхранение на електроенергия, центрове за създаване на мрежи, бизнес инкубатори, цифровизация, както и за развитието на съществуващи индустриални зони в близост до Кюстендил и Бобов дол.

4. Подпомагане на фотоволтаични паркове и производство и използване на зелен водород, вкл съхранение на енергия

Подпомагане на декарбонизацията на енергийния сектор и използване на активите по отношение на консолидираната собственост върху големи площи, подходящи за инсталации за слънчева енергия и за производство и използване на зелен водород. За зеления водород подкрепата ще бъде насочена към технологии и оборудване за производство, съхранение и доставка, вкл доставка на оборудване и разработване на софтуер, изграждане на капацитет, обществени информационни кампании и мерки за повишаване на осведомеността. Подкрепата е насочена и към използването на водорода като средство за съхранение на енергия, топлинен и/или химически агент. Това включва производство и изграждане на водородни ел. клетки, хидролизатори за водород за обществено отопление, транспорт и друго водородно оборудване, необходимо за преминаването към водорода като енергиен източник. Интегрираните проекти за зелен водород ще бъдат приоритизирани. Подкрепа ще се предоставя и за отделно производство или използване на зелен водород, тъй като това е нова технология и проектите са демонстрационни.

Въздействието върху заетостта има както етапа на строителство, така и на етап поддръжка, обучение на работници за проекти за ВЕИ, съхранение на енергия и водород в други райони на страната. Мярката допълва тази за рекултивация, както и мерките за насърчаване на ВЕИ и създаване на пътна карта за водорода, както е предвидено в други фондове на ЕС, които ще подпомогнат декарбонизацията на някои индустрии, използващи изкопаеми горива. Проекти с "печат за високи постижения" по програма Хоризонт Европа, също ще бъдат приоритетни по тази схема за подпомагане.

5. Производство и разпространение на биогаз (биометан) и енергия от биомаса от раст. произход

Биометанът се използва като алтернативно гориво с ниски емисии и създаващо работни места, на базата на органични отпадъци - за промишлени цели. Биометанът и биомасата ще отговарят на критериите за устойчивост, определени в Директива 2018/2001. Изпълнението на критериите за устойчивост ще бъде предмет на доказване от страна на кандидатите. Мярката ще подпомогне намаляването на емисиите на парникови газове. Оползотворяването на раст. биомаса ще подпомогне за създаване на работни места и БДС

Обхватът на приложение на мярката няма да включва селскостопански остатъци и/или селскостопански отпадъци.

6. Подкрепа за използване на геотермална енергия за търговски цели и централно отопление

Кюстендил има значителни геотермални ресурси, които стимулират развитието на местния туристически сектор. Целта на тази мярка е да се разшири използването на този местен ресурс за други потенциални предприятия, напр производство, селско стопанство и производство на енергия, за да се катализират възможностите за достъпно и нискоемисионно производство и да се намали търсенето на електроенергия от местната икономика. Точният потенциал ще бъде проучен от кандидатите на етапа на кандидатстване.

СТЪЛБ 2

7.Картографиране на уменията на засегнатата работна сила (виж Анекс 2)

Подробна оценка на уменията и компетенциите на персонала на ТЕЦ-овете и въглищните мини е много важна за успешното моделиране на мерките за преквалификация и повишаване на квалификацията на засегнатата работна сила. Тази дейност ще се реализира на 2 етапа:

1. Програмиране

МЕ заедно с отговорните министерства, синдикатите, бизнеса и ключови местни заинтересовани страни, разработи Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие, повишаване на квалификацията и преквалификация на засегнатата работна сила от процеса на преход.

2. Изпълнение

Изготвяне на методология и оценка на уменията и компетенциите на 15 000 заети в ТЕЦ-ове и въглищните мини с ресурс от ПРЧР. С ресурс от ПРР, след одобрение на ТПСП, ще се изготви картографиране на 30 000 косвено засегнати лица (членове на семействата на заети лица в ТЕЦ и въглищните мини, работещи в свързаните индустрии). На база получената информация ще се програмират мерките по ФСП за кариерна подкрепа и повишаване на квалификацията и уменията на работната сила.

8.Междурегионален център за ПОО

Подкрепа за разработване и изпълнение на програми за професионално развитие или преквалификация, курсове и програми за обучение, стажове, практическо обучение в съответната област на потенциално засегнатата работна сила на работното място вкл. в партньорства със синдикати, НПО научноизследователски организации с цел осигуряване на квалифиицран персонал за работа в зелени сектори.

Преквалификация и повишаване на квалификацията на работници за новите работни места, вкл. компенсации за служители в периода на обучение докато все още работят при **настоящи/преходни/нови работодатели,** активно подпомагане на търсещите работа, кариерно консултиране, подпомагане на намирането на работа, развиване на предприемачески умения. Мерките ще бъдат насочени и за групите в неравностойно положение и младежите.

Повишаване на квалификацията на работниците и стимулиране на прехода на новоквалифицираните работници към друга работа.

9.Енергийна ефективност, вкл справяне с енергийната бедност

Мярката ще подкрепи ЕЕ в жилищни сгради с акцент върху енергийно бедните домакинства и уязвимите потребители на енергия с оглед справяне с енергийната бедност. Обновяване на сгради, вкл внедряване на ВЕИ, отоплителни и климатични инсталации. Това ще смекчи въздействието на процеса на преход чрез облекчаване тежестта от нарастващите енергийни разходи и ще запълнят произтичащите несъответствия в производството на енергия чрез комбинация от интервенции за ЕЕ и използване на ВЕИ. Интервенциите за ЕЕ ще допринесат за намаляване потреблението на енергия и въглеродния отпечатък в региона. При изпълнението на дейностите ще се използва националната дефиниция за енергийна бедност и уязвими потребители съгласно Закона за енергетика, след като започне да се прилага.

10. Подпомагане на произвеждащи потребители потрбители и енергийни общности

По тази операция може да се предоставя подкрепа за:

-домакинствата за инсталации за производство на ел. енергия от възобновяеми източници, съвместно със съоръжения за съхранение на електрическа енергия ако е приложимо, с цел превръщането им в потребители на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници (по смисъла на ЗЕВИ);

-създаването на общности за възобновяема енергия (по смисъла на Директиви 2018/2001 и 2019/944), които да произвеждат, потребяват, съхраняват излишните количества енергия от възобновяеми източници, както и да споделят и/или търгуват в рамките на общността за възобновяема енергия енергията, произведена от инсталации, притежавани от общността за възобновяема енергия.

СТЪЛБ 3

11. Диверсификация и адаптиране на предприятията към икономическия преход

Подкрепа за местните предприятия за адаптиране на нуждите им и степента на развитие. Фокусът е да се гарантира, че те могат да се адаптират и интегрират във веригата на стойността по отношение на новите икономически дейности, вкл повишаване на заетостта в сектора на ЕЕ. Целта е да се подкрепи заетостта в региона. Подкрепата може да включва закупуване на ново оборудване и осигуряване на специализирано обучение на персонала и за нематериални активи; мерки за ЕЕ, подкрепа за цифровизацията на предприятията. Фокусът са сектори, определени като приоритетни за региона, като производството на хранителни продукти и напитки, леката промишленост, туризма и чистата енергия, включително водорода и свързаната с него инфраструктура за пренос.

Мярката ще позволи също така нисковъглеродна местна транспортна свързаност.

12. Център за научни изследвания и иновации

Подкрепа за сътрудничеството между академичните среди и бизнеса чрез иновационен технологичен център за осигуряване на благоприятна среда за привличане на изследователи и кариерно развитие, първокласна инфраструктура за укрепване и надграждане на експертния опит и способностите за разработване на висококачествени научни резултати и превръщането им в иновативни продукти, системи и услуги. Центърът ще предоставя целенасочена подкрепа за развитието на НИРД в новосъздадени предприятия и ще осигурява подкрепа за пазарната реализация на техните изследвания, вкл чрез регистрация на интелектуална собственост и развитие на екосистема (насърчаване на предприемачеството, консултантски услуги, бизнес инкубатори). Центърът ще се съсредоточи върху алтернативната енергия и водорода.

ХОРИЗОНТАЛЕН СТЪЛБ: ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

- ТП за УО на ПРР

- Министерство на енергетиката в своята координираща роля по ТПСП

- Периодично обучение на персонала на заинтересованите страни, техническа помощ/специализирана експертиза от външни организации за бенефициентите

- Изследвания, предпроектни проучвания, проучвания на потенциала на МСП на областно ниво, анализи и др.

- Подкрепа за механизъм и капацитет на заинтересовани страни за прехода към климатично неутрална икономика

- Обучения за местната/регионалната администрация

- Информационни дни, организирани с подкрепата на социалните партньори

Виж допълнителната информация в Анекс 1.

чл. 11 (2) (з): Няма да се подкрепят производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП.

чл. 11 (2) (и): Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от дейности,

изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, не се подпомагат.

чл. 11 (2) (й): Синергиите и допълняемостта с други съответни програми на ЕС са описани в Анекс 1.

чл. 11 (2) (к) и чл. 11 (5): Синергиите и допълняемостта с планираната подкрепа по другите стълбове на Механизма за справедлив преход са описани в Анекс 1.

Стълб II ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, НИРД, цифровизация, транспортни връзки, улавяне и използване на въглерод и улавяне и съхранение на въглерод (извън СТЕ) - виж Анекс I.

Стълб III ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, чиста енергия, кръгова икономика, транспортни връзки и други сектори – виж Анекс I.

3. Механизми за управление

Позоваване: член 11, параграф 2, буква е)

Партньорство

За да се спази принципът на партньорство, да се гарантира контрол върху процеса на местно ниво, да се гарантира, че плановете отговарят на местните нужди и да се осигури гладко изпълнение на плановете ще бъде осигурен координационно-управленски механизъм - на национално и на местно ниво.

Национално ниво - представители на всички институции, отговарящи за планирането и изпълнението на ангажиментите и целите за климатичен преход в рамките на Механизма за справедлив преход. То ще има функциите по мониторинг и контрол на цялостното изпълнение на поетите ангажименти в териториалните планиве на национално ниво.

Местно ниво – сформиране на местни комитети в отделните райони с широк кръг от заинтересовани страни, пряко ангажирани с реализацията на инвестициите и дейностите от териториалните планове на регионално ниво, чрез които се допринася за постигането на националните цели и приоритети в областта на климатична неутралност. Ще имат функции по наблюдение и докладване напредъка, идентифициране на рискове, както и възможност за изготвяне на предложения към националното ниво за изменение/актуализация на ТПСП.

Двете нива ще бъдат сформирани на база ясно разписани функции и отговорности, като водещият им ангажимент ще бъде да подпомагат УО на ПРР 2021-2027 г. Заинтересованите страни на местно ниво ще бъдат определени на база предварително определена процедура за структуриране на местен комитет за ФСП. Функционирането на местното ниво ще бъде осигурено в рамките на техническата помощ по ПРР 2021-2027 г.

Той ще улесни подхода отдолу нагоре, като предложи конкретни мерки, инициативи, планове за действие и инвестиции, съобразно нуждите на областта и общината и ангажираността на местните заинтересовани страни и потенциални партньорства.

Друг ключов приоритет в подкрепа на принципа на партньорство и активното ангажиране на гражданите е насърчаването и даването на възможност за независим граждански мониторинг на изпълнението на ПРР чрез външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти) и прилагането на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП. Това ще допринесе за повишаване информираността на заинтересованите страни напр чрез съвместни срещи за обсъждане на конкретни проблеми, тематични обучения на независимите наблюдатели.

За да се гарантира синергия и допълняемост на наличните източници на финансиране за 3 въглищни региона ще се осигури ефективен координационен механизъм с др програми, вкл ФнФ (напр. персонализирани насоки за потенциални бенефициенти, координирани покани за предложения, тематични общи информационни събития/работилници)

МК ще участва в докладването и анализа на постигането на целите на ФСП.

МРРБ е отговорно за изпълнението на мерките от ТПСП, финансирани чрез ФСП в рамките на ПРР 2021-2027 г и ще бъде подпомагано от МЕ в неговата координираща роля.

ТПСП е разработен със съвместните усилия на национални и областни институционални органи и редица заинтересовани страни. По време на подготовката на анализите за ТПСП от външния консултант, ангажиран от ЕК, от началото на 2021 г., бяха организирани различни срещи с ключови заинтересовани страни.

ТПСП е публикуван за обществено обсъждане през август 2022 г и са получени коментари от 37 заинтересовани страни.

ТПСП беше допълнително публикуван за обществено обсъждане в периода 04.11.2022 г. – 05.12.2022 г. като част от оценката на въздействието върху околната среда. Издадено е Решение по

ОВОС 3-2/2023г. Допълнителните изменения в ТПСП ще бъдат консултирани с националния орган.

На 13.08.2023 г. последната версия на ТПСП е публикувана за окончателно обществено обсъждане преди одобрението от Министерския съвет. Резултатите от тази обществена консултация са публични и предложенията са отразени в окончателната версия на ТПСП.

Ангажиране на младежите

За да се ангажира по-младото поколение в изпълнението на ТПСП, периодично ще се организират семинари, кръгли маси и посещения на място за ученици от средните училища, студенти и млади висшисти. Семинарите ще имат за цел да мотивират младежите да останат в региона и да участват активно в диверсификацията на местната икономика чрез различни инициативи за създаване на предприятия, научноизследователска и развойна дейност, образование и заетост.

Мониторинг и оценка

Редовно ще се следи изпълнението за постигане на целите за преобразуване на възгледобивните региони. Друга цел е мониторингът на етапи, свързани с финансирането по ФСП. Изпълнението на ТПСП и операциите ще се осъществяват чрез мониторинг и оценка на индикаторите за резултати от отделните процедури за финансиране и съпътстващите проекти, определени в рамките на ПРР 2021-2027

Орган/органи за координация и мониторинг

МЕ се ангажира с изготвянето на ТПСП. На етап изпълнение, МЕ ще има координираща роля. Управляващ орган (УО) на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е ГД „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ в МРРБ и с решение на правителството се ангажира с изпълнението на ТПСП с финансиране от ФСП по ПРР 2021 - 2027 г. В тази връзка УО на ПРР ще участва в оценката и мониторинга на операциите. На местно ниво комитетите ще имат ангажимент да наблюдават изпълнението по ТПСП. Същевременно те ще имат и ключовата роля на посредник и връзка между институциите на национално ниво, отговорни за вземането на решения, и представителите на частния сектор, НПО, гражданите и др. От съществено значение ще бъде участието на общините, местни представители на социалните и икономически партньори, широко присъствие на бизнеса, НПО в областта на екологията, опазването на околната среда, развитието на чисти технологии, ВЕИ, младежки организации, организации в сферата на образованието и науката.

4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат

Позоваване: член 12, параграф 1 от Регламента за ФСП

Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции

Таблица 1. Показатели за крайния продукт

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)

Таблица 2. Показатели за резултатите

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари

Териториален план за справедлив преход - 2.Териториален план за справедлив преход на област Перник (null)

1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка

Позоваване: член 11, параграф 2, букви а) и б), член 6

1.1 Интегрираният план в областта на енергетиката и климата на Република България (ИНПЕК) за 2021 – 2030 г. е основният документ, в който се определят целите и мерките на националната политика в контекста на амбицията на ЕС да бъде климатично неутрален до 2050 г. Освен него се разработва и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г

Амбицията, заложена в ИНПЕК трябва да бъде актуализирана средата на 2024 г., с намерение проект на план да бъде подготвен 2023 г., за да се ускори преходът към климатична неутралност и да се засили устойчивостта на енергийната система в съответствие със Закона за климата, пакета „Подготвени за цел 55“ и REPowerEU. Ще бъде взета предвид и оценката на окончателния ИНПЕК, направена от ЕК през февруари 2021 г. Следва да се положат специални усилия в областта на възобновяемата енергия, енергийната ефективност, енергийната сигурност и ограничаването на емисиите на парникови газове, за да се обосноват избраните пътища за преход до 2030 г. и до 2050 г., както и за да може същите да се интегрират, когато е уместно, в петте измерения на актуализирания ИНПЕК.

Предвидените траектории за енергиен преход отчитат допълнително Плана за възстановяване и устойчивост на България (ПВУ), съгласно който производството на електроенергия от въглища трябва да бъде преустановено най-късно до 2038 г. Приемането на Пътна карта за климатична неутралност, одобрена с резолюция на Народното събрание (НС) и определяне на окончателната дата за спиране на въглищата най-късно до 2038 г., е ключов ангажимент по етап 114 от ПВУ (15837/23 ADD 1).

За да обсъди цялостния път до 2026 г., до 2030 г. и след това до 2038 г, в средата на 2022 г. бе създадена специална Комисия за енергиен преход (КЕП). Докладът от КЕП е финализиран през септември 2023 (виж Анекс 2) и е одобрен с решение на Министерски съвет №618/13.09.2023 г.

Очакван процес на преход към неутрална по отношение на климата икономика:

Прогноза за търсенето на електроенергия: В съответствие с траекториите за декарбонизация на търсенето на електроенергия в Европа, търсенето на електроенергия се предвижда до 2050 да нараства посредством електрификация на отоплението, транспорта и промишлеността, както и производството на зелен водород

Прогноза за капацитет и производство:

До 2026 г. новите ВЕИ мощности ще се увеличат с 3.5 GW, в резултат на което ВЕИ мощностите ще достигнат общо 5.2 GW и системите за съхранение (батерии) ще достигнат 1GW.

До края на 2026 г. се очаква намаление на инсталираните въглищни мощности съгласно декларирани намерения за инвестиции в нискоемисионни технологии от ключови оператори на инсталации и спрямо мерките в ПВУ, по които България ще поиска промени, включително добавяне на глава за REPowerEU.

Това взема предвид включително приетите на 17.11.2023 г. промени в Закона за енергетиката във връзка с дългосрочните договори за изкупуване

на ел. енергия. Съгласно чл. 93а, такива договори, включително споразумения за продължаване срока на действащи договори, не могат да се сключват, а производители, които са се възползвали от такива договори, не могат да получават нова държавна помощ за подпомагане на производството от въглища. Съответно след изтичането на дългосрочните договори на Марица Изток 1 (2026 г.) и Марица Изток 3 (март 2024 г.) всички централи използващи въглища ще продават произведената ел. енергия единствено на свободния пазар и ще бъде необходимо да заплащат самостоятелно пълната стойност на квотите за въглеродни емисии.

До 2030 г. наличните мощности, използващи лигнитни въглища е планирано да бъдат до 1.6GW. ВЕИ мощностите ще бъдат доразвити като инсталираните мощности ще достигнат 7.5 GW, включително офшорна вятърна енергия и системи за съхранение на енергия с капацитет от 1.6 GW.

До 2035 г може да бъде поддържан капацитет от 1 GW мощности, използващи лигнитни въглища, за обезпечаване на критичните нужди за осигуряване на националния електроенергиен баланс при различни климатични и геополитически сценарии, доколкото това е възможно съгласно секторните правила и правилата за държавна помощ. Това намерение не предопределя резултата от всяко решение, което ще бъде взето в това отношение до и по това време. Междувременно се очаква капацитетът на ВЕИ да надхвърли 10 GW към посочената година с включени офшорни вятърни електроцентрали с капацитет от 1.5 GW, както и системи за съхранение

Не се очаква въглищните мощности да имат значима роля в енергийния микс на България след 2035 г. Добивът на въглища ще следва посочения по-горе процес на намаляване.

Прогнозите за въглищния капацитет на национално и регионално ниво, вкл. постепенното спиране на въглищата най-късно до 2038 г., ще подкрепят актуализирания ИНПЕК. **Актуализацията на Пътната карта за климатична неутралност, базирана на доклада на КЕП ще вземат напълно предвид тези прогнози за развитието на въглищните мощности на национално и регионално ниво, вкл постепенното спиране на въглищата най-късно до 2038 г.** Съгласно ПВУ, след решението на НС от 6.10.2023 г. и предварителната оценка на Европейската комисия за него, българските власти са в процес на актуализиране на Пътната карта към климатична неутралност, за да гарантират съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ най-късно до края на първото тримесечие на 2024 г. Актуализираната Пътна карта ще бъде представена за одобрение от парламента. Тези ключови документи допълнително ще усилят процеса на преход, описан в ТПСП.

Развитието на производствения микс позволява да се поддържа нетният експортен баланс на България през целия хоризонт.

***Намаляване на въглеродните емисии и прогноза за разходите на електроенергийната система*:** С нарастващата роля на производството на ел. енергия от нискоемисионни източници, в прехода се очаква **80% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор до 2030 г. в сравнение с 1990 г. (35 млн. тона емисии към базовата година)** и над 90% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор от 2035 нататък

Енергийният преход се предвижда като структуриран процес, който се развива постепенно през годините главно до 2030 г., като дейностите по поетапното преустановяване на производството на енергия от въглища ще бъдат завършени до 2038 г. Окончателната дата за поетапно спиране на въглищата обаче все още предстои да бъде официално определена от НС в съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ.

Предвижда се своевременно развитие на заместващи базови мощности, съпътстващо постепенното намаляване на производството на електроенергия от въглища

За да подкрепи горепосочения процес на преход към климатично неутрална икономика, ПВУ концентрира 57,5 % от финансовите ресурси за зеления преход и мерки за трансформация в подкрепа на цели в областта на климата до 2026 г. По-специално, реформите и инвестициите

включват намаляване на въглищата най-късно до 2038 г. и същевременно утрояване на капацитета на ВЕИ в страната до 2026 г., подкрепено от нови системи за съхранение на енергия и подкрепа за пилотни проекти за зелен водород. Паралелно е предвиден ресурс за подпомагане на дигитализацията и развитието на електропреносната мрежа, в подкрепа на интегрирането на новите ВИ и системи за съхранение. Планът предвижда инвестиции в размер на 1,3 млрд. евро в областта на ВЕИ, съхранението на ел. енергия и капацитета на междусистемните връзки, както и близо 1 млрд. евро за енергийно ефективно обновяване на сградния фонд. Инвестициите в прехода ще бъдат допълнително подкрепени от ФСП. Рамката за разработване на планове за справедлив преход, вкл. създаването на качествени работни места, преобразуването на работни места и очакването на подходящо финансиране, е предоставена в ТПСП. Те подпомагат планирането, като осигуряват честен и справедлив преход, смекчавайки социалното въздействие и въздействието върху заетостта. Подпомага се също справянето с недостига на работна ръка и умения, намалявайки енергийната бедност и осигурявайки равен достъп до основни услуги за всички на приемлива цена.

1.2 Териториите, които се очаква да бъдат най-негативно засегнати

Постигането на целите на България в изпълнение на Европейската зелена сделка и климатична неутралност до 2050 г ще бъдат съпроводени с предизвикателства на прехода и критично социално-икономическо въздействие по отношение на декарбонизацията и трансформацията на електроенергийния сектор. Важно е уязвимостта на идентифицираните области (NUTS 3) да бъде надлежно разгледана от гл.т. на засегнатите заинтересовани страни и територии

В Приложение Г към доклада на България за Европейския семестър за 2020 г. са посочени 2 региона като най-силно засегнати от прехода към климатична неутралност - Стара Загора и Кюстендил. По време на преговорите, по искане на българската страна ЕК включи и област Перник, като призна, че тези 3 области са потенциално най-уязвими от прехода, тъй като са ключови зони на концентрация на местния въгледобив и производството на енергия от въглища, както и на свързаната с тези дейности икономическа структура.

За идентифициране на най-засегнатите територии, независим изпълнител извърши анализ през 2021 г. по проект, управляван от ГД „Реформи“ на ЕК.

Анализът прави преглед на 6-те региона (NUTS 2), 28 административни области (NUTS 3) и съставящите ги общини. Избрани и анализирани са основните показатели, пряко свързани със засегнатите работни места в промишлените предприятия, свързани с изкопаеми горива:

•Емисии от енергийните отрасли;

•Добив на въглища;

•Производство на енергия от въглища.

Сравнителният анализ на демографските данни, профила на икономиката, брутната добавена стойност (БДС) и засегнатите работни места показва, че 3-те области са изправени пред общи тенденции и предизвикателства (обезлюдяване, застаряващо население, доминиране на МСП), но с различен мащаб.

Оценката за Стара Загора, Кюстендил и Перник идентифицира засегнатите територии в следните категории:

•общини с находища на въглища (лигнитни или кафяви) и минни дейности;

•общини, в които са разположени ТЕЦ на въглища;

•общини, донори на работната сила, която пътува.

Стара Загора е определена като най-засегната от прехода, тъй като 4 въглищни ТЕЦ и мини са разположени на територията й. По отношение на потенциално засегнатите работни места също е водеща.

Водещата позиция на Стара Загора по БДС се дължи на комплекс Марица Изток, което показва структурната роля на въгледобивната промишленост в икономиката на областта.

Прекратяването на дейността на въглищните мини и ТЕЦ-ове засяга територия, надхвърляща границите на конкретните общини, в които са разположени ТЕЦ-овете. Общините донори на работна сила също ще понесат социално-икономическите последици от прехода.

Енергийният комплекс Марица Изток е териториална комплексна система, излизаща извън административните граници на област Стара Загора.

Процесът на постепенно спиране на производството на енергия на базата на въглища в енергийния комплекс Марица Изток още не е започнал, докато процесът в област Кюстендил и Перник е вече в ход.

Детайлно описание на най-засегнатите територии в ЮИР има в раздела на Анекс 1.

Кюстендил е най-уязвима от гледна точка на социално-икономически и демографски тенденции, тъй като постепенното преустановяване на добива на въглища и производството на енергия от въглища може да се проследи до последните 20г. В същото време не е извършено планиране на нови работни места и икономически дейности. В Кюстендил най-засегнати са общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил. Предвижда се справедливият преход да обхване цялата територия на областта с фокус върху въгледобивния и енергийния сектор. Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места е разнообразно на общинско ниво в Кюстендил – най-много са засегнатите работни места в общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил, докато останалите общини в областта са засегнати в по-малка степен.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места на общинско ниво в **Перник** е съсредоточено в община Перник, а другата засегната община по отношение на схемата за търговия с емисии е Радомир. В областта има концентрация на наети лица (хиляда), базирани главно в град Перник и близки села. Индикативните инвестиционни намерения на оператора на ТЕЦ, извън подкрепата по ФСП, за изграждане на нискоемисионен топлоизточник с инсталирана мощност 80 MW електрически, които в комбинация с вече инсталирани газови мощности, ще покрие изцяло топлинния товар на града и ще доведе до заместване на съществуващи мощности, изгарящи въглища, с нискоемисионни технологии.

Категоризацията на най-засегнатите територии показва, че прекратяването на използването на въглищните мини и ТЕЦ засяга територия, излизаща извън границите на отделните общини. Общините, донори на работна сила, също поемат социално-икономическите ефекти от прехода.

През 2020 г работната сила на минните/енергийните компании е концентрирана в област Кюстендил – 1,5 х. служители и едва 0,1 х. служители, пътуващи от други области. Най-засегнатите общини от гледна точка на загуба на работни места са: Дупница – 0.7 х.; Бобов дол – 0.5 х.; Кюстендил – 0.1 х.; Сапарева баня – 0.06 х.

Най-засегнатите територии в ЮЗР са:

Територии с находища на въглища, експлоатирани в момента или вече експлоатирани, които се нуждаят от рекултивация:

- община Перник - находища и действащи въгледобивни мини;

- община Бобов дол - находища и действащи въгледобивни мини.

Територии с ТЕЦ, нуждаещи се от рекултивация, промишлено преустройство и технологично пренасочване към друг енергиен източник:

- община Перник - ТЕЦ Република (електрическа мощност - 105 MW, инсталирана топлинна мощност - 502 MW)
- община Бобов дол – ТЕЦ Бобов дол (630 MW).

Територии донори на пътуваща работна сила:

- общини Дупница, Кюстендил и Сапарева баня – Кюстендил
- община Перник – Перник.

Въгледобивът в Кюстендил все още се осъществява с пълния капацитет на ТЕЦ Бобов дол с местни въглища. В Перник има концентрация на служители (1000), които живеят предимно в град Перник и близките села в общината.

Предстоящото въздействие върху работните места, декарбонизацията и прехода към неутрална по отношение на климата икономика, при отсъствието на смекчаващи мерки, ще бъде значително.

2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Територия: Област Перник

2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Населението на област Перник на ниво NUTS 3 наброява 120 426 души (2019 г.). Равнището на безработица е едно от най-ниските в България (4,3%), а средната годишна заплата (11 895 лв.) е под средната за България. Икономическият микс на Перник включва различни отрасли, включително селско стопанство, преработваща промишленост, в т.ч. производство на основно желязо, стомана и феросплави, производство на електрически трансформатори, производство на облекло.

През последните 40 години област Перник е изправена пред структурни, демографски и преходни предизвикателства. Въпреки това близостта на Перник до град София има смекчаваща роля по отношение на придвижването и работните места. Областта има четвъртата най-ниска БДС сред всички области в България и се нарежда на предпоследно място в Югозападния район с 969 млн. лв. Освен това Перник има малък дял в икономиката на региона на ниво NUTS 2 поради непропорционалния принос на София (столица).

В случая на Перник "агломерационната сянка" на София може да се превърне в предимство, особено ако се приложат мерки за стимулиране на

ежедневната трудова миграция от столицата. Непосредствената близост на област Перник до София би могла да се използва за разширяване на местата за инвестиции извън границите на столицата и двата града да могат да създадат активен агломерационен коридор и коридор за развитие.

Перник е на второ място по брой на работната сила в региона след Кюстендил. Коефициентът на трудова активност в Перник е 77,5%. Перник е една от областите с най-висок коефициент на заетост в България - 70,9%, което се дължи и на минния и енергийния сектор.

Перник е областта с второто най-ниско ниво на безработица в региона NUTS2 - 4,3%, а общият брой на безработните е най-нисък в региона. В резултат на прехода обаче равнището на безработица ще се повиши. От друга страна, 40 % от всички безработни са без квалификация, 24 % се квалифицират като специалисти, а 36 % са професионални работници.

Необходимо е прилагането на целенасочени мерки, за да се преодолее въздействието на прехода към неутрална по отношение на климата икономика. Понастоящем близостта до столицата не е фактор за растеж, а по-скоро причина за негативни тенденции като "изтичане на мозъци", оттегляне на работна ръка и на инвестиции и други регионални предизвикателства.

Представените показатели доказват неблагоприятното икономическо положение на областта в България, което може да се усложни допълнително от загубата на значителна част от БДС, която идва от минния и енергийния сектор (на базата на пряко засегнатите работни места в тези сектори), поради прехода. Освен това е налице непряко въздействие върху предприятията, които взаимодействат с компаниите от минния и енергийния сектор.

Уязвимостта на областта към прехода е значителна, тъй като алтернативните икономически дейности, които биха заменили добива на въглища и производството на енергия от въглища, не могат да компенсират БДС, генерирана понастоящем от минния и енергийния сектор. Преходът оказва влияние основно върху община Перник.

В областта има няколко сектора, които генерират високи емисии на парникови газове. През 2019 г. 31% от БДС в област Перник се дължи на индустриалния сектор, включително подсектори с високи емисии на парникови газове, като минно дело и енергетика. Показателно е, че 9,36% от БДС на областта идва от предприятията в тези сектори, а 11,0% от населението е заето в тези и свързаните с тях предприятия. ТЕЦ "Топлофикация Перник", топлофикационното дружество, е отговорно за по-голямата част от емисиите на парникови газове в областта поради използването на въглища за производство на топлинна енергия. По-голямата част от БДС на областта идва от сектора на услугите, главно от транспорта, който е въглеродно интензивен.

Затихващи и трансформиращи се сектори:

Намаляващите сектори в област Перник, които ще бъдат постепенно преустановени, са: въгледобивни дейности, производство на енергия с използване на въглища (вкл. електроенергия, топлинна енергия и пара), с изключение на ТЕЦ за отопление, в случай че докаже, че отговаря на критериите за устойчивост по Директива RED II (икономии на ПГ след 2021 г. >70% и след 2026 г. >80%); доставка на специализирано оборудване за минни машини, инструменти, резервни части и др, възстановяване и третиране на отпадъци, административна дейност и т.н.); основно производство на желязо, стомана и феросплави, освен ако не прилага широкообхватни мерки за декарбонизация.

Въглищната промишленост по границата между област София и област Перник включва следните две мини – мина Бели брег и мина Станянци. И двете мини доставят лигнитни въглища на ТЕЦ Бобов дол и ТЕЦ Топлофикация Перник. През 2020 г. общият брой на наетия персонал възлиза на 148 (от 256 през 2016 г.) служители в мина Станянци и съответно 62 (от 310 през 2016 г.) служители в мина Бели брег. В сравнение с потенциално пряко засегнатите работни места в област Кюстендил (2,283 заети през 2016 г. и 1,560 заети през 2020 г.) и област Перник (256 заети през 2016 г. и

992 през 2020 г.), потенциалният ефект върху въглищната промишленост на област София изглежда много по-малък.

Трансформиращите се сектори в област Перник, които ще могат да трансформират своите дейности и да се адаптират към неутралната по отношение на климата икономика, са:

• Доставка на специализирани инсталации за производство на електроенергия, машини и части.

• Дейности, подпомагащи производството на енергия

Освен това основната характеристика на област Перник е традиционната специализация в производството на изходен чугун, стомана и феросплави, което представлява значителен дял от въглеродните емисии от секторите, обхванати от СТЕ на ЕС в областта – 43.13%. Това е единственият производствен сектор с регистрирани емисии от СТЕ в областта, който се състои от две големи предприятия за производство на стомана – Стомана Индъстри и Радомир Метал Индъстрийз

Очаквани загуби на работни места и нужди от преквалификация, като се вземат предвид прогнозите за умения

На този етап предоставянето на конкретни числени показатели за засегнатия персонал е само ориентировъчно. Очаква се 8-10% средногодишно намаление на преките и непреки работни места до 2030 г., което налага своевременно създаване на адекватни алтернативи за засегнатите лица. След 2030 г. се очаква постепенно по-нататъшно намаляване на заетостта в минните и въглищните електроцентрали, в съответствие с окончателното преустановяване на производството на топлинна и електрическа енергия от въглища до 2038 г., което ще наложи допълнителни усилия за осигуряване на качествена алтернативна заетост и никой да не бъде изоставен.

Въздействието върху местния пазар на труда ще бъде значително, тъй като минният и енергийният сектор са структурният икономически сектор и работодател. За област Перник са взети като референтни две конкретни години – 2030 г. (намаляване на емисиите от въглищни ТЕЦ) и 2038 г. (последната планирана дата за завършване на спирането), за да бъдат приведени в съответствие с очакваните промени, посочени в глава 1. В първата ключова година ще са необходими около 1000 алтернативни подходящи работни места в други икономически сектори, което съответства на по-ниското използване на капацитета на въглищните ТЕЦ. До 2038 г. се очаква да бъдат създадени още 1,8 хиляди нови работни места в други икономически области с постепенния напредък на енергийния преход до окончателното спиране на въглищата до 2038 г.

Неблагоприятната структура на уменията на работната сила може да се влоши допълнително от постепенното закриване на интензивни на емисии икономически сектори, което се отнася както за средно, така и за нискоквалифицираните работници. Добивът на въглища и производството на електроенергия и топлоенергия от въглища в областта имат дългогодишни традиции, което предполага, че много служители притежават набор от умения, свързани с промишлеността в областта, и ще се нуждаят от преквалификация, повишаване на квалификацията и основна квалификация, за да отговорят на нуждите на бъдещата икономика.

Новите умения, които трябва да бъдат създадени, трябва да са свързани с чистата енергия и енергийната ефективност, в т.ч. фотоволтаични панели, електрическо оборудване и технически елементи за фотоволтаични панели, кабели, инвертори, алуминиеви рамки за фотоволтаични системи, хидролизатори за зелен водород, допълнително оборудване за зелен водород, геотермално оборудване - тръби, клапани, автоматизация и др. Освен това промишлеността за производство на основно желязо, стомана и феросплави следва да прилага мерки за повишаване на квалификацията и преквалификация за декарбонизация.

Освен това всички останали активни икономически сектори следва да бъдат подкрепени за създаване на нови работни места и прилагане на мерки за декарбонизация, като например производство на чиста енергия и топлинна енергия и мерки за енергийна ефективност, инсталиране на

оборудване с по-голям капацитет и намаляване на емисиите на парникови газове и др.

Преходът към неутрална по отношение на климата икономика ще се отрази на териториите в различни аспекти:

- Мините ще се нуждаят от мащабна рекултивация, каквато досега не е имало в България. Обикновено дейностите по рекултивация изискват участието на голям брой работници и отнемат дълъг период от време, като по този начин се създава алтернативно използване на наличния трудов ресурс от мините. Въглищните мини (открити или подземни) и прилежащите им терени са публична държавна собственост. Дружествата, които ги експлоатират, имат концесионни договори, но не притежават собственост върху земята.
- Рекултивираните терени биха били подходящо място за алтернативни инвестиции - например фотоволтаици или кафяви площи, а не за земеделски площи/земя;
- Използването на съществуващите въглищни мощности ще намалее с времето в съответствие с пътната карта
- ВЕИ и други нисковъглеродни мощности трябва да заменят съществуващиге мощности
- Настоящата структура на работната сила, наета в секторите B и D на NACE, дава възможност за евентуално пренасочване към нови промишлени дейности (изискващи предимно нискоквалифицирана и средноквалифицирана работна сила).

Планираното заместване на производството на електроенергия от въглища с ВЕИ и други промишлени дейности ще повлияе значително на системата за управление на добива, което включва ограничаване и затваряне на оперативни блокове за по-кратки от планираните периоди на работа. Такова ранно ограничаване на плановете за добив изисква правилно управление на дейностите по преоборудване и след закриване, които трябва да бъдат осигурени от квалифициран персонал и осигурени с финансова подкрепа, за да се избегнат неблагоприятни въздействия върху околната среда.

2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква г)

Преходът към неутралност по отношение на климата (енергетиката е най-големият източник на емисии на парникови газове - през 2020 г. на този сектор се падат 71,29 % от общите емисии, като основният източник е изгарянето на твърди горива - 49 %, следвано от течните горива - 35,3 % и газообразните горива - 13,7 %) ще доведе до редица въздействия, повечето от които са свързани със закриването и преобразуването на минните и енергийните предприятия. Тъй като тези предприятия са едни от най-големите работодатели в областта, съществува голям риск от загуба на работни места и БДС. Освен това съществува риск от увеличаване на равнището на безработица, емиграция на работната сила, ускоряване на обезлюдяването, икономически упадък и проблеми с качеството на въздуха.

Според Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2030 г. делът на възобновяемата енергия в енергийния микс на България трябва да нарасне до 27,09% от брутното крайно потребление на енергия. ВЕИ капацитетът нараства експоненциално и България реши да увеличи амбициите си за ВЕИ. Базираното на въглища електричество (за енергийна употреба) вече постепенно се заменя с възобновяемо

електричество. Остатък от ВЕИ или допълнителен капацитет на място (в комбинирани инсталации) ще се използва за възобновяемо производство на водород.

Икономическото развитие и диверсификацията са от изключителна важност и са необходими смекчаващи мерки за справяне с предизвикателствата, свързани с прехода към неутрална по отношение на климата икономика. Тези мерки следва да включват подкрепа за създаването на нови предприятия и за растежа на съществуващите в сектори с висок потенциал.

Над 60 % от работната сила в област Перник е с висше, средно и средно професионално образование, което предоставя възможности за пренасочване на заетостта от ниските и средните към средните и средно високите технологии, както и в сектора на услугите.

Област Перник е подписала меморандуми за партньорство с Националната компания "Индустриални зони" и има индустриални паркове, които са в етап на планиране и изграждане. Област Перник предвижда изграждането на индустриален/логистичен парк на площ от 346,3 хектара. В момента територията на Индустриална и логистична зона Перник се нуждае от изграждане на сгради, халета и складове.

Освен това наличието на добре развита и лесно разпознаваема екосистема за научни изследвания и иновации би улеснило значително процеса на диверсификация на икономиката във въглищните райони.

Съвместните научноизследователски и развойни дейности между академичните среди и бизнеса (напр. чрез инкубатори и индустриални клъстери) водят до развитие на нови знания, които са основа за въвеждане на нови технологии и иновации на продукти и процеси. Инфраструктурата за научноизследователска и развойна дейност в област Перник е представена от един университет и може да бъде доразвита.

Едно от основните идентифицирани предизвикателства е необходимостта от укрепване на техническия капацитет на заинтересованите страни (общини, МСП и др.) за подготовка и изпълнение на проекти, финансирани от ЕС. Това може да се постигне чрез създаването на Агенция за регионално развитие, която да улесни процеса и да поеме отговорността за процеса на преход в региона.

Няколко групи работници бяха определени като най-уязвими и засегнати от прехода към неутралност по отношение на климата и към тях трябва да бъде насочена пряката дейност на ФСП. Тези групи включват работниците в местните предприятия за добив на въглища и за производство на енергия и топлинна енергия на базата на въглища, работниците в доставчиците на ТЕЦ и мините, заетите в производството на основно желязо, стомана и феросплави, членовете на семействата на горепосочените групи и младите хора, на които предстои да завършат образованието си до 2030 г.

Изпълнението на мерките по ТПСП ще доведе до следните резултати:

-Масивна рекултивация на минните участъци с участието на голям брой работници, като по този начин се създава възможност за алтернативно използване на наличния трудов ресурс от мините;

-Осигуряване на подходящи места чрез рекултивация на минните участъци за алтернативни инвестиции - фотоволтаични инсталации;

-Преминаване към други енергийни източници с цел намаляване на въглеродните емисии и заместване на капацитета на съществуващите мощности с комбинация от ВЕИ и ниско-въглеродни гъвкави мощности, включително - с фотоволтаични системи, слънчеви системи за централно отопление като комбинирана система за производство на топлинна енергия и енергия за охлаждане, зелен водород, геотермална енергия, вятърна енергия и биометан;

-Прехвърляне на работни места към нови промишлени дейности в сектори в преход и такива с висок потенциал за създаване на БДС.

2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове

Позоваване: член 11, параграф 2, буква д)

Финансирането, предоставено в рамките на ФСП, е фиксирано и може частично да отговори на установените предизвикателства. В допълнение към ФСП има значителен принос от бюджета на ЕС чрез различни инструменти, включително Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд (КФ), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Съществуват и няколко възможности за финансиране на национално равнище, които са насочени към някои от съответните стълбове и мерки в рамките на териториалните планове за справедлив преход.

Информацията по-долу обобщава тази последователност по отношение на:

1) Национален план за възстановяване и устойчивост, Стълб "Зелена България", Компонент "Кръгова и нисковъглеродна икономика", Реформи/инвестиции: (допълнителни обяснения са предоставени в глава 1):

- Създаване на национален фонд за декарбонизация;

- Улесняване и повишаване на ефективността на инвестициите в енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;

- Разработване на определение и критерии за "енергийна бедност" за домакинствата в Закона за енергетиката;

- Енергийна ефективност на сградния фонд;

- Програма за финансиране на единични мерки за използване на енергия от възобновяеми източници в еднофамилни и многофамилни сгради;

- Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление;

- Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ заедно със сметките за енергия;

- Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ;

- Цифрова трансформация и развитие на информационните системи и системите в реално време на Електроенергийния системен оператор в условията на нисковъглеродна икономика;

- Изготвяне и приемане на Национална пътна карта за подобряване на условията за разгръщане на потенциала за развитие на водородните технологии и на механизмите за производство и доставка на водород;

- Схема за подкрепа на пилотни проекти за производство на зелен водород;

- Либерализация на пазара на електроенергия;

- Развитие на нисковъглеродна икономика и създаване на Комисия за енергиен преход и пътна карта за постигане на неутралност по отношение на климата;

- Декарбонизация на енергийния сектор;
- Подобряване на корпоративното управление на държавните дружества в енергийния сектор;
- Схема за подпомагане на изграждането на минимум 1,4 GW ВЕИ и батерии;
- Развитие на използването на геотермалната енергия в България за производство на електричество и топлина;
- Национална инфраструктура за съхранение на електрическа енергия от ВЕИ (RESTORE).

2) Програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд и други съответни области на политиката:
- Развитие на регионите;
- Конкурентоспособност и иновации в предприятията;
- Изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация;
- Изследвания и иновации;
- Развитие на човешките ресурси;
- Образование;
- Околна среда;
- Транспортна свързаност;
- Техническа помощ.

3) Териториална стратегия за развитие на Югозападния регион 2021-2027 г;

4) Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.

2.4. Предвидени видове операции

Позоваване: член 11, параграф 2, букви ж) — к) и член 11, параграф 5

Инициативите са в три стълба, отразяващи предизвикателствата и нуждите на Перник. Средствата от ФСП за региона възлизат на 92 млн.евро.

Стълб 1 - Индустрия за устойчиви енергийни решения

Стълб 2 - Социална подкрепа и подкрепа за заетостта

Стълб 3 - Разнообразяване на местната икономика

Хоризонталният приоритет е насочен към повишаване на капацитета на УО и на бенефициентите

Стълб 1

1.Рекултивация на минните терени

Възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа "замърсителят плаща" (извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера) и подготовката им за алтернативни икономически дейности ще бъде подкрепено. В дейността ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).

Съществуващите планове за рекултивация на въглищни мини не отразяват нито по-ранното от планираното затваряне на въглищните мини, нито нуждите от новопланирани индустриални приложения на територията на кариерите.

Мярката ще включва дейности за подобряване на рекултивираните земи за специфични икономически дейности, като например развитие на индустриални зони, изграждане на мощности за ВЕИ, в съответствие с принципа „замърсителя плаща“. Предвиждат се проекти за промяна на предназначението, обхващащи набор от опции, включително базирани на природата решения (виж Анекс 3 за детайли относно принципа „замърсителя плаща“)

2.Подкрепа за МСП, фокусирани върху НИРД, проектиране, монтаж на фотоволтаични панели

Целта е да се подпомогне производството на фотоволтаични системи, които ще подпомогнат създаването на работни места и БДС, както и енергийния преход, като се използва вече съществуващия инженерен опит и се разработят соларни системи за централно отопление като комбинирани системи за охлаждане и тригенерация на топлинна и електрическа енергия в МСП.

3.Подкрепа за МСП, насочени към инсталации за биогаз (биометан)

Целта е да се подкрепи производството на биогаз (биометан), което ще подпомогне създаването на работни места и БДС, както и енергийния преход, като се използва вече съществуващия инженерен опит. Биометанът ще се използва като алтернативно гориво с ниски емисии и създаващо работни места, базирано на органични отпадъци - за промишлени цели. Биометанът ще отговаря на критериите за устойчивост, изложени в Директива (ЕО) 2018/2001. Изпълнението на критериите за устойчивост ще бъде предмет на доказване от кандидатите в схемата за подпомагане. Проектът ще подпомогне намаляването на емисиите на парникови газове и ще интегрира управлението на отпадъците и енергийните системи в региона. Обхватът на действие изключва селскостопански остатъци и/или селскостопански отпадъци.

4.Подпомагане на съоръженията за производство и използване на ВЕИ и зелен водород

По отношение на технологиите се очаква подкрепата да бъде насочена към пилотни проекти за производство и/или съхранение на зелен водород и за внедряване на ВЕИ. Подкрепата ще бъде насочена и към използването на зелен водород като акумулиране на енергия, термичен и/или химичен агент. Това включва производство и инсталиране на водородни електрически клетки, хидролизатори за водород за обществено отопление, транспорт и друго водородно оборудване, необходимо за прехода към водород като енергиен източник. Интегрирани проекти за производство и използване на зелен водород ще бъдат приоритизирани.

Подкрепа ще се осигурява и за производство или използване на зелен водород отделно, тъй като това е нова технология и проектите са демонстрационни. Въздействието върху заетостта се очаква да обхване строителството и фазата на поддръжка, както и обучението на работниците за проекти за ВЕИ и зелен водород. Мярката допълва дейностите за рекултивация на откритата разработка на въглища, както и мерките за

подпомагане на ВЕИ и създаване на водородна пътна карта, както е предвидено в други фондове на ЕС, които ще подпомогнат декарбонизацията на определени индустрии с интензивно използване на изкопаеми горива като металургията. По избор производствените мощности биха могли да бъдат създадени върху рекултивирана земя от открита разработка и така проектът може да спечели от консолидираната собственост върху земята. Проектите, които са получили "печат за високи постижения" по програма Хоризонт Европа, също ще бъдат приоритетни по тази схема за подпомагане.

Стълб 2

5.Картографиране на уменията на засегнатата работна сила (виж Анекс 4)

Подробна оценка на уменията и компетенциите на заетите в ТЕЦ и въглищните мини се счита за много важна за успешното моделиране на мерките за преквалификация и повишаване на квалификацията на засегнатата работна сила. Дейността ще се реализира на 2 етапа:

1. Програмиране

МЕ заедно с отговорните министерства, синдикатите, бизнеса и ключови местни заинтересовани страни, разработи Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие, повишаване на квалификацията и преквалификация на засегнатата работна сила от процеса на преход.

2. Изпълнение

Изготвяне на методология и оценка на уменията и компетенциите на 15 000 заети в ТЕЦ-ове и въглищните мини с ресурс от ПРЧР. С ресурс от ПРР, след одобрение на ТПСП, ще се изготви картографиране на 30 000 косвено засегнати лица (членове на семействата на заети лица в ТЕЦ и въглищните мини, работещи в свързаните индустрии). На база получената информация ще се програмират мерките по ФСП за кариерна подкрепа и повишаване на квалификацията и уменията на работната сила.

6. Преквалификация и повишаване на квалификацията

Преквалификация и повишаване на квалификацията на работници за новите работни места, вкл. компенсации за служители в периода на обучение докато все още работят при **настоящи/преходни/нови работодатели,** активно подпомагане на търсещите работа, кариерно консултиране, подпомагане на намирането на работа, развиване на предприемачески умения. Мерките ще бъдат насочени и за групите в неравностойно положение и младежите.

За активното подпомагане на търсещите работа, мерките могат да включват кариерно консултиране и услуги за подпомагане на намирането на работа, предприемачески умения. Предвиждат се специални мерки за групите в неравностойно положение и младежите. Ключова роля в предоставянето на своя опит за преквалификация и повишаване на квалификацията на работниците за новите работни места има и Агенция по заетостта. Преквалифициране и повишаване на квалификацията на съществуващата работна сила и стимулиране на смяната на работа на новоквалифицираните работници към друга работа.

7. Мерки за енергийна ефективност и ВЕИ, вкл. за справяне с енергийната бедност

Мярката ще подкрепи ЕЕ в жилищни сгради с акцент върху енергийно бедните домакинства и уязвимите потребители на енергия с оглед справяне с енергийната бедност. Обновяване на сгради, вкл внедряване на ВЕИ, отоплителни и климатични инсталации. Това ще смекчат въздействието на процеса на преход чрез облекчаване тежестта от нарастващите енергийни разходи и ще запълнят произтичащите несъответствия в производството на енергия чрез комбинация от интервенции за ЕЕ и използване на ВЕИ. Интервенциите за ЕЕ ще допринесат за намаляване потреблението на

енергия и въглеродния отпечатък в региона. При изпълнението на дейностите ще се използва националната дефиниция за енергийна бедност и уязвими потребители съгласно Закона за енергетика, след като започне да се прилага.

8. Схема за подпомагане на потребители производители и енергийни общности

По тази операция може да се предоставя подкрепа за:

-домакинствата за инсталации за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, съвместно със съоръжения за съхранение на електрическа енергия ако е приложимо, с цел превръщането им в потребители на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници (по смисъла на ЗЕВИ); и

-създаването на общности за възобновяема енергия (по смисъла на Директиви 2018/2001 и 2019/944), които да произвеждат, потребяват, съхраняват излишните количества енергия от възобновяеми източници, както и да споделят и/или търгуват в рамките на общността за възобновяема енергия енергията, произведена от инсталации, притежавани от общността за възобновяема енергия.

Стълб 3

9.Развитие на Индустриална и логистична зона Перник

Подкрепа за разширяване или създаване на индустриални паркове, съсредоточени върху решения в областта на чистите технологии. Такива решения използват уменията на работната сила, която е най-пряко засегната от прехода. Ще бъде предоставена и насърчавана подкрепа за специализация в подсектори с най-голям местен потенциал, като металообработка, каучук и устойчиво използване на пластмаси, производство на хранителни продукти и напитки, производство на електрическо оборудване и технологии за чиста енергия. Подкрепата ще бъде насочена към МСП и стартиращи предприятия. Предвидените допустими разходи включват създаването на вътрешна техническа инфраструктура, социални и административни съоръжения. Подкрепата може да бъде насочена към съоръжения за местно производство и съхранение на електроенергия, центрове за създаване на мрежи, бизнес инкубатори, цифровизация. Подкрепата е насочена към по-нататъшното развитие на съществуващата индустриална и логистична зона в Перник, диверсификация и адаптиране на предприятията към икономическия преход, адаптиране на местните предприятия към техните нужди и ниво на развитие. Фокусът е да се гарантира, че предприятията могат да се интегрират във веригата на стойността във връзка с новите икономически дейности. Целта е да се подкрепи заетостта в региона, засегнат косвено от прехода. Подкрепата може да включва закупуване на ново оборудване и осигуряване на специализирано обучение на персонала и за нематериални активи; мерки за ЕЕ, както и подкрепа за цифровизацията на предприятията. Фокус ще бъдат сектори, определени като приоритетни за региона, като мехатроника, химическа промишленост, селско стопанство, промишлени ИКТ решения, производство на електрически компоненти и чисти енергия.

Мярката също така ще даде възможност за нисковъглеродно свързване на местния транспорт. Това ще бъде допълнително уточнено след изготвянето на интегриран генерален план за целия регион. Връзките със съседни области могат да се подкрепят от ФСП стълб 2 и 3.

10.Център за НИРД за промишлеността, подкрепящ услуги като изследователски център за промишлен дизайн и научен център за материалознание

Подкрепа за сътрудничеството между академичните среди и бизнеса чрез иновативен технологичен център, който ще осигури благоприятна среда за привличане на изследователи и кариерно развитие, както и първокласна инфраструктура за укрепване и надграждане на експертния опит и капацитет за разработване на висококачествени научни резултати и тяхното превръщане в иновативни продукти, системи и услуги. Центърът ще се фокусира върху индустриалния дизайн, както и върху научен център за материалознание. Той ще предоставя целева подкрепа за развитието на

НИРД в новосъздадени предприятия и ще осигурява подкрепа за пазарната реализация на техните изследвания, включително чрез регистрация на интелектуална собственост и развитие на екосистема (насърчаване на предприемачеството, консултантски услуги, бизнес инкубатори).

Виж допълнителна информация в Анекс 1

Хоризонтален стълб: Техническа помощ

- Техническа помощ на МРРБ като управляващ орган на ПРР за ефективното управление и използване на ФСП.

- Министерство на енергетиката в своята координираща роля в изпълнението на ТПСП

-Социалните партньори в качеството им на ключови заинтересовани страни и сътрудници

-Организиране на периодично обучение на персонала на заинтересованите страни, техническа помощ/специализирана експертиза от външни организации за бенефициентите

- Изследвания, предпроектни проучвания, проучвания на потенциала на МСП на областно ниво

- Подкрепа за добре функциониращ механизъм и изграждане на капацитет на ключови заинтересовани страни за прехода към климатично неутрална икономика

- Обучения за местната/регионалната администрация

- Информационни дни, организирани с подкрепата на социалните партньори в засегнатите региони

чл. 11 (2) (з): Няма да се подкрепят производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП.

чл. 11 (2) (и): Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от дейности, изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, не се подпомагат.

чл. 11 (2) (й): Синергиите и допълняемостта с други съответни програми на ЕС са описани в Анекс 1.

чл. 11 (2) (к) и чл. 11 (5): Синергиите и допълняемостта с планираната подкрепа по другите стълбове на МСП:

Стълб II ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, НИРД, цифровизация, транспортни връзки, улавяне и използване на въглерод и улавяне и съхранение на въглерод (извън СТЕ) - виж Анекс I.

Стълб III ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, чиста енергия, кръгова икономика, транспортни връзки и други сектори – виж Анекс I.

3. Механизми за управление

Позоваване: член 11, параграф 2, буква е)

Партньорство

За да се спази принципът на партньорство, да се гарантира контрол върху процеса на местно ниво, да се гарантира, че плановете отговарят на местните нужди и да се осигури гладко изпълнение на плановете ще бъде осигурен координационно-управленски механизъм - на национално и на местно ниво.

Национално ниво - представители на всички институции, отговарящи за планирането и изпълнението на ангажиментите и целите за климатичен преход в рамките на Механизма за справедлив преход. То ще има функциите по мониторинг и контрол на цялостното изпълнение на поетите ангажименти в териториалните планиве на национално ниво.

Местно ниво – сформиране на местни комитети в отделните райони с широк кръг от заинтересовани страни, пряко ангажирани с реализацията на инвестициите и дейностите от териториалните планове на регионално ниво, чрез които се допринася за постигането на националните цели и приоритети в областта на климатична неутралност. Ще имат функции по наблюдение и докладване напредъка, идентифициране на рискове, както и възможност за изготвяне на предложения към националното ниво за изменение/актуализация на ТПСП.

Двете нива ще бъдат сформирани на база ясно разписани функции и отговорности, като водещият им ангажимент ще бъде да подпомагат УО на ПРР 2021-2027 г. Заинтересованите страни на местно ниво ще бъдат определени на база предварително определена процедура за структуриране на местен комитет за ФСП. Функционирането на местното ниво ще бъде осигурено в рамките на техническата помощ по ПРР 2021-2027 г.

Той ще улесни подхода отдолу нагоре, като предложи конкретни мерки, инициативи, планове за действие и инвестиции, съобразно нуждите на областта и общината и ангажираността на местните заинтересовани страни и потенциални партньорства.

Друг ключов приоритет в подкрепа на принципа на партньорство и активното ангажиране на гражданите е насърчаването и даването на възможност за независим граждански мониторинг на изпълнението на ПРР чрез външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти) и прилагането на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП. Това ще допринесе за повишаване информираността на заинтересованите страни напр чрез съвместни срещи за обсъждане на конкретни проблеми, тематични обучения на независимите наблюдатели.

За да се гарантира синергия и допълняемост на наличните източници на финансиране за 3 въглищни региона ще се осигури ефективен координационен механизъм с др програми, вкл ФнФ (напр. персонализирани насоки за потенциални бенефициенти, координирани покани за предложения, тематични общи информационни събития/работилници)

МК ще участва в докладването и анализа на постигането на целите на ФСП.

МРРБ е отговорно за изпълнението на мерките от ТПСП, финансирани чрез ФСП в рамките на ПРР 2021-2027 г и ще бъде подпомагано от МЕ в неговата координираща роля.

ТПСП е разработен със съвместните усилия на национални и областни институционални органи и редица заинтересовани страни. По време на подготовката на анализите за ТПСП от външния консултант, ангажиран от ЕК, от началото на 2021 г., бяха организирани различни срещи с ключови заинтересовани страни.

ТПСП е публикуван за обществено обсъждане през август 2022 г и са получени коментари от 37 заинтересовани страни.

ТПСП беше допълнително публикуван за обществено обсъждане в периода 04.11.2022 г. – 05.12.2022 г. като част от оценката на въздействието върху околната среда. Издадено е Решение по

ОВОС 3-2/2023г. Допълнителните изменения в ТПСП ще бъдат консултирани с националния орган.

На 13.08.2023 г. последната версия на ТПСП е публикувана за окончателно обществено обсъждане преди одобрението от Министерския съвет. Резултатите от тази обществена консултация са публични и предложенията са отразени в окончателната версия на ТПСП.

Ангажиране на младежите

За да се ангажира по-младото поколение в изпълнението на ТПСП, периодично ще се организират семинари, кръгли маси и посещения на място за ученици от средните училища, студенти и млади висшисти. Семинарите ще имат за цел да мотивират младежите да останат в региона и да участват активно в диверсификацията на местната икономика чрез различни инициативи за създаване на предприятия, научноизследователска и развойна дейност, образование и заетост.

Мониторинг и оценка

Редовно ще се следи изпълнението за постигане на целите за преобразуване на възгледобивните региони. Друга цел е мониторингът на етапи, свързани с финансирането по ФСП. Изпълнението на ТПСП и операциите ще се осъществяват чрез мониторинг и оценка на индикаторите за резултати от отделните процедури за финансиране и съпътстващите проекти, определени в рамките на ПРР 2021-2027

Орган/органи за координация и мониторинг

МЕ се ангажира с изготвянето на ТПСП. На етап изпълнение, МЕ ще има координираща роля. Управляващ орган (УО) на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е ГД „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ в МРРБ и с решение на правителството се ангажира с изпълнението на ТПСП с финансиране от ФСП по ПРР 2021 - 2027 г. В тази връзка УО на ПРР ще участва в оценката и мониторинга на операциите. На местно ниво комитетите ще имат ангажимент да наблюдават изпълнението по ТПСП. Същевременно те ще имат и ключовата роля на посредник и връзка между институциите на национално ниво, отговорни за вземането на решения, и представителите на частния сектор, НПО, гражданите и др. От съществено значение ще бъде участието на общините, местни представители на социалните и икономически партньори, широко присъствие на бизнеса, НПО в областта на екологията, опазването на околната среда, развитието на чисти технологии, ВЕИ, младежки организации, организации в сферата на образованието и науката.

4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат

Позоваване: член 12, параграф 1 от Регламента за ФСП

Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции

Таблица 1. Показатели за крайния продукт

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)

Таблица 2. Показатели за резултатите

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари

Териториален план за справедлив преход - 3.Териториален план за справедлив преход на област Стара Загора и прилежащи общини (null)

1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка

Позоваване: член 11, параграф 2, букви а) и б), член 6

1.1. Интегрираният план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) за 2021 – 2030 е основния документ, в който се определят целите и мерките на националната политика в контекста на амбицията на ЕС да бъде климатично неутрален до 2050 г. Освен него се разработва и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на България до 2030 г. с хоризонт до 2050

Амбицията в ИНПЕК трябва да бъде актуализирана средата на 2024, с намерение проект на план да бъде подготвен 2023 г., за да се ускори преходът към климатична неутралност и да се засили устойчивостта на енергийната система в съответствие със Закона за климата, пакета „Подготвени за цел 55“ и REPowerEU. Ще бъде взета предвид и оценката на окончателния ИНПЕК, направена от ЕК през февруари 2021 г. Следва да се положат специални усилия в областта на възобновяемата енергия, енергийната ефективност, енергийната сигурност и ограничаването на емисиите на парникови газове, за да се обосноват избраните пътища за преход до 2030 г. и до 2050 г., както и за да може същите да се интегрират, когато е уместно, в петте измерения на актуализирания ИНПЕК.

Предвидените пътища за енергиен преход отчитат и Плана за възстановяване и устойчивост на България (ПВУ), съгласно който производството на ел. енергия от въглища трябва да бъде преустановено най-късно до 2038 г.

Приемането на Пътна карта за климатична неутралност, одобрена с резолюция на Народното събрание (НС) и определяне на окончателната дата за спиране на въглищата най-късно до 2038 г., е ключов ангажимент по етап 114 от ПВУ (15837/23 ADD 1).

За да обсъди цялостния път до 2026, до 2030 и след това до 2038, през 2022 е създадена Комисия за енергиен преход (КЕП). Докладът на КЕП е финализиран през септември 2023 г. (виж Анекс 2) и е одобрен с РМС №618/13.09.2023 г.

Очакван процес на преход към неутрална по отношение на климата икономика:

Прогноза за търсенето на ел. енергия: В съответствие с целта за декарбонизация на търсенето на ел. енергия в Европа, се предвижда нарастване на търсенето на ел. енергия до 2050 г. поради електрификация на отоплението, транспорта и промишлеността, както и производството на зелен водород.

Прогноза за мощностите и производството:

До 2026 г. новите ВЕИ мощности ще се увеличат с 3,5 GW, в резултат на което ВЕИ мощностите ще достигнат общо 5,2 GW и системите за съхранение (батерии) могат да достигнат 1 GW.

До края на 2026 г. се очаква намаление на инсталираните въглищни мощности съгласно декларирани намерения за инвестиции в нискоемисионни технологии от ключови оператори на инсталации и спрямо мерките в ПВУ, по които България ще поиска промени, включително добавяне на глава за REPowerEU. Това взема предвид включително приетите на 17.11.2023 г. промени в Закона за енергетиката във връзка с дългосрочните договори за изкупуване на ел. енергия. Съгласно чл. 93а, такива договори, включително споразумения за продължаване срока на действащи договори, не

могат да се сключват, а производители, които са се възползвали от такива договори, не могат да получават нова държавна помощ за подпомагане на производството от въглища. Съответно след изтичането на дългосрочните договори на Марица Изток 1 (2026 г.) и Марица Изток 3 (март 2024 г.) всички централи използващи въглища ще продават произведената ел. енергия единствено на свободния пазар и ще бъде необходимо да заплащат самостоятелно пълната стойност на квотите за въглеродни емисии.

До 2030 наличните мощности, използващи лигнитни въглища е планирано да бъдат до 1.6GW. ВЕИ мощностите ще бъдат доразвити като инсталираните мощности ще достигнат 7.5 GW, вкл. офшорна вятърна енергия и системи за съхранение на енергия с капацитет от 1.6 GW.

До 2035 г. може да бъде поддържан капацитет от 1 GW мощности, използващи лигнитни въглища, за обезпечаване на критичните нужди за осигуряване на националния електроенергиен баланс при различни климатични и геополитически сценарии , доколкото това е възможно съгласно секторните правила и правилата за държавна помощ. Това намерение не предопределя резултата от всяко решение, което ще бъде взето в това отношение до и по това време. Междувременно се очаква капацитетът на ВЕИ да надхвърли 10 GW към посочената година с включени офшорни вятърни електроцентрали с капацитет от 1,5 GW, както и системи за съхранение.

Не се очаква въглищните мощности да имат значима роля в енергийния микс на България след 2035 г. Добивът на въглища ще следва посочения по-горе процес на намаляване.

Тези прогнози за въглищния капацитет на национално и регионално ниво, вкл. постепенното спиране на въглищата най-късно до 2038 г., ще подкрепят актуализирания ИНПЕК. Актуализацията на Пътната карта за климатична неутралност, базирана на доклада на КЕП ще вземе напълно предвид тези прогнози за развитието на въглищните мощности на национално и регионално ниво, вкл. постепенно спиране на въглищата най-късно до 2038 г. Съгласно ПВУ, след решението на НС от 6.10.2023 г. и предварителната оценка на Европейската комисия за него, българските власти са в процес на актуализиране на Пътната карта към климатична неутралност, за да гарантират съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ най-късно до края на първото тримесечие на 2024 г. Ревизираната Пътна карта ще бъде представена за одобрение от парламента. Тези ключови документи допълнително ще усилят процеса на преход, описан в ТПСП.

Развитието на българския производствен микс позволява да се поддържа нетният експортен баланс на България през целия хоризонт.

Намаляване на въглеродните емисии и прогноза за разходите на електроенергийната система: С нарастващата роля на производството на ел. енергия от нискоемисионни източници, в прехода **се очаква 80% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор до 2030 г. в сравнение с 1990 г. (35 млн. тона емисии към базовата година)** и над 90% намаление на емисиите на CO2 в енергийния сектор от 2035 г. нататък.

Енергийният преход се предвижда като структуриран процес, който се развива постепенно през годините главно до 2030 г., като дейностите по поетапното преустановяване на производството на енергия от въглища ще бъдат завършени до 2038 г. Окончателната дата за поетапно спиране на въглищата обаче все още предстои да бъде официално определена от Народното събрание в съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ.

Предвижда се своевременно развитие на заместващи базови мощности, съпътстващо постепенното намаляване на производството на електроенергия от въглища.

За да подкрепи горепосочения процес на преход към климатично неутрална икономика, ПВУ концентрира 57,5 % от финансовите ресурси за зеления преход и мерки за трансформация в подкрепа на цели в областта на климата до 2026 г. По-специално, реформите и инвестициите включват намаляване на въглищата най-късно до 2038 г. и същевременно утрояване на капацитета на ВЕИ в страната до 2026 г., подкрепено от

нови системи за съхранение на енергия и подкрепа за пилотни проекти за зелен водород. Паралелно е предвиден ресурс за подпомагане на дигитализацията и развитието на електропреносната мрежа, в подкрепа на интегрирането на новите ВИ и системи за съхранение. Планът предвижда инвестиции в размер на 1,3 млрд. евро в областта на ВЕИ, съхранението на ел. енергия и капацитета на междусистемните връзки, както и близо 1 млрд. евро за енергийно ефективно обновяване на сградния фонд. Инвестициите в прехода ще бъдат допълнително подкрепени от ФСП. Рамката за разработване на планове за справедлив преход, вкл. създаването на качествени работни места, преобразуването на работни места и очакването на подходящо финансиране, е предоставена в ТПСП.

1.2.Териториите, които се очаква да бъдат най-негативно засегнати

Постигането на целите на България в изпълнение на Европейската зелена сделка и климатична неутралност до 2050 г. ще бъдат съпроводени с предизвикателства на прехода и критично социално-икономическо въздействие по отношение на декарбонизацията и трансформацията на електроенергийния сектор. Важно е уязвимостта на идентифицираните области да бъде надлежно разгледана от гл.т. на засегнатите заинтересовани страни и територии

В Приложение Г към доклада на България за Европейския семестър за 2020 г. са посочени 2 региона като най-силно засегнати от прехода към климатична неутралност - Стара Загора и Кюстендил. При преговорите, по искане на България ЕК включи и Перник, като признава, че тези 3 области са потенциално най-уязвими от прехода като ключови зони на концентрация на местния въгледобив и производството на енергия от въглища, както и на свързаната с тези дейности икономическа структура.

За идентифициране на най-засегнатите територии, независим изпълнител извърши анализ през 2021 г. по проект, управляван от ГД Реформи на ЕК.

Анализът прави преглед на 6-те региона (NUTS 2), 28 административни области (NUTS 3) и съставящите ги общини. Избрани и анализирани са основните показатели, пряко свързани със засегнатите работни места в промишлените предприятия, свързани с изкопаеми горива:

•Система за търговия с емисии от енергийните отрасли;

•Добив на въглища;

•Производство на енергия.

Сравнителният анализ на демографските данни, профила на икономиката, брутната добавена стойност (БДС) и засегнатите работни места показва, че 3-те области са изправени пред общи тенденции и предизвикателства (обезлюдяване, застаряващо население, доминиране на МСП), но с различен мащаб.

Оценката за Стара Загора, Кюстендил и Перник идентифицира засегнатите територии в следните категории:

•общини с находища на въглища (лигнитни или кафяви) и минни дейности;

•общини с ТЕЦ на въглища;

•общини донори на пътуваща работна сила.

Област Стара Загора е определена като най-засегната от прехода, тъй като 4 въглищни ТЕЦ и мини са разположени на територията ѝ. Относно потенциално засегнати работни места също е водеща.

Водещата позиция на Стара Загора по БДС се дължи на енергийния комплекс Марица Изток, което показва структурната роля на въгледобивната промишленост в икономиката на областта.

Прекратяването на дейността на въглищните мини и ТЕЦ засяга територия, надхвърляща границите на конкретните общини, в които са разположени ТЕЦ. Общините донори на работна сила също ще понесат социално-икономическите последици от прехода.

През 2020 г. енергийните/добивните предприятия привличат работна ръка от области: Стара Загора – 8,2 х.; Хасково – 1,5 х.; Сливен – 0,9 х.; Ямбол – 0,6 х.; други – 0,1 х.

Тези общини предоставят общо 11,1 х. служители (97% от общата потенциално пряко засегната работна ръка).

Енергийният комплекс Марица Изток е териториална комплексна система, излизаща извън административните граници на област Стара Загора на ниво NUTS 3.

Процесът на постепенно прекратяване на производството на енергия от въглища в Марица Изток не е започнал, докато в областите Кюстендил и Перник вече се осъществява. По-конкретно, до 2026 г. се очаква около 1.6 GW мощности, използващи лигнитни въглища за производство на ел. и топлинна енергия в Стара Загора поетапно да бъдат изведени от експлоатация, съгласно получена информация от страна на ключови оператори на инсталации, ако успешно реализират инвестиционните си намерения за нискоемисионни технологии извън подкрепата по ФСП. Това вкл трансформация на 700 MW въглищни мощности в системи за съхранение и електропроизводство с алтернативна горивна база (биомаса). Очаква се 900 MW въглищни мощности да бъдат заместени от около 700 MW съвременни газови мощности (ФСП не подкрепя такива дейности). В същия период се очаква ВЕИ мощностите в Стара Загора да достигнат 1 GW.

В заключение, процесът на справедлив преход обхваща цялата територия на Ст. Загора. Там най-засегнатите общини са Раднево и Гълъбово, заедно със Стара Загора. Освен това „Марица Изток“ (който включва 4 ТЕЦ – „Ей И Ес Марица Изток I“, „Марица Изток 2“ ЕАД, „Контур Глобал Марица Изток 3“ АД , „Брикел“ ЕАД и „Мини Марица-изток” ЕАД) събира пътуващи от области – Ямбол, Сливен и Хасково.

Най-засегнатите територии в ЮИР са:

Територии с находища на лигнитни въглища и минни дейности:

- Област Стара Загора - общини Раднево, Гълъбово;

- Област Сливен - община Нова Загора.

Територии с ТЕЦ-ове, захранвани с лигнитни въглища:

- област Стара Загора - община Гълъбово, ТЕЦ AES 1 (700 MW), ТЕЦ „Контур Глобал Марица Изток 3“ (908 MW); „Брикел“ ЕАД (200 MW), ТЕЦ „Марица Изток 2“ (1620 MW);

- област Сливен - община Нова Загора (част от производствените мощности на ТЕЦ „Марица Изток 2“).

Територии, на които са разположени ТЕЦ-овете за топлинна енергия - Димитровград (област Хасково), Сливен (област Сливен), Гълъбово (област Стара Загора) и Казанлък (област Стара Загора).

Територии-донори (общини) на пътуваща работна сила:

Стара Загора, Раднево, Гълъбово, Нова Загора, Тополовград, Харманли, Ямбол, Симеоновград, Хасково, Димитровград, Сливен, Елхово, Любимец, Казанлък, Велинград, Свиленград, Тунджа, Кърджали, Мъглиж, Гурково, Опан, Чирпан, Николаево, Павел баня, Ивайловград, Маджарово, Минерални бани, Стамболово, Крумовград, Момчилград, Черноочене, Стралджа, Котел, Твърдица, Ракитово, Смолян.

Област Кюстендил е най-уязвима от гледна точка на социално-икономически и демографски тенденции, тъй като постепенното преустановяване на добива на въглища и производството на енергия от въглища може да се проследи до последните 20г. Междувременно не се планират нови работни места и икономически дейности. В Кюстендил най-засегнати са общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил. Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места е разнообразно на общинско ниво в Кюстендил – най-много са засегнатите работни места в общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил, докато останалите общини в областта са засегнати в по-малка степен.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места на общинско ниво в **Перник** е съсредоточено в община Перник, а другата засегната община по отношение на схемата за търговия с емисии (СТЕ) е Радомир.

Спирането на въглищните мини и ТЕЦ засяга територия, излизаща извън границите на отделните общини. Общините, които са донори на работна сила, също поемат социално-икономическите ефекти от прехода.

Детайлно описание на най-засегнатите територии в ЮЗР е представено като допълнителна информация в раздел 1.2 на Анекс 1.

2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Територия: Област Стара Загора и общините Нова Загора, Ямбол, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Димитровград, Хасково, Елхово, Сливен и Тунджа

2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Ключовите икономически дейности в региона са ТЕЦ и съпътстващите ги услуги. Икономическата структура е представена от производство, строителство, търговия.

Енергийния комплекс Марица Изток (МИ) включва:

1. *Мини Марица-изток* - най-голямото дружество за добив на лигнитни въглища. Експлоатира 3 рудника в община Раднево (Трояново-1 и Трояново-север) и община Гълъбово (част от Трояново-1 и Трояново-3). Експлоатира лигнитния басейн Марица Изток и има водеща роля в енергийния баланс на национално ниво. Миите осигуряват въглища за ТЕЦ Ей И Ес Гълъбово, ТЕЦ Марица Изток 2, ТЕЦ Марица Изток

3, както и за фабриката за брикети и ТЕЦ Брикел.

2. *ТЕЦ Марица изток 1*- ТЕЦ Ей И Ес Гълъбово, над 350 работни места. Годишно използва средно над 5 млн. т въглища и е с мощност 700 MW.
3. *ТЕЦ Марица изток 2"*- над 2300 души. Годишно използва средно 13,7 млн. т въглища и е с мощност 1620 MW
4. *ТЕЦ Марица изток 3* - ТЕЦ Контур Глобал Марица Изток 3, над 400 души, мощност 908 MW
5. *Фабрика за брикети и ТЕЦ Брикел* - 1280 работници, инсталирана електрическа мощност 200 MW.

Добивът на въглища и производството на енергия от тях в региона все още се осъществява с пълния капацитет на 4ТЕЦ-а, които се захранват изцяло от находищата, експлоатирани от местни минни компании. Местната специфика на заетост в минните дейности, производството на енергия от въглища и различни съпътстващи дейности ще бъдат изправени пред значително въздействие от прехода

Икономиката е специализирана и в производство на военно оборудване, хранително-вкусова промишленост, електроника, СПА туризма, търговия на дребно, металообработване и каучукова промишленост. През 2019 г. делът на заетите е най-висок в секторите C, G и B

Стара Загора е сред 5те области с най-ниски нива на безработица и е 1-во място в региона.

Преходът към неутрална икономика в Стара Загора може да засегне до 80% от работните места в минните и енергийните предприятия, добиващи и използващи въглища. Социалния ефект ще бъде допълнително разширен от броя на непряко засегнатите членове на семействата (> 80 хил. души) и непряко засегнатите работни места (> 22 хил. или 80% от общия брой непряко засегнати работни места). Може да се очаква по-голяма част от работещите в добива на въглища и производството на енергия от тях да се пренасочат към работни места в промишления сектор. Стара Загора разполага с високообразована работна сила **(виж допълнителната информация за раздела на Анекс 1).**

Затихващи и трансформиращи се сектори

Възледобивните дейности, производството на енергия от тях (вкл. електрическа и топлинна енергия,пара), доставка на специализирано минно оборудване и спомагателни дейности в минното дело се считат за *затихващи сектори.* Промяната на дела на заетостта ще се изразява в преструктуриране от сектори B и D към други дейности, което ще доведе главно до създаване на нови работни места и до климатично неутрална икономика. Такива дейности и сектори ще бъдат напр. веригата за доставка на фотоволтаични панели (от сглобяване до рециклиране), електрическо оборудване и технически елементи за фотоволтаични панели, кабели, инвертори, алуминиеви рамки за фотоволтаични системи, електролизьори за водород, допълнително оборудване за водород - тръби, клапани, автоматизация, оборудване за съхранение на електроенергия, инструменти, резервни части. Сега по-голямата част от 2 вида оборудване – за добив на въглища и ВЕИ – основно се внася.

От друга страна трансформиращите се сектори са тези които ще могат да променят дейността си и да се адаптират към неутрална икономика

- Производство на чиста енергия от ВЕИ и подпомагане на разработването на зелен водород

- Производство, дистрибуция, поддръжка и рециклиране на устройства за съхранение на енергия

- Доставчици на специализирани инсталации за производство на електроенергия, машини, оборудване, софтуер и части

- Подкрепящи дейности за производство на чиста енергия, напр. преквалификация, повишаване на квалификацията, дейности в областта на кръговата икономика, на база нуждите на развитието на бизнеса и във връзка с мерките за регионално икономическо развитие и със съдействието

на синдикатите и др

Очаквани загуби на работни места и нужди от преквалификация, като се вземат предвид прогнозите за умения

Числените показатели за засегнатия персонал е индикативно. Очакваното въздействие върху заетостта във въгледобива и производството на енергия от въглища осигурява приблизително 8-10% средногодишно намаление на преките и непреки работни места до 2030 което налага създаване на алтернативи за засегнатите лица. След 2030г се очаква постепенно намаляване на заетостта в мините и електроцентралите, работещи с въглища, в съответствие с окончателното преустановяване на производството на енергия от въглища до 2038г, което ще наложи допълнителни усилия за осигуряване на качествена алтернативна заетост и спазване на принципа „никой да не бъде изоставен“.

Въздействието върху местния пазар на труда ще бъде значително, тъй като минният и енергийният сектор са структуроопределящ икономически сектор и работодател. За Ст. Загора като референтни точки са взети - 2030 (намаляване на емисиите от въглищни ТЕЦ) и 2038 (най-късната дата за приключване на поетапното извеждане от експлоатация), за да бъдат приведени в съответствие с очакваните промени, описани в т. 1. През 2030 най-малко 12 хил (според анализа на PwC) алтернативни работни места е нужно да бъдат открити в др сектори поради намаленото използване на въглищните ТЕЦ.

До 2038 се очаква да бъдат създадени още поне 15хил нови работни места в други икономически сфери с постепенния напредък на енергийния преход до окончателното извеждане от експлоатация на въглищните централи.

Създаването на алтернативни възможности за качествена заетост е от ключово значение. Приоритетът е да се реализират инвестиции с дълготрайна стойност и работни места и се признават от социалните партньори като важен принос в прилагането на стратегии за справедлив преход на нова индустриализация, основана на най-добрите налични технологии.

Благоприятната структура на уменията на работната сила следва да се запази и доразвие чрез постепенно премахване на интензивните на емисии икономически сектори и преминаване към предприятия, изискващи високо и средноквалифицирани служители. Добивът на въглища и производството на енергия от тях включват служители с умения, свързани с индустрията в районите, които трябва да се преквалифицират и да повишат квалификацията си, за да отговорят на нуждите на бъдещата икономика в резултат на процеса на преход.

Новите умения трябва да са свързани с чиста енергия и ЕЕ, фотоволтаични панели, електрическо оборудване и технически елементи за фотоволтаични панели, кабели, инвертори, алуминиеви рамки за фотоволтаични системи, хидролизатори за производство на водород, допълнително оборудване за водород, геотермално оборудване – тръби, клапани, автоматизация, оборудване за съхранение на електроенергия, инструменти, резервни части.

Следва да се подкрепят др активни икономически сектори, за създаване на нови работни места и прилагане на мерки за декарбонизация - производство на чиста енергия и мерки за ЕЕ, инсталиране на оборудване с по-голям капацитет и намаляване на емисиите на парникови газове, като същевременно се подкрепя цялостната диверсификация на икономическата дейност.

Възможности за развитие

Интегрираният план за управление на комплекса Марица-изток, който се изготвя, ще включва цялостен анализ на конкурентните предимства на региона, включително човешкия капитал, инфраструктурата и терените и ще идентифицира новите икономически дейности, които най-добре ще отговарят на съществуващите предимства на региона, като се вземат предвид както държавните ТЕЦ, така и капацитетът на частните оператори.

Очертаният сценарий за преустановяване използването на въглища ще доведе до следните технологични, икономически, системни и

организационни аспекти които ще намерят отражение при разработването на интегриран план за управление на комплекса Марица Изток.

Мерките за възстановяване и рекултивация в комплекса МИ следват най-добрите технологични практики във всеки етап от дейностите.

Според подхода „Справедлив преход за всички“, разработен от СБ, възстановяването и използването за друго предназначение на земята е дълъг процес, целящ безопасно и отговорно закриване и възстановяване на въглищни мини. В периода до 2027 г. ще се планират поредица от мерки, вкл в синергия с национални такива, за ускорено затихване на минните дейности, прилагайки най-добрите практики за опазване на околната среда. Тези дейности са основна отговорност на минната компания. В периода след 2027г добивът на въглища ще се извършва успоредно с дейности по възстановяване и рекултивация на земите

Като се има предвид принципът „замърсителят плаща“, минната компания ще остане изцяло отговорна за първоначалните възстановителни дейности, но заради необходимото ранно прекратяване на дейностите по добив на въглища, бизнес моделът ще бъде преразгледан и ще бъде осигурена частична финансова подкрепа за по-сериозно деградирали земи, където новите (входящи) инвестиции от частния сектор биха имали ограничен или никакъв интерес от възстановяването и използването за друго предназначение на избрани терени земя или активи от общия инвентар. Управление от публичния сектор, вместо пълно възстановяване, може също да се изисква, когато инвестиционните нужди надхвърлят наличните в момента средства, в който случай основното възстановяване и последващи грижи ще се считат за достатъчни, докато не бъдат осигурени нови инвестиции от частния сектор.

Националните планове за развитие на производството на електрическа енергия разглеждат 3 стълба – нови ВЕИ мощности и системи за съхранение, междусистемни връзки и нови ядрени мощности. Намаляването на производството на електроенергия от въглища се очаква да бъде съпроводено със заместване с нови мощности

Преназначените за добив земи и др. активи ще бъдат частично използвани за развитие на нови мощности и промишлени дейности, вкл свързани с водородната икономика. Един от основните набори от мерки при преустройството на минните земи е насочен към развитието на нови големи ВЕИ – предимно фотоволтаични мощности, включително извън мрежата, съчетани с електролизьори, както и развитие на системи за съхранение.

Финансирането на този елемент от плана за справедлив преход ще даде възможност за най-ефективни и технологично обосновани интервенции в районите на въгледобив. Финансирането чрез ПВУ и 3те стълба на Механизма за справедлив преход следва принципите за открит и конкурентен подбор. Също така се очаква големите предприятия да играят значима роля в енергийния преход и индустриализация заедно с МСП.

Общата концепция за базирана на активи трансформация на региона, използвайки земя, инфраструктура и умения, се разглежда като най-подходящото решение за успешния преход. Предвижда се разработване на интегриран план за управление на МИ с цялостен анализ на конкурентните предимства на региона, вкл човешкия капитал, инфраструктура и площи на ММИ.

Планираното заместване на производството на електроенергия от въглища с ВЕИ и др промишлени дейности ще повлияе значително на системата за управление на добива, което включва ограничаване и затваряне на оперативни блокове за по-кратки от планираните периоди на работа. Такова ранно ограничаване на плановете за добив изисква правилно управление на дейностите по преоборудване и след закриване, които трябва да бъдат осигурени от квалифициран персонал и с финансова подкрепа, за да се избегнат неблагоприятни въздействия върху околната среда.

Във тази връзка Стара Загора има огромен потенциал за преход, основан на интегрирана трансформация на активи, което би позволило запазването на енергийния му профил, качество на заетостта и добавена стойност на регионален принцип чрез реализиране на широкомащабни инвестиции и нови индустрии с висока добавена стойност в областта на чистите технологии, използващи потенциала на наличната

инфраструктура, човешки капитал и земя. Освен това наличието на развита образователна инфраструктура, вкл. Тракийски университет и регионален капацитет (Институт за устойчив преход и развитие, АРИР) правят Стара Загора перспективен регион за НИРД и иновации в областта на нови чисти технологии, изграждане на модел на активно участие на местни заинтересовани страни в процеса на управление и осъществяване на прехода.

Комплекса МИ ще се нуждае от промишлена конверсия и технологично пренасочване към др енергийни източници за намаляване на въглеродните емисии, за да функционира като енергиен комплекс. Трябва да се въведат в експлоатация значителни ВЕИ мощности на цялата територия на страната. Такива мощности, вкл. слънчева, вятърна, геотермална, водородна и др. технологии, трябва да бъдат изградени/произведени бързо и присъединени към мрежата. Рекултивираните големи терени и тези с променено предназначение, са възможност за изграждане на такъв нов енергиен капацитет. В национален мащаб (вкл. в засегнатите региони) трябва да се определят приоритетни зони за изграждане на ВЕИ при опростени процедури. Пътуващите работници ще имат възможност да се пренасочат към нови работни места - текущата структура на работната сила, наета в сектори Б и Г, предоставя възможност за пренасочване към нови промишлени дейности (изискващи предимно средноквалифициран персонал).

Виж допълнителната информация за този раздел в Анекс 1.

2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква г)

Преходът към въглеродно неутрални сектори чрез трансформация на активи ще позволи използване на наличните регионални активи, вкл. голямата консолидирана площ земя и най-развитата електропреносна мрежа в страната, високите технически умения на работната сила, транспортна инфраструктура, стратегическо местоположение. Тези активи трябва да помогнат на региона да се превърне във въглеродно неутрален индустриален център.

Регионът трябва да предприеме стъпки за намаляване зависимостта от източниците на емисии на парникови газове. Чистите технологии и чистата енергия са определени като подходящи дейности за развитие, които също допринасят за постигането на целта за декарбонизация – нисковъглеродна устойчива мехатроника, химическа промишленост и производство на материали, ИКТ, селско стопанство, туризъм, производство и съхранение на електроенергия, рециклиране, услуги за ЕЕ и решения за устойчива мобилност.

Според Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България през 2030 г. делът на възобновяемата енергия в енергийния микс на България трябва да нарасне до 27,09% от брутното крайно потребление на енергия. ВЕИ капацитетът нараства експоненциално и България реши да увеличи амбициите си за ВЕИ. Базираното на въглища електричество (за енергийна употреба) вече постепенно се заменя с възобновяемо електричество. Остатък от ВЕИ или допълнителен капацитет на място (в комбинирани инсталации) ще се използва за възобновяемо производство на водород.

За да се постигнат тези цели, за големите предприятия (ГП) и МСП трябва да има различен тип подкрепа.

- В процеса на преход ще се разчита на уменията на заетите в мините и ТЕЦ (вкл. ММИ) като се използват най-добрите практики от други региони в страни-членки на ЕС за планиране и изпълнение на подготвителни дейности за нови икономически дейности (вкл. развитие и изграждане на инфраструктура, нови инвестиции за производство на енергия от ВЕИ, съхранение и др) след рекултивация на площите в рудниците от ММИ, съгласно договора за концесия. Заместване на производството на електроенергия от въглища с ВЕИ и други промишлени дейности изисква правилно управление на дейностите по преоборудване и след закриване, за което са необходими квалифициран персонал и финансова подкрепа.
- Инвестициите в МСП следва да се съсредоточат върху създаването на нови работни места, ресурси и продукти, базирани на кръгова икономика, широко използване на ВЕИ и изграждане на капацитет за цифровизация, развитие на цифрови иновационни хъбове, роботизация и преквалификация на работната сила. Секторите C10-C12, C26 и C20 са с по-нисък ръст на заетост, но с голяма средна заетост, генерирана от едно МСП, което показват предимно средни предприятия. Те са определени като сектори с висок потенциал, които могат да бъдат приоритетно подкрепени, за да се стимулира предимно средносрочното икономическо развитие и диверсификация, като по този начин се укрепи устойчивостта. Подкрепата за МСП трябва да бъде насочена към дружества с потенциал да разпространят своя растеж сред др местни дружества като това ще е основния двигател за създаване на работни места. Въпреки това потенциалната разлика в заетостта е значителна и подкрепата само за МСП няма да е достатъчна, за да замени загубата на работни места в резултат на прехода, следователно за Ст. Загора е необходима подкрепа за големите предприятия
- Инвестициите в ГП ще са върху дейности, гарантиращи бързо създаване на нови работни места в отрасли, подкрепящи цялостния преход към нисковъглеродна икономика и насочени към нови енергийни технологии. Фокусът ще бъде върху индустриалния сектор - производство на съоръжения за съхранение на енергия и промишлени стоки с чисти технологии, компоненти за новите чисти технологии. Крайъгълен камък ще бъде предоставянето на стимули за привличане и създаване на ГП, които да заместят икономическите дейности в региона, основани на въглищата. ВЕИ (фотоволтаици, вятър, зелен водород, геотермална енергия и биометан) и съоръженията за съхранение са подходящ вид заместващо производство, което да бъде разположено на мястото на настоящото производство на въглища или в близост до него (напр. на мястото на рекултивирани земи от рудниците за лигнитни въглища), което да запази местните характеристики на работната сила и моделите на придвижване и да запълни недостига на работни места, които не могат да бъдат осигурени от МСП. Това ново производство ще има и предимството да допринесе за широкомащабния енергиен преход в България като осигури инфраструктура за съхранение и капацитет за чиста енергия.

Ст. Загора е от най-подходящите области за наземни фотоволтаични инсталации (с кумулативен техн. потенциал за производство на 15-20GW), тъй като 1/4 от площта на минния комплекс е рекултивирана и тези площи не влизат в конфликт със земеделски земи и защитени територии. Насърчаване развитието на ВЕИ може да повиши инвеститорската привлекателност и да доведе до увеличаване на преките чуждестранни инвестиции. Мерките за насърчаване на ВЕИ и съхранение на енергия се допълват взаимно и целят да осигурят диверсификация на икономиката, да повишат заетостта и качеството на живот и да подкрепят целите за климатична неутралност. Областта има потенциал да бъде един от водородните центрове на ЕС. **Икономиката, базирана на водород, се разглежда като стратегически приоритет за преобразуването на Ст. Загора.** Това ще привлече инвестиции и така да допринесе за синергичен ефект в региона: намаляване на въглеродните емисии; нарастване на регионалния БВП; създаване на привлекателни възможности за заетост и развитие на човешкия капитал.

Финансирането ще следва принципите за открит и конкурентен подбор. Очаква се ГП да играят значима роля в енергийния преход и индустриализация заедно с МСП.

Мерките за ВЕИ ще бъдат допълнителен стимул за икономическа диверсификация чрез няколко интервенции по цялата верига на стойност. Пример е производство на електрическо оборудване за сектор ВЕИ, вкл. компоненти за решения за ВЕИ, вкл съхранение на енергия (технологии за батерии, фотоволтаични панели, вятърни/водни турбини, термопомпи/топлинни помпи, биогаз, биомаса) уреди и устройства, оборудвани с фотоволтаични панели и др ВЕИ. Подкрепата за индустриалното приложение на ВЕИ може да допринесе за развитието на икономическите сектори (напр агрофотоволтаици да се ползват за селско стопанство).

Принос:

- прехвърляне на работни места към нови промишлени дейности от сектори в преход към тези с висок потенциал за създаване на БДС във връзка с решенията за ВЕИ
- масивна рекултивация на минни обекти с голям брой заети с възможност за ангажиране на наличния персонал от мините и подходящи места за алтернативни инвестиции
- преминаване към други енергийни източници за намаляване на въглеродните емисии чрез фотоволтаична енергия, зелен водород, геотермална енергия, вятърна енергия или биометан

Виж допълнителната информация за раздела в Анекс 1.

2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове

Позоваване: член 11, параграф 2, буква д)

Финансирането, предоставено в рамките на ФСП, е фиксирано и може частично да отговори на установените предизвикателства. В допълнение към ФСП има значителен принос от бюджета на ЕС чрез различни инструменти, включително Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд (КФ), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Съществуват и няколко възможности за финансиране на национално равнище, които са насочени към някои от съответните стълбове и мерки в рамките на териториалните планове за справедлив преход.

Таблицата по-долу обобщава тази съгласуваност по отношение на:

1) Национален план за възстановяване и устойчивост, Стълб „Зелена България“, Компонент „Кръгова и нисковъглеродна икономика“, Реформи/инвестиции (допълнителни обяснения са дадени в глава 1):

- Създаване на Национален фонд за декарбонизация;

- Улесняване и повишаване на ефективността на инвестициите в енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;

- Разработване на определение и критерии за "енергийна бедност" за домакинствата в Закона за енергетиката;

- Енергийна ефективност на сградния фонд;

- Програма за финансиране на единични мерки за използване на енергия от възобновяеми източници в еднофамилни и многофамилни сгради;

- Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление;

- Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ заедно със сметките за енергия;

- Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ;

- Цифрова трансформация и развитие на информационните системи и системите в реално време на Електроенергийния системен оператор в условията на нисковъглеродна икономика;

- Изготвяне и приемане на Национална пътна карта за подобряване на условията за разгръщане на потенциала за развитие на водородните технологии и на механизмите за производство и доставка на водород;

- Схема за подкрепа на пилотни проекти за производство на зелен водород;

- Либерализация на пазара на електроенергия;

- Развитие на нисковъглеродна икономика и създаване на Комисия за енергиен преход и пътна карта за постигане на неутралност по отношение на климата;

- Декарбонизация на енергийния сектор;

- Подобряване на корпоративното управление на държавните дружества в енергийния сектор;

- Схема за подпомагане на изграждането на минимум 1,4 GW ВЕИ и батерии;

- Развитие на използването на геотермална енергия в България за производство на електричество и топлина;

- Национална инфраструктура за съхранение на електрическа енергия от ВЕИ (RESTORE).

2) Програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд и други съответни области на политиката:

-Развитие на регионите;

-Конкурентоспособност и иновации в предприятията;

-Изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация;

-Изследвания и иновации;

-Развитие на човешките ресурси;

-Образование;

-Околна среда;

-Транспортна свързаност;

-Техническа помощ.

3) Териториална стратегия за развитие на Югоизточния регион 2021-2027 г;

4) Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.

2.4. Предвидени видове операции

Позоваване: член 11, параграф 2, букви ж) — к) и член 11, параграф 5

Стълб 1 Индустрия за устойчиви енергийни решения

Стълб 2 Социална подкрепа и подкрепа за заетостта

Стълб 3 Разнообразяване на местната икономика

Хоризонтален приоритет за ТП

Средствата за ФСП, предвидени за Ст. Загора, са 936 млн.евро.

СТЪЛБ 1

1.Рекултивация на минните терени

Възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа замърсителят плаща (извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера) и подготовката им за алтернативни икономически дейности (развитие на индустриални/логистични зони, изграждане на ВЕИ). Ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).

Съществуващите планове за рекултивация на въглищни мини не отразяват нито по-ранното от планираното затваряне на въглищните мини, нито нуждите от новопланирани индустриални приложения на територията на кариерите. Необходимо е актуализиране на производствената програма на концесионера и планиране на мерките, произтичащи от затихване на минните дейности и подготовката на инфраструктура за нови дейности. Ще бъде извършен независим финансов одит за определяне на средствата за ускорено възстановяване и промяна на преназначението на терените и правилното разпределение между отговорностите по концесионен договор при спазване на принципа замърсителят плаща. Ще се извърши планиране и подготовка, вкл. развитие и изграждане на инфраструктура, която да е подходяща за нови промишлени дейности. Те ще отчетат екологичните аспекти при закриване, но също така ще бъдат приведени в съответствие с плановете за използване на земята за добиване на нови ВЕИ и нови промишлени дейности.

Предвиждат се проекти за промяна на предназначението, обхващащи набор от опции, включително базирани на природата решения (виж Анекс 3 за детайли относно принципа замърсителят плаща).

2.Подпомагане създаване на вериги на добавена стойност, базирани на водород

Целта е да се привлекат инвеститори в областта на производството, да се осигури алтернативна заетост. Очаква се те да създадат мащабни местни мощности за производство на електролизьорни с-ми, горивни клетки, станции за зареждане на водород, задвижващи системи, базирани на горивни клетки, софтуерни системи и/или компоненти и др. Такива предприятия могат да играят ролята на стратегически инвестиции за региона и да генерират заетост. Очаква се те да изискват умения, свързани с уменията на засегнатите от прехода работници. Подкрепата ще се предоставя на открита и конкурентна основа. Мерките допълват широкомащабното инсталиране на ВЕИ извън мрежата и електролизьорни системи за производство на зелен водород, както и мащабните поръчки на системи за съхранение на енергия, което предоставя значителни стимули за създаване на местен производствен капацитет.

3.Създаване на индустриални паркове за чисти технологии (с нулеви емисии)

Разширяване/създаване на индустриални паркове, съсредоточени върху решения за чистите технологии. Подкрепата е насочена към ГП, МСП и стартиращи предприятия за създаване на вътрешна техническа инфраструктура, социални и административни съоръжения. Може да включва създаване на нов индустриален парк в комплекс Марица Изток, подкрепа за развитие на съществуващи индустриални паркове в близост до Ст. Загора и/или превръщането на летище Ст. Загора в логистичен и индустриален парк с нулеви емисии и свързване с районите на Раднево и Гълъбово

• Пакет от стимули за инвеститорите в региона (данъчни облекчения)

4.Подпомагане на фотоволтаични паркове с електролизьорни и/или системи за съхранение на енергия

Насочена е към декарбонизацията на енергийния сектор, като ще има за цел да превърне приоритетно комплекса Марица Изток в екологичен производител на енергия, като запази ключовата му роля в производството на енергия. Целта е да се използва консолидираната собственост върху мащабни нарушени терени от рекултивирани кариерни площи, подходящи за инсталации за слънчева енергия, соларни системи за централно отопление, соларни технологии за производство на топлинна енергия. Инвестициите ще покриват спомагателна инфраструктура-изграждане на мрежа за пренос и съхранение на енергия, както и недвижими имоти. Пилотни проекти за виртуални електроцентрали и високотехнологични структури. Фотоволтаичните системи може да бъдат инсталирани приоритетно върху рекултивирани терени. Схемата ще е отворена и за ГП.

5.Подпомагане на използване на зелен водород

Подкрепа за използване на зелен водород като средство за съхранение на енергия, топлинен и/или химичен агент, което се очаква да привлече инвестиции от напреднали и високотехнологични индустрии от „трудни за намаляване сектори“. Инвестиции в технологии и механизми за производство, съхранение и доставка на водород, вкл доставка на оборудване и разработване на софтуер, изграждане на капацитет, обществени информационни кампании и мерки за повишаване на осведомеността. Схемата ще е отворена и към ГП.

6.Производство, разпределение и оползотворяване на биометан, производство на енергия от раст. биомаса производство на енергия от вятърни турбини

Биометанът и биомасата ще се използват като алтернативно гориво с ниски емисии и създаващо работни места, на базата на органични остатъци - за промишлени цели. Ще отговарят на критериите за устойчивост на региона, определени в Директива ЕО 2018/2001. Ще се подпомага намаляване на емисиите на парникови газове. Обхватът на операцията ще изключи селскостопански остатъци и/или селскостопански отпадъци. Енергията от вятърни турбини ще се използва като алтернативна енергия с ниски емисии и като източник на работни места. Ще е отворена и за ГП.

СТЪЛБ 2

7. Картографиране на уменията на засегнатата работна сила (виж Анекс 4)

1. Програмиране

МЕ заедно с отговорните министерства, синдикати, бизнес и ключови местни заинтересовани страни, разработи Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие, повишаване на квалификацията и преквалификация на засегнатата работна сила от процеса на преход.

2. Изпълнение

Изготвяне на методология и оценка на уменията и компетенциите на 15 000 заети в ТЕЦ и въглищните мини с ресурс от ПРЧР. С ресурс от ПРР ще се изготви картографиране на 30 000 косвено засегнати лица (членове на семействата на заети лица в ТЕЦ и въглищните мини, работещи в свързаните индустрии). На база получената информация ще се програмират мерките по ФСП за кариерна подкрепа и повишаване на квалификацията и уменията на работната сила

8.Преквалификация и повишаване на квалификацията

Ще бъдат подкрепани преквалификация и повишаване на квалификацията на работници за нови работни места, вкл. компенсации за служители в периода на обучение докато все още работят при **настоящи/преходни/нови работодатели,** подпомагане на търсещи работа, кариерно консултиране, подпомагане на намирането на работа, развиване на предприемачески умения. Мерките ще бъдат насочени и за групи в неравностойно положение и младежи

Предвиждат се обучения в областта на чистата енергия и ЕЕ, вкл. свързано с фотоволтаични панели, ел. оборудване и части за фотоволтаични панели, хидролизатори за водород, допълнително оборудване за водороден газ, геотермално оборудване-тръби, вентили, автоматика, оборудване за системи за съхранение на ел. енергия, инструменти и резервни части

9.Мерки за ЕЕ, вкл. за справяне с енергийната бедност

Мярката ще подкрепи ЕЕ в жилищни сгради с акцент върху енергийно бедните домакинства и уязвимите потребители на енергия с оглед справяне с енергийната бедност. Включва саниране на сгради, внедряване на ВЕИ, отоплителни и климатични инсталации. Ще се използва нац. дефиниция за енергийна бедност и уязвими потребители съгласно ЗЕ.

10.Подпомагане на произвеждащи потребители потрбители и енергийни общности - предоставяне на подкрепа за

-домакинствата за инсталации за производство на ел. енергия от ВЕИ и съоръжения за съхранение на ел. енергия ако е приложимо, с цел превръщането им в потребители на собствена ел. енергия от ВЕИ (по смисъла на ЗЕВИ)

-създаването на общности за ВЕИ (по смисъла на Директиви 2018/2001 и 2019/944), които да произвеждат, потребяват, съхраняват излишните количества енергия от ВЕИ, както и да споделят и/или търгуват в рамките на общността за ВЕИ

СТЪЛБ 3

11.Диверсификация и адаптиране на предприятията към икономическия преход

Ще се предоставя подкрепа за местните предприятия за адаптиране им във веригата на стойността на новите икономически дейности и подкрепа на заетостта в региона. Подкрепата вкл подкрепа за закупуване на ново оборудване и осигуряване на специализирано обучение на персонала, нематериални активи; мерки за ЕЕ, цифровизацията на предприятията. Фокус ще бъдат сектори, определени като приоритетни за региона, като

мехатроника, химическа промишленост, селско стопанство, промишлени ИКТ решения, производство на ел. компоненти и чиста енергия. Мярката ще позволи и интелигентна и устойчива местна мобилност. Схемата ще отворена и към ГП.

12.Подкрепа за НИРД за предприятия

Ще се преподоставя подкрепа за НИРД в МСП, свързани с тяхната продуктова специализация по отношение на кръговата и климатично неутралната икономика, сътрудничеството между академичните среди и бизнеса, вкл чрез иновативни технологични центрове за осигуряване на благоприятна среда за привличане на изследователи и кариерно развитие, инфраструктура за укрепване и надграждане на експертния опит и способностите за разработване на висококачествени научни резултати и превръщането им в иновативни продукти, системи и услуги. Подкрепа за развитие на НИРД в стартъпи и за пазарна реализация на изследванията им, вкл. чрез регистрация на интелектуална собственост и развитие на екосистема (насърчаване на предприемачество, консултантски услуги и бизнес инкубатори)

ХОРИЗОНТАЛЕН СТЪЛБ: ТП

ТП за подготовка, управление, мониторинг, оценка, визуализация и комуникация по ТПСП

Виж допълнителната информация за раздела в Анекс 1.

Подкрепа за производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП

Ст. Загора ще бъде най-силно засегнат от прехода към нисковъглеродна икономика като икономическият модел на региона зависи от приноса на големите предприятия, а именно мините и няколко ТЕЦ, по отношение на добавената стойност, заплатите и заетостта в региона. Анализът на пропуските показва лимит на МСП да поемат служители, които могат да загубят работата си заради прехода и от друга страна да създадат достатъчно потенциал за бъдещото икономическо развитие на региона. ГП се считат за гръбнак за преход, базиран на активи, докато МСП ще поемат ефекта на преливане.

Като се има предвид дълбокото въздействие върху работните места, което може да се очаква още до 2026 г. (вж. раздел 2.1), е необходимо като изключение да се позволи подкрепа за големите предприятия по ФСП.

Анализ на пропуските между очакваните загуби на работни места и потенциалното създаване на нови без подкрепа за ГП на база исторически данни за създаване на работни места от МСП на територията.

Има потенциал за увеличаване на заетостта чрез МСП, като през 2015-2019 в района 7500 работни места са създадени от МСП. Това се съпоставя с над 12 000 работни места, които се очаква да бъдат засегнати. При липсата на мерки, освен подкрепа за МСП, е вероятно да има недостиг между 1/3 и 1/2 от засегнатите работни места. Това дава сериозни основания за подкрепа на ГП, необходима за създаването на работни места **(виж пълния текст на раздела в Анекс 1).**

Предвидени операции

ТПСП трябва да докаже, че такива продуктивни инвестиции в предприятия, различни от МСП, кумулативно изпълняват следните 4 условия: 1. Необходими са за изпълнението на ТПСП; 2. Допринасят за прехода към неутрална по отношение на климата икономика до 2050 г. и за свързаните с това екологични цели; 3. Подкрепата е необходима за създаване на работни места в определената територия; 4. Не водят до преместване, както се изисква съгласно чл. 66 от Регламент 1060/2021.

Списък по чл. 11 (2), б. "з" от Регламент (ЕС) 2021/1056

Мин. на енергетиката проведе процедура за заявяване на интерес от големи предприятия за съставяне на индикативен списък с операции и предприятия. Получени са инвестиционни намерения за инвестиции във ВЕИ, внедряване на технологии в системи и инфраструктури за чиста енергия, съхранение на енергия, повишаване на квалификацията и уменията, създаването на нови предприятия с нови работни места, икономическа диверсификация. Те са индикативни и необвързващи, както за държавата, така и за фирмите, заявили интерес. Индикативният лист с предприятия и операции е представен в Анекс 5 и е неразделна част от ТПСП на Ст. Загора. Индикативният списък съдържа предприятия (колона C) и операции (колона F) по отношение на следните видове продуктови инвестиции: спестяване на енергия и ЕЕ, инсталации за ВЕИ проекти, иновативно производство на енергия, съхранение на енергия, зелен водород, диверсификация на икономиката.

По процедурата не е извършван подбор на проекти, тъй като не се предоставя финансиране, а списъкът е индикативен по смисъла на Регламента за ФСП.

Планираният ресурс по ФСП за продуктови инвестиции в ГП е 201 млн. евро. Проектите ще се избират с открити и конкурентни процедури отворени за всички ГП. Инвестиционните намерения ще се оценяват в бъдещи покани за кандидатстване.

чл. 11 (2) (и): Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от дейности, изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, не се подпомагат.

чл. 11 (2) (й): Синергия и допълняемост с други съответни програми на ЕС са описани в Анекс 1.

чл. 11 (2) (к) и чл. 11 (5): Синергия и допълняемост с планираната подкрепа по другите стълбове на Механизма за справедлив преход са описани в Анекс 1.

Стълб II ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, НИРД, цифровизация, транспортни връзки, улавяне и използване на въглерод и улавяне и съхранение на въглерод (извън СТЕ) - виж Анекс I.

Стълб III ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, чиста енергия, кръгова икономика, транспортни връзки и други сектори – виж Анекс I.

3. Механизми за управление

Позоваване: член 11, параграф 2, буква е)

Партньорство

За да се спази принципът на партньорство, да се гарантира контрол върху процеса на местно ниво, да се гарантира, че плановете отговарят на местните нужди и да се осигури гладко изпълнение на плановете ще бъде осигурен координационно-управленски механизъм - на национално и на местно ниво.

Национално ниво - представители на всички институции, отговарящи за планирането и изпълнението на ангажиментите и целите за климатичен преход в рамките на Механизма за справедлив преход. То ще има функциите по мониторинг и контрол на цялостното изпълнение на поетите ангажименти в териториалните планиве на национално ниво.

Местно ниво – сформиране на местни комитети в отделните райони с широк кръг от заинтересовани страни, пряко ангажирани с реализацията на инвестициите и дейностите от териториалните планове на регионално ниво, чрез които се допринася за постигането на националните цели и приоритети в областта на климатична неутралност. Ще имат функции по наблюдение и докладване напредъка, идентифициране на рискове, както и възможност за изготвяне на предложения към националното ниво за изменение/актуализация на ТПСП.

Двете нива ще бъдат сформирани на база ясно разписани функции и отговорности, като водещият им ангажимент ще бъде да подпомагат УО на ПРР 2021-2027 г. Заинтересованите страни на местно ниво ще бъдат определени на база предварително определена процедура за структуриране на местен комитет за ФСП. Функционирането на местното ниво ще бъде осигурено в рамките на техническата помощ по ПРР 2021-2027 г.

Той ще улесни подхода отдолу нагоре, като предложи конкретни мерки, инициативи, планове за действие и инвестиции, съобразно нуждите на областта и общината и ангажираността на местните заинтересовани страни и потенциални партньорства.

Друг ключов приоритет в подкрепа на принципа на партньорство и активното ангажиране на гражданите е насърчаването и даването на възможност за независим граждански мониторинг на изпълнението на ПРР чрез външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти) и прилагането на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП. Това ще допринесе за повишаване информираността на заинтересованите страни напр чрез съвместни срещи за обсъждане на конкретни проблеми, тематични обучения на независимите наблюдатели.

За да се гарантира синергия и допълняемост на наличните източници на финансиране за 3 въглищни региона ще се осигури ефективен координационен механизъм с др програми, вкл ФнФ (напр. персонализирани насоки за потенциални бенефициенти, координирани покани за предложения, тематични общи информационни събития/работилници)

МК ще участва в докладването и анализа на постигането на целите на ФСП.

МРРБ е отговорно за изпълнението на мерките от ТПСП, финансирани чрез ФСП в рамките на ПРР 2021-2027 г и ще бъде подпомагано от МЕ в неговата координираща роля.

ТПСП е разработен със съвместните усилия на национални и областни институционални органи и редица заинтересовани страни. По време на подготовката на анализите за ТПСП от външния консултант, ангажиран от ЕК, от началото на 2021 г., бяха организирани различни срещи с ключови заинтересовани страни.

ТПСП е публикуван за обществено обсъждане през август 2022 г и са получени коментари от 37 заинтересовани страни.

ТПСП беше допълнително публикуван за обществено обсъждане в периода 04.11.2022 г. – 05.12.2022 г. като част от оценката на въздействието върху околната среда. Издадено е Решение по

ОВОС 3-2/2023г. Допълнителните изменения в ТПСП ще бъдат консултирани с националния орган.

На 13.08.2023 г. последната версия на ТПСП е публикувана за окончателно обществено обсъждане преди одобрението от Министерския съвет. Резултатите от тази обществена консултация са публични и предложенията са отразени в окончателната версия на ТПСП.

Ангажиране на младежите

За да се ангажира по-младото поколение в изпълнението на ТПСП, периодично ще се организират семинари, кръгли маси и посещения на място за ученици от средните училища, студенти и млади висшисти. Семинарите ще имат за цел да мотивират младежите да останат в региона и да участват активно в диверсификацията на местната икономика чрез различни инициативи за създаване на предприятия, научноизследователска и развойна дейност, образование и заетост.

Мониторинг и оценка

Редовно ще се следи изпълнението за постигане на целите за преобразуване на въгледобивните региони. Друга цел е мониторингът на етапи, свързани с финансирането по ФСП. Изпълнението на ТПСП и операциите ще се осъществяват чрез мониторинг и оценка на индикаторите за резултати от отделните процедури за финансиране и съпътстващите проекти, определени в рамките на ПРР 2021-2027

Орган/органи за координация и мониторинг

Министерството на енергетиката се ангажира с изготвянето на ТПСП. На етап изпълнение, МЕ ще има координираща роля. Управляващ орган (УО) на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е ГД „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ в МРРБ и с решение на правителството се ангажира с изпълнението на ТПСП с финансиране от ФСП по ПРР 2021 - 2027 г. В тази връзка УО на ПРР ще участва в оценката и мониторинга на операциите. На местно ниво комитетите ще имат ангажимент да наблюдават изпълнението по ТПСП. Същевременно те ще имат и ключовата роля на посредник и връзка между институциите на национално ниво, отговорни за вземането на решения, и представителите на частния сектор, НПО, гражданите и др. От съществено значение ще бъде участието на общините, местни представители на социалните и икономически партньори, широко присъствие на бизнеса, НПО в областта на екологията, опазването на околната среда, развитието на чисти технологии, ВЕИ, младежки организации, организации в сферата на образованието и науката.

4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат

Позоваване: член 12, параграф 1 от Регламента за ФСП

Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции

Таблица 1. Показатели за крайния продукт

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)

Таблица 2. Показатели за резултатите

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари

ДОКУМЕНТИ

Заглавие на документа	Вид на документа	Дата на документа	Местен референтен номер	Препратка към акт на Комисията	Файлове	Дата на изпращане	Изпратено от
Programme snapshot 2021BG16FFPR003 2.2	Моментна снимка на данните преди изпращане	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Programme snapshot 2021BG16FFPR003 2.2 - Machine Translated Programme_snapshot_2021BG16FFPR003_2.2_en.pdf Programme_snapshot_2021BG16FFPR003_2.2_bg.pdf	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Non paper	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	4.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Non paper	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	16.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Перник	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	16.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Перник	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за	Допълнителна информация за териториален план за	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина

Заглавие на документа	Вид на документа	Дата на документа	Местен референтен номер	Препратка към акт на Комисията	Файлове	Дата на изпращане	Изпратено от
картографиране на уменията и потенциала за развитие	справедлив преход						
Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	2.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Non paper	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	4.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Non paper	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Стара Загора и прилежащи общини	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 1 към Териториален план за справедлив преход на област Стара Загора и прилежащи общини	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 3 - Нон-пейпър за спазване на принципа „Замърсителят плаща“	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 4 - Обяснителна записка относно Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Non paper	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Non paper	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 5 - Индикативен списък по чл. 11, т. 2, б. „з“ от Регламент за ФСП	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 5 - Индикативен списък по чл. 11, т. 2, б. „з“ от Регламент за ФСП	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина
Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	Допълнителна информация за териториален план за справедлив преход	19.12.2023 г.		Ares(2023)8711711	Анекс 2 - Доклад на Комисия за енергиен преход и Решение на МС за одобряване на доклада	19.12.2023 г.	Тодорова-Бонева, Ангелина